

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની વડી અદાલતમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૫૩૯૧/૨૦૦૪
સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૩૩૭૧/૨૦૦૪
સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૩૫૬૬/૨૦૦૪
સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૪૩૯૪/૨૦૦૫
સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૮૭૧૬/૨૦૦૫
સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૮૬૮૮/૨૦૦૫
 થી
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૮૬૮૮/૨૦૦૫
 સાથે
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૪૩૧૯/૨૦૦૬
 સાથે
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૧૯૭૧/૨૦૦૬
 સાથે
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૯૬૨/૨૦૦૬
 સાથે
 સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૪૨૭/૨૦૦૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૮૬૮૮/૨૦૦૫
 સાથે
 સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૪૭૦/૨૦૦૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૪૩૧૯/૨૦૦૬
 સાથે
 સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૭૮૧૯/૨૦૦૪
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૫૩૯૧/૨૦૦૪
 સાથે
 મિસ. સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૯૭/૨૦૦૬
 ઈન
 સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૧૭૦૭/૨૦૦૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એ. પુજ

સહી/—

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રાજેશ એચ. શુક્લા

સહી/—

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા
----	---	----

૨.	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના
૫.	શું આને સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવાનો રહેશે?	ના

=====

મલ્ટિપ્લેક્સ એસોસિએશન ઓફ ગુજરાત વતી પ્રેસિડેન્ટ – અરજદાર

વિરુદ્ધ

સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત તથા ૩ – સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ :

૧. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૫૩૯૧, ૩૩૭૧, ૧૩૫૬૬/૨૦૦૪ , ૧૪૩૯૪, ૧૮૭૧૬, ૧૮૬૮૯, ૧૮૬૯૧ થી ૧૮૬૯૯/૨૦૦૫ , ૪૩૧૯, ૧૧૯૭૧, ૧૫૯૬૨/૨૦૦૬ , સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૦૪૨૭, ૧૦૪૭૦/૨૦૦૮ , ૭૮૧૯/૨૦૦૪ , મિસ. સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૯૭/૨૦૦૬ .

અરજદારો તરફે નાણાવટી એસોસિયેટ્સ માટે શ્રી કે.એસ. નાણાવટી, પરિષ્ક વકીલ, સાથે શ્રી કેયુર ગાંધી, સાથે શ્રી રાજ યાદવ, સાથે શ્રી પરિતોષ કલા.

સામાવાળાઓ તરફે એ.જી.પી. સુશ્રી સંગીતા વિશન સાથે શ્રી કમલ બી. ત્રિવેદી, એડવોકેટ જનરલ

૨. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૮૬૯૦/૨૦૦૫

અરજદારો તરફે નાણાવટી એસોસિયેટ્સ માટે શ્રી રાજ યાદવ સાથે શ્રી કેયુર ગાંધી સાથે શ્રી મિહિર જે. ઠાકોર, વરિષ્ઠ વકીલ.

સામાવાળાઓ તરફે એ.જી.પી. સુશ્રી સંગીતા વિશન સાથે શ્રી કમલ બી. ત્રિવેદી, એડવોકેટ જનરલ

=====

કોરમ : માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એ. પુજ
અને
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રાજેશ એચ. શુક્લ

તારીખ : ૨૬/૦૬/૨૦૦૯
સામાન્ય સી.એ.વી. જજમેન્ટ
(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એ.પુજ દ્વારા)

૧. કારણ કે આ બધી અરજીઓ અને/અથવા અરજપત્રો કેટલાક સામાન્ય મુદ્દાઓની આસપાસ કેન્દ્રિત છે અને કારણ કે તેમની એકસાથે સુનાવણી કરવામાં આવી હતી, તેથી તે તમામનો આ સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૨. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૫૩૯૧/૨૦૦૪ ગુજરાતની મલ્ટિપ્લેક્સ એસોસિએશન દ્વારા તેના ૧૧ સભ્યો માટે અને તેમની તરફથી, તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ અને ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ના પરિપત્રોને પડકારતાં તથા તેના સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણના સમાયોજનના હેતુસર માત્ર કલ્પિત રીતે ચૂકવવાપાત્ર મનોરંજન કરને મૂડીમૂલ્ય તરીકે જ ગણવા પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓને નિર્દેશ આપવા વિનંતી કરતાં, દાખલ કરવામાં આવી છે.

૩. વિશેષ સિવિલ અરજી ક્રમાંક ૩૩૭૧/૨૦૦૪ મેસર્સ એસેમ એન્ટરટેઇનમેન્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં ટી.આર.સી.માં દર્શાવેલ રૂપિયા ૭૩૫ લાખના સ્થાને તેના પાત્ર મૂડીરોકાણની રકમ રૂપિયા ૧૪૦૦ લાખ તરીકે ગણવાની તથા અંતરિમ રાહત માટે દર્શકો દ્વારા પ્રવેશ શુલ્ક તરીકે ચૂકવવામાં આવેલી રકમના ૪૫% પર કલ્પિત કરની કામચલાઉ ગણતરી કરવાની પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે.

૪. વિશેષ સિવિલ અરજી નં. ૧૩૫૬૬/૨૦૦૪ મેસર્સ ચૈતન્ય સિને-વર્લ્ડ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ દ્વારા કુલ પાત્ર મૂડીરોકાણ રૂપિયા ૭૬૧.૮૬ લાખ સુધી મર્યાદિત કરતા તા. ૦૯.૦૩.૨૦૦૪ ના આદેશને રદ કરવા માટે, તેમજ વધુમાં અંતરિમ રાહત તરીકે અરજદારનું પાત્ર મૂડીરોકાણ અસ્થાયી રીતે રૂપિયા ૧૧૦૦ લાખ ગણવામાં આવે અને રૂપિયા ૯૭/- ના ૪૫% ના દરે કલ્પિત કરની ગણતરી કરવામાં આવે (અર્થાત્ રૂપિયા ૧૦૦ ટિકિટ શુલ્ક માંથી રૂપિયા ૩ સેવા શુલ્ક ઘટાડીને) તેવી વધુ પ્રાર્થના સાથે દાખલ કરવામાં આવી છે.

૫. તે બાદ, વર્ષ ૨૦૦૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૮૬૮૯ થી ૧૮૬૯૯ તથા ૨૦૦૫ ની ૧૮૭૧૬ અને ૨૦૦૫ ની ૧૪૩૯૪, એમ કુલ

૧૩ અરજીઓ, મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરોનાં માલિક એવા વ્યક્તિગત પક્ષકારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેઓને પાઈપલાઈન કેસો તરીકે ગણવામાં આવ્યા છે, જેમાં તેમણે પ્રતિવાદી સત્તાધિકારી દ્વારા મલ્ટિપ્લેક્સ પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવા માટે સમયવધારો મંજૂર કરવાનો ઇનકાર કરતાં તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ ના પસાર કરાયેલા આદેશને પડકાર્યો છે, અને અરજદારો પાસેથી મનોરંજન કર અથવા અન્ય કોઈ કરની વસૂલાત સામે કામચલાઉ રાહત માટેની પ્રાર્થના કરી છે.

૬. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૪૩૧૯/૨૦૦૬ એમ/એસ. ઇનોક્સ લેઝર લિમિટેડ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં એસવીસીના તા. ૧૬.૦૨.૨૦૦૬ના તે નિર્ણયને પડકારવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા અરજદારની અંતિમ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર જારી કરવાની વિનંતી એ આધારે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી કે તેમણે અનુમત્ય સમયમર્યાદામાં વ્યાપારી કામગીરી શરૂ કરી નહોતી.

૭. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૯૭૧/૨૦૦૬ એમ/એસ. પરફેક્ટ એન્ટરટેઇનમેન્ટ લિમિટેડ દ્વારા રૂપિયા ૪.૭૦ કરોડની કુલ મૂડીરોકાણના આધારે અંતિમ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર તાત્કાલિક જારી કરવા માટે દિશાનિર્દેશ મેળવવા અર્થે દાખલ કરવામાં આવી છે.

૮. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૫૯૬૨/૨૦૦૬ મેસર્સ ચાનોદ સિને પાર્ક દ્વારા રૂપિયા ૪૩૨.૧૪ લાખના બદલે કુલ પાત્ર મૂડીરોકાણ રૂપિયા ૨૬૮.૬૮ લાખની હદ સુધી મર્યાદિત કરનાર તારીખ ૧૪.૦૭.૨૦૦૬ ના નિર્ણયને પડકારતી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૯. પ્રારંભમાં, આ અદાલતે તા. ૨૭.૧૦.૨૦૦૫ના પોતાના આદેશ દ્વારા અરજદારોને રાજ્ય સરકાર દ્વારા માંગવામાં આવેલ કરની ૭૫% રકમ જમા કરાવવા નિર્દેશ આપ્યો હતો અને આવી જમા થવા પર બાકી વસૂલાત પર સ્થગન આપવામાં આવ્યું હતું તથા રાજ્ય સરકારને કોઈપણ દમનાત્મક કાર્યવાહી કરવાની મનાઈ કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત વચગાળાના આદેશથી વ્યથિત થઈ, તમામ મલ્ટિપ્લેક્સના માલિકોએ સર્વોચ્ચ અદાલતનો આશરો લીધો અને સર્વોચ્ચ અદાલતે તા. ૧૮.૧૧.૨૦૦૫ના પોતાના આદેશ દ્વારા તેમને પરિમાણ અંગે પોતાના આદેશની સ્પષ્ટતા માટે આ અદાલતનો આશરો લેવા મંજૂરી આપી હતી અને રજા અરજીઓ ફગાવી દીધી હતી. તે બાદ, તા. ૩૦.૧૧.૨૦૦૫ના રોજ વિશેષ દિવાણી અરજી ક્રમાંક ૫૩૯૧ of ૨૦૦૪માં દિવાણી અરજી ક્રમાંક ૧૧૭૦૭ of ૨૦૦૫નો નિકાલ કરતી વખતે, આ અદાલતે એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે કોઈપણ મુક્તિ પ્રમાણપત્ર અથવા અવધિ વૃદ્ધિના આદેશના અભાવે, જે

મુકિતનો આદેશ ઉપજાવે, તેવા વ્યક્તિઓ, જેઓના મામલાઓ પ્રક્રિયામાં હતા અને તેવા વ્યક્તિઓ પણ, જેઓએ સફળતાપૂર્વક પ્રમાણપત્રો વગેરે પ્રાપ્ત કર્યા હતા, તેઓ પોતાની વસૂલાતની ૫૦% રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર ગણાશે. આ તમામ બાબતો ત્યાં જ સ્થિર રહી હતી અને આ વચગાળાના આદેશને માત્ર ઉક્ત તારીખ સુધી થયેલ વસૂલાત માટે જ લાગુ પડતો માનવામાં આવ્યો હતો અને આ બધી અરજીઓ બાકી રહેલી અવધિ દરમિયાન બાદમાં થયેલ વસૂલાત માટે નહીં. જેમ હોય તેમ, આ તથ્યાત્મક પૃષ્ઠભૂમિમાં આ બધી બાબતો અદાલત દ્વારા સાંભળવામાં આવે છે. સુવિધા માટે, હકીકતો અને રજૂઆતો વિશેષ દિવાળી અરજી ક્રમાંક ૫૩૯૧/૨૦૦૪માંથી લેવામાં આવે છે.

૧૦.અરજદાર એસોસિએશન દ્વારા આ અદાલતના વિચાર માટે ઉઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નો નીચે મુજબ છે :-

૧. શું પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણની સરભરાઈ કરવા માટે ટિકિટના મૂલ્યની સંપૂર્ણ રકમને મૂડી મૂલ્ય તરીકે ગણવાની કાર્યવાહી મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ અને ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૯ અને ૩૦૦-એ હેઠળ અરજદાર

એસોસિએશનના સભ્યોને બાંધધરી આપવામાં આવેલા મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરનાર છે?

૨. શું પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણની સરભરાઈ કરવા માટે ટિકિટના મૂલ્યની સંપૂર્ણ રકમને મૂડી મૂલ્ય તરીકે ગણવાની કાર્યવાહી, પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના ઠરાવમાં સમાયેલ નીતિના સ્વરૂપમાં આપવામાં આવેલા આશ્વાસન તથા ત્યારબાદના ઠરાવો, જેના દ્વારા ઉક્ત નીતિમાં પ્રતિવાદી રાજ્યના માહિતી, પ્રસારણ અને પર્યટન વિભાગ દ્વારા સમયાંતરે ફેરફાર કરવામાં આવ્યા હતા, તેનો ભંગ કરનાર છે; અને શું પ્રતિવાદીઓ, તે આધારથી ભિન્ન અભિપ્રાય અપનાવવા માટે પ્રતિબંધિત છે, જેના આધારે અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોએ ગુજરાત રાજ્યમાં મલ્ટિપ્લેક્સ સ્થાપવાના ખર્ચ માટે આશરે રૂ. ૩૦૦ કરોડનું રોકાણ કર્યું છે અને તેથી આ તમામ વર્ષોમાં પોતાના માટે હાનિકારક સ્થિતિ સર્જી છે?

૩. શું પ્રતિવાદી રાજ્યએ યોજના હેઠળ રહેલી જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં ગુજરાત મનોરંજન કર અધિનિયમ, ૧૯૭૭ (આગળ “અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખિત) માં આવેલ “કરમુક્તિ” શબ્દસમૂહનો અર્થ યોગ્ય રીતે મૂલવી ન શકવાથી ભૂલ કરી છે?

૪. શું પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા યોજનાની સંબંધિત જોગવાઈઓ પર મૂકવામાં આવેલ અર્થઘટન, યોજનામાં ઉપયોગમાં લેવાયેલી ભાષા તથા યોજના ઘડવામાં જે હેતુઓ સિદ્ધ કરવાના હતા, તે દ્વારા સમર્થિત છે?

૫. શું પ્રતિવાદી રાજ્યએ, જ્યારે તેણે અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોને ઉક્ત નીતિ / યોજનાના સ્વરૂપમાં આપેલા વચન ઉપર વિશ્વાસ રાખીને અનેક મલ્ટિપ્લેક્સ સંકુલોની સ્થાપના માટે રૂપિયા ૩૦૦ કરોડથી વધુનું રોકાણ કરવા જણાવ્યું, ત્યારબાદ યોજનાના અંતર્ગત પોતે ઉપાર્જિત કરેલ બાધ્યતાનું ઉદ્ધંધન કર્યું છે?

૬. શું પ્રતિવાદી રાજ્ય તરફથી કરવામાં આવેલી આક્ષેપિત કાર્યવાહી, યોજનાની કેટલીક જોગવાઈઓના ખોટા અર્થઘટનના આધારે એક હાથથી લાભ આપવો અને બીજા હાથથી તે જ લાભ પાછો ખેંચી લેવાનો સમાન અર્થ ધરાવે છે?

૭. શું યોજનામાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ તથા ઉક્ત યોજના ધરાવતા ઠરાવની પ્રસ્તાવનાના પરિપ્રેક્ષ્યમાં, અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણને મનોકલ્પિત મનોરંજન કરની રકમ સામે સમાયોજિત કરવાનો

હેતુસર, પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા ટિકિટના મૂલ્યની સંપૂર્ણ રકમને મૂડી મૂલ્ય તરીકે ગણવામાં ન્યાયસંગતતા છે?

૮. શું પ્રતિવાદી રાજ્ય તરફથી કરવામાં આવેલી કાર્યવાહી, અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોને યોજનાના અંતર્ગત ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલા લાભના પરોક્ષ ઉપસંહાર સમાન છે?

૧૧. આ પ્રશ્નોના વિચારણા પહેલાં, કેસના સંક્ષિપ્ત તથ્યો નોંધવા આવશ્યક છે. પ્રતિવાદી રાજ્યએ ગુજરાત રાજ્યમાં પર્યટન ઉદ્યોગ સ્થાપવા આગળ આવનારા ઉદ્યોગસાહસિકોને, ઉક્ત યોજના તરીકે જાણીતી “ટુરિઝમ પ્રોજેક્ટ્સ માટે પ્રોત્સાહનોની નવી પેકેજ યોજના – ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦”ની વિગત ધરાવતા તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના ઠરાવમાં નિર્ધારિત શરતો અને નિયમોને આધીન રહીને, પ્રોત્સાહનો જાહેર કરતી નીતિ પ્રકાશિત કરી હતી. પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા પસાર કરાયેલા ઉક્ત ઠરાવની પ્રસ્તાવના વર્તમાન હેતુ માટે પ્રાસંગિક છે. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે રાજ્ય સરકારે “નવી પર્યટન નીતિ – ૧૯૯૫” જાહેર કરી હતી, જેમાં પર્યટનને ઉદ્યોગનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો, જેથી ઉદ્યોગોને ઉપલબ્ધ તમામ રાજસ્વ સંબંધિત અને અરાજસ્વ સંબંધિત પ્રોત્સાહનો, લાભો, રાહતો અને સવલતો ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય. “નવી પર્યટન નીતિ”ના આધારે અને પર્યટન

ક્ષમતા ધરાવતા વિસ્તારોમાં વધુ રોકાણ આકર્ષિત કરીને પર્યટન ક્ષેત્રને વેગ આપવા તેમજ રોજગારની તકો ઊભી કરવા માટે, રાજ્ય સરકારે પ્રસ્તાવનામાં ઉલ્લેખિત સરકારી ઠરાવ દ્વારા જાહેર કરાયેલી ૧૯૯૧ની જૂની પ્રોત્સાહન યોજનાને રદ કરીને, ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦ની અવધિ માટે પર્યટન પ્રોજેક્ટ્સ માટે પ્રોત્સાહનોની નવી પેકેજ યોજના અમલમાં મૂકી હતી. ત્યારબાદ પ્રતિવાદી રાજ્યએ સમયાંતરે ઉક્ત યોજનામાં ફેરફારો કર્યા હતા અને એવો છેલ્લો ફેરફાર તા. ૨૮.૦૨.૧૯૯૭ના સરકારી ઠરાવમાં સમાયેલ છે.

૧૨. ઉક્ત યોજનાની કલમ ૪.૫ પાત્ર મૂડીરોકાણ અંગે જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૪.૬ પાત્ર વિસ્તારો અંગે જોગવાઈ કરે છે. કલમ ૪.૭ અસરકારક પગલાંઓની ગણતરી આપે છે. કલમ ૫ નોંધણી માટેની પ્રક્રિયા વિષે છે અને કલમ ૬ પાત્ર એકમોનો વિચાર કરે છે. કલમ ૮ પ્રોત્સાહનો અંગે જોગવાઈ કરે છે. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે નીચે દર્શાવેલ કરોના સંદર્ભે અને મૂડીરોકાણના ૧૦૦% સુધી, નવી એકમો તથા હાલની એકમોના વિસ્તરણને (અગાઉ નિર્ધારિત શરતો મુજબ) ૫ – ૧૦ વર્ષનો કરમુકિત અવકાશ ઉપલબ્ધ રહેશે. અનુસૂચિ બીમાં સમાવિષ્ટ યાદી સાથે સુસંગત અને પાત્ર વિસ્તારોમાં આવતી એકમોને આ કરમુકિત અવકાશ ઉપલબ્ધ રહેશે.

કરોની યાદી :-

- ૧) વેચાણ કરમાંથી મુક્તિ.
- ૨) ફેરવટ-કરથી મુક્તિ.
- ૩) વીજશુલ્કમાંથી મુક્તિ.
- ૪) વૈભવ કરમાંથી મુક્તિ.
- ૫) મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિ.

૧૩.હાલની આ અરજીએ જેટલો સંબંધ ધરાવે છે, તે બાબતે શ્રી કે.એસ. નાણાવટી, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે રજૂ કર્યું હતું કે તે મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિના સ્વરૂપે ૫ – ૧૦ વર્ષના કર રજાકાળ અને મૂડીરોકાણના ૧૦૦% સુધીના લાભ અંગે છે. કલમ ૮.૧ પાત્રતાનો સમયગાળો નિર્ધારિત કરે છે અને ઉક્ત કલમમાં કોષ્ટકીય નિવેદનના ક્રમાંક ૧ માં સ્પષ્ટપણે કલ્પના કરવામાં આવી છે કે પ્રતિષ્ઠિત પર્યટન એકમો દસ વર્ષના સમયગાળા માટે કર રજાકાળ મેળવવા પાત્ર છે. અરજદાર સંઘના સભ્યોએ ઉક્ત ઠરાવની અનુસૂચિ બી (પર્યટન એકમો) માં ક્રમાંક ૨૨ ખાતે દર્શાવવામાં આવેલા મનોરંજન સંકુલો સ્થાપિત કર્યા છે અને અરજદાર સંઘના દરેક સભ્યે (સિટી પલ્સ સિવાય) ઉક્ત એકમોની સ્થાપનાના ખર્ચ તરફ રૂ.૧૦ કરોડથી વધુનું રોકાણ કર્યું છે અને, તેથી, અરજદાર સંઘના સભ્યોના તમામ એકમો ઉક્ત

ઠરાવની કલમ ૭ માં સૂચિબદ્ધ વર્ગ ક્રમાંક ૧ – પ્રતિષ્ઠિત પર્યટન એકમોમાં આવે છે.

૧૪.ઉક્ત ઠરાવની કલમ ૧૦માં પ્રોત્સાહનો માટે પર્યટન એકમોના નોંધણીની પ્રક્રિયા અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે અને કલમ ૧૧માં પ્રોત્સાહનોનો દાવો કરવાની પ્રક્રિયા અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. યોજનાની કલમ ૧૨માં એવી શરતો અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જેઓના આધીન રહીને યોજના હેઠળ પર્યટન એકમોને પ્રોત્સાહનો મંજૂર કરવામાં આવશે, અને તેમાં વધુમાં એમ પણ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ઉક્ત શરતોમાંની કોઈપણ શરતનો ભંગ થાય તો અગાઉ મંજૂર કરાયેલા પ્રોત્સાહનો તાત્કાલિક અસરથી પાછા ખેંચવામાં આવશે.

૧૫. પ્રારંભે, ઉપરોક્ત યોજના ૩૧.૦૩.૨૦૦૦ સુધી અમલમાં રહે તેવી નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, ઉક્ત અવધિ સમયાંતરે લંબાવવામાં આવી હતી અને અંતે, ઉક્ત અવધિ ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ના રોજ પૂર્ણ થઈ હતી. યદ્યપિ ઉક્ત યોજના અમલમાં છે, તેમ છતાં ઉક્ત યોજના હેઠળ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલ પ્રોત્સાહનો ૩૦.૧૧.૨૦૦૦થી, તે તારીખ પછી અસ્તિત્વમાં આવેલી હોઈ શકે તેવી એકમોને, બંધ કરવામાં આવ્યા છે. પર્યટન યોજનાને લગતા પ્રોત્સાહનો ધરાવતી ઉક્ત નીતિ પર

વિશ્વાસ રાખીને, અરજદાર એસોસિએશનના તમામ સભ્યોએ મનોરંજન સંકુલો સ્થાપિત કર્યા છે અને તેમમાંના દરેકે (સિટી પલ્સ સિવાય) આવા સંકુલોની સ્થાપના માટેના ખર્ચ તરીકે રૂપિયા ૧૦ કરોડથી વધુનું મૂડીરોકાણ કર્યું છે. કુલ મળીને, અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યો દ્વારા ૧૭થી વધુ મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરો સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે અને તે બધાં સામાન્ય જનતાના સભ્યોને મનોરંજન પૂરું પાડી રહ્યા છે. ગુજરાત રાજ્યના વિવિધ ભાગોમાં અન્ય મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરોનું નિર્માણ ચાલી રહ્યું હતું અને આવા મનોરંજન સંકુલો પૂરાં પાડવાના ખર્ચના સ્વરૂપમાં કુલ અંદાજિત મૂડીરોકાણ રૂપિયા ૩૦૦ કરોડ જેટલું થાય છે. યોજના હેઠળ, પ્રતિવાદી રાજ્યએ અધિનિયમ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરાયેલા ૨૨ જાની (મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ) જોગવાઈ કરી છે. અધિનિયમની કલમ ૨ (ઈ) માં મનોરંજનની વ્યાખ્યા નીચે મુજબ આપવામાં આવી છે :—

“મનોરંજનમાં કોઈપણ પ્રદર્શન, રજૂઆત, વિહાર, રમત અથવા એવો સહારો સમાવેશ થાય છે જેમાં વ્યક્તિઓને ચુકવણીના બદલે પ્રવેશ આપવામાં આવે છે.”

૧૬.કલમ ૨ (જી) પ્રવેશ માટેની ચુકવણીની વ્યાખ્યા કરે છે, જે નીચે મુજબ છે :— “પ્રવેશ માટેની ચુકવણીમાં સમાવેશ થાય છે (૧) કોઈ મનોરંજન

સ્થલના એક ભાગમાં પ્રવેશ અપાયેલ વ્યક્તિએ ત્યારબાદ તેના બીજા ભાગમાં પ્રવેશ મેળવ્યો હોય, અને તે બીજા ભાગમાં પ્રવેશ માટે કર સહિતની અથવા કર કરતાં વધુ રકમની ચુકવણી આવશ્યક હોય તેવી કોઈપણ ચુકવણી.

૧૭. અધિનિયમની કલમ ૩ મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણી પર કરની જોગવાઈ કરે છે. આ જ કર ‘મનોરંજન કર’ તરીકે ઓળખાય છે, જે પ્રશ્નાધીન યોજનાનો વિષય છે. હાલની અરજીમાં વિવાદનો વિષય પણ એ જ છે. આ યોજનાનો મૂળભૂત હેતુ એવો છે કે, યોજનાની જોગવાઈઓ અનુસાર મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરો સ્થાપિત કરનાર ઉદ્યોગસાહસિકોને આ મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિના સ્વરૂપે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, ઉક્ત ઠરાવની કલમ ૬ હેઠળ નિર્ધારિત પાત્રતાના માપદંડો પૂર્ણ થયા બાદ જ અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ ૧૦ વર્ષના ગાળા માટે અથવા સંબંધિત એકમના પાત્ર મૂડીરોકાણની ભરપાઈ થઈ જાય ત્યાં સુધી, જેમાંથી જે ઘટના પહેલાં બને, તે સુધી વસૂલવાપાત્ર કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિનો લાભ દાવો કરી શકાય.

૧૮. પ્રશ્નાધીન યોજનાના હેઠળ, અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યો દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર કરની રકમ સંબંધિત સભ્યના પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે

સમાયોજિત કરવી આવશ્યક છે, જ્યાં સુધી પાત્ર મૂડીરોકાણની સંપૂર્ણ રકમ સમાયોજિત ન થઈ જાય. જો કે, યોજનામાં નિર્ધારિત ૧૦ વર્ષની અવધિ પૂર્ણ થાય તે પહેલાં આ મૂડીરોકાણની રકમ સંપૂર્ણપણે સમાયોજિત થઈ જાય, તો મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુકિતના સ્વરૂપે સંબંધિત સભ્યને ઉપલબ્ધ કરાયેલ લાભ, પાત્ર મૂડીરોકાણની રકમ સંપૂર્ણપણે સમાયોજિત થઈ જાય તે તારીખે સમાપ્ત ગણાશે અને સંબંધિત સભ્યને તે તારીખથી અમલમાં મનોરંજન કર ચૂકવવો ફરજિયાત બનશે. પ્રશ્નાધીન યોજનામાં દર્શાવાયેલ વિશ્વાસ તથા ઉક્ત યોજનાના હેઠળ અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યોને ઉપલબ્ધ કરાયેલ લાભોના આધારે, સભ્યોએ કરોડો રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું છે અને અમદાવાદ શહેર તથા તેના આસપાસના વિસ્તારોમાં તેમજ ગુજરાત રાજ્યના અન્ય ભાગોમાં મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરો પણ ચલાવી રહ્યા છે. શરૂઆતથી જ અરજદાર એસોસિયેશનના તમામ સભ્યોને એવી સમજ અપાઈ હતી કે તેઓને ૧૦ વર્ષની અવધિ સુધી અથવા તેમનું પાત્ર મૂડીરોકાણ સંપૂર્ણપણે સમાયોજિત ન થાય ત્યાં સુધી કોઈ કર ચૂકવવો પડશે નહીં. સરકારના સત્તાધિકારીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલ આ ગંભીર આશ્વાસન પર વિશ્વાસ રાખીને જ અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યોએ અમદાવાદ શહેર તથા તેના આસપાસના વિસ્તારોમાં તેમજ ગુજરાત રાજ્યના અન્ય ભાગોમાં પોતાના-પોતાના મનોરંજન સંકુલોની સ્થાપના કરવા કરોડો રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું છે.

૧૯. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે ગુજરાત સરકારના માહિતી અને પ્રસારણ વિભાગના અંડર સેક્રેટરીએ ગુજરાત રાજ્યના મનોરંજન કમિશનરને પત્ર સંબોધ્યો હતો, ગાંધીનગર ખાતે તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ના રોજ, જેના દ્વારા તેમણે મનોરંજન કમિશનરને કરમુક્તિના પ્રમાણપત્રમાં એવો ઉલ્લેખ કરવા ફરજિયાત કર્યો હતો કે કરની રકમ ટિકિટના શુલ્કમાં સમાવેશ પામેલી નથી અને જનસામાન્યના સભ્યોને મનોરંજન કરની રકમ ચૂકવવાની આવશ્યકતા નથી. ત્યારબાદ પ્રતિવાદી રાજ્યએ તા. ૦૫/૦૭.૧૨.૨૦૦૦ની એક જાહેરનામું પ્રકાશિત કરી, જેના દ્વારા અરજદાર સંઘના સભ્યો દ્વારા અગાઉથી પ્રાપ્ત કરવામાં આવેલા લાભો પાછા ખેંચવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો. પ્રતિવાદી રાજ્યની આ કાર્યવાહી અંગે જાણ થતાં, અરજદાર સંઘના પદાધિકારીઓએ સરકારના સત્તાવાળાઓ સમક્ષ અનેક રજૂઆતો કરી અને તેઓને આ બાબત પર વિચારણા કરવા, ઉક્ત પરિપત્ર અને જાહેરનામું પાછાં ખેંચવા તથા ઉક્ત યોજનાના હેઠળ તેમને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલા લાભો ચાલુ રાખવા વિનંતી કરી. અરજદાર સંઘના પદાધિકારીઓએ સંબંધિત મંત્રીનો પણ અનેક પ્રસંગોએ સંપર્ક કર્યો હતો અને દરેક પ્રસંગે તેમને આ બાબત પર વિચાર કરવામાં આવશે અને જરૂરી કાર્યવાહી કરવામાં આવશે એવી ખાતરી આપવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, અનેક રજૂઆતો તથા સ્મરણપત્રો કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં, ખૂબ

લાંબા સમય સુધી અરજદાર સંઘને સંબંધિત સત્તાવાળાઓ તરફથી કોઈ હકારાત્મક પ્રતિસાદ મળ્યો નહોતો. તેથી, અરજદાર સંઘે આ મુદ્દે કાનૂની અભિપ્રાય મેળવ્યો અને તેવા કાનૂની અભિપ્રાય મુજબ, પ્રતિવાદી રાજ્યની કાર્યવાહી મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ અરજદાર સંઘને પ્રાપ્ત હકોનું ઉલ્લંઘન કરતી ગણવામાં આવી. આ અભિપ્રાય હોવા છતાં, અરજદાર સંઘે ફરીથી તા. ૨૨.૦૯.૨૦૦૩ના રોજ રાજ્યના નાણાં મંત્રી સમક્ષ રજૂઆત કરી અને તેમને આ બાબતે ધ્યાન આપવા તથા રાજ્ય સરકારની નીતિ અને અધિનિયમની સંબંધિત જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં, તેમજ આ હકીકત ધ્યાનમાં રાખીને કે અરજદાર સંઘના સભ્યોએ રાજ્ય સરકારની ઉક્ત નીતિમાં આપવામાં આવેલા વચન પર વિશ્વાસ રાખીને પોતાના હિતને હાનિકારક રીતે વર્તન કર્યું હતું, અરજદાર સંઘના સભ્યોને ન્યાય આપવા વિનંતી કરી. ત્યારબાદ અરજદાર સંઘે તા. ૦૭.૧૦.૨૦૦૩ના રોજ ગુજરાત સરકારના મુખ્ય સચિવને પણ એક રજૂઆત કરી. ઉક્ત રજૂઆતનો મુખ્ય સાર આ મુજબ છે :-

૧. અરજદાર એસોસિએશનના સંબંધિત સભ્યના મૂડીરોકાણની સરભરાઈ કરવા માટે ટિકિટની કિંમતની સમગ્ર રકમને મૂડી મૂલ્ય તરીકે ગણવામાં પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા કરવામાં આવેલી કાર્યવાહી મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ અને

ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોને પ્રાપ્ત થયેલા મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરનાર છે.

૨. વધુમાં એવી દલીલ પણ કરવામાં આવે છે કે, જો પાત્ર મૂડીરોકાણની સરભરાઈ કરવા માટે ટિકિટની કિંમતની સમગ્ર રકમ પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા મૂડી મૂલ્ય તરફ ફાળવવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો કોઈ નફો કમાવવાના બદલે અરજદાર એસોસિએશનના સંબંધિત સભ્યોને વિશાળ પ્રમાણમાં નુકસાન સહન કરવું પડશે અને તે સ્થિતિમાં તે દેશના કોઈપણ ભાગમાં વસવાટ કરવાનો પોતાનો અધિકાર ઉપયોગમાં લઈ શકશે નહીં.

૩. વધુમાં એવી પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે, જો યોજનામાં જોગવાઈ મુજબ કરલાભની કલ્પિત ગણતરી કરીને, સમગ્ર પાત્ર મૂડીરોકાણની સરભરાઈ કરવા માટે ટિકિટની કિંમતની સમગ્ર રકમ પ્રતિવાદી રાજ્ય દ્વારા મૂડી મૂલ્ય તરફ ફાળવવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો કોઈ નફો કમાવવાના બદલે અરજદાર એસોસિએશનના સંબંધિત સભ્યોને વિશાળ પ્રમાણમાં નુકસાન સહન કરવું પડશે અને તે સ્થિતિમાં તે કોઈપણ વ્યવસાય, વેપાર અથવા ધંધો ચલાવી શકશે નહીં.

જ. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે, પડકારાયેલ કાર્યવાહીથી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૦-એમાં સમાવવામાં આવેલ કાયદાની સત્તા સિવાય મિલકત ધરાવવાના અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોના અધિકારથી વંચિત થવાની સ્થિતિ સર્જાશે.

પ. એવું પણ દલીલ કરવામાં આવ્યું હતું કે ઠરાવમાં સમાવાયેલી પ્રોત્સાહક નીતિ જાહેર કરતી વખતે પ્રતિવાદી રાજ્યનો એવો ક્યારેય આશય નહોતો. ૬. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રશ્નાસ્પદ નીતિ જાહેર કરીને પ્રતિવાદી રાજ્યએ અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યો તથા અન્ય લોકોને એવો વચન આપ્યું હતું કે કરમુકિતનો સંપૂર્ણ લાભ તેમને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે. અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોને એવું સમજાવવામાં આવ્યું હતું કે મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરોની સ્થાપના માટે કરાયેલા મૂડીરોકાણમાંથી તેમને પ્રાપ્ત થતી આવક પર તેમની પાસેથી કોઈ કર વસૂલવામાં આવશે નહીં. તેના સભ્યોને એવું પણ સમજાવવામાં આવ્યું હતું કે ૧૦૦% આવકમાંથી, જે એક ટિકિટના મૂલ્યના બરાબર છે, તેમાંથી ઉક્ત મૂલ્યના ૫૦% જેટલી રકમ, જે મનોરંજન કરની રકમ છે, સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણની ગણતરી કરતી વખતે આવક તરીકે ગણવામાં આવશે નહીં. વિવાદિત પરિપત્ર પત્ર અને અધિસૂચનાને ધ્યાનમાં લેતાં, પ્રતિ ટિકિટ રૂ. ૧૦૦ની સંપૂર્ણ રકમ અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોની આવક તરીકે

ગણવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે અને અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણને સરભર કરતી વખતે તે જ રકમને તેમના આવકરૂપે સમાયોજિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે અને જો એવું કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો પાત્ર મૂડીરોકાણની રકમ માત્ર ૨ અથવા ૩ વર્ષની અવધિમાં જ સરભર થઈ જશે અને ત્યારબાદ અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યો બાકી રહેલી ૭ અથવા ૮ વર્ષની અવધિ માટે કોઈ પણ મુક્તિનો લાભ મેળવવા હકદાર રહેશે નહીં. તેથી શ્રી નાણાવટીએ દલીલ કરી કે આ કેસમાં વચનબદ્ધ પ્રતિષેધનો સિદ્ધાંત લાગુ પડશે અને પ્રતિવાદીને અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યોને આપવામાં આવેલા વચનના વિરુદ્ધ વર્તવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં.

૨૦. શ્રી નાણાવટીએ આગળ દલીલ કરી કે ઠરાવમાં સમાવાયેલી યોજનાનુસાર, ઉક્ત યોજના હેઠળ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલી મુક્તિ અધિનિયમની કલમ ૨૯ (૧) (બી) હેઠળ આવે છે, જેના દ્વારા જાહેર હિતમાં, રાજ્યમાં વિશાળ મૂડીરોકાણ કરવા પ્રેરિત થયેલા સંભાવિત મલ્ટિપ્લેક્સ માલિકોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે મુક્તિ યોજના ઘડવામાં આવી છે અને તેથી કરરજાની / મુક્તિનો લાભ આવશ્યક રીતે તેવા મલ્ટિપ્લેક્સ માલિકોને જ જવો જોઈએ, જેઓ નીતિ હેઠળ આપવામાં આવેલા વચન પર વિશ્વાસ રાખીને વિશાળ મૂડીરોકાણ કરવા પ્રેરિત થયા હતા અને જેઓ ગુજરાત

રાજ્યમાં આવા મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરો અસ્તિત્વમાં લાવવા પ્રેરાયા હતા. તેથી દલીલ કરવામાં આવે છે કે કલમ ૮નું, યોજનાના તથા અધિનિયમના સંબંધિત ઉપબંધો સાથે વાચન કરતાં અને તા. ૧૪.૦૨.૧૯૯૭ની મુક્તિ અધિસૂચનામાં નિર્ધારિત શરતોના પ્રકાશમાં યોગ્ય અર્થઘટન કરતાં, સત્તાધિકારીઓએ એવી મનોરંજન કરની રકમનું કલ્પિત મૂલ્યાંકન કરવું જરૂરી છે, જે અન્યથા એવા મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટર માલિકો દ્વારા દર્શકો પાસેથી તેમને પ્રાપ્ત થયેલી હોઈ શકે તેવી ટિકિટની કિંમતની રકમ પર જાતે ચૂકવાપાત્ર હોત.

૨૧. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી કે તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ના પરિપત્રમાં સમાવાયેલ નિર્દેશ એક મૂળભૂત ગેરસમજ પર આધારિત છે કે યોજનાની હેઠળની મુક્તિનો લાભ મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટર માલિકો માટે નહીં પરંતુ દર્શકોના હિતાર્થે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો છે. હકીકતમાં, નીતિના સંબંધિત કલમો અને મુક્તિ અધિસૂચનાનું સંયુક્ત વાચન કરતાં, સ્પષ્ટ થાય છે કે યોજનાની હેઠળ તેમને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલા લાભને ધ્યાનમાં રાખીને મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમા થિયેટરોના નિર્માણના ખર્ચ માટે કરોડો રૂપિયાનું મૂડીરોકાણ કરવા પ્રેરિત થતા મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટર માલિકોના લાભાર્થે જ આ મુક્તિ આપવામાં આવી છે. યોજનાની પ્રસ્તાવનામાં પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે યોજનાનો ઉદ્દેશ પ્રવાસન

ક્ષમતા ધરાવતા વિસ્તારોમાં વધુ મૂડીરોકાણ આકર્ષીને પ્રવાસન ક્ષેત્રને વેગ આપવાનો છે. આ આપત્તિને એ હકીકત પણ સમર્થન આપે છે કે પ્રોત્સાહનની રકમ સંબંધિત મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટર માલિકો દ્વારા કરાયેલા મૂડીરોકાણની રકમના સંદર્ભે ગણવાની છે. તેથી દલીલ કરવામાં આવે છે કે પ્રતિવાદી રાજ્ય તરફથી કરવામા આવેલ વિવાદિત કાર્યવાહીનો અર્થ ઉક્ત યોજના હેઠળ અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યોને ઉપલબ્ધ કરાયેલા લાભની પરોક્ષ પરત ખેંચ સમાન છે.

૨૨. ઉપરોક્ત પરિપ્રેક્ષ્યમાં, શ્રી નાણાવટીએ આ અદાલત સમક્ષ તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ના વિવાદિત પરિપત્ર અને તા. ૦૫/૦૭.૧૨.૨૦૦૦ની અધિસૂચનાને રદ કરવા વિનંતી કરી.

૨૩. પોતાની દલીલોને સમર્થન આપવા માટે, શ્રી નાણાવટીએ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના મેસર્સ લિબરટી ટોકીઝ અને અન્ય વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત અને અન્ય, ૧૯૭૧ (૧) એસ.સી.સી. ૪૭૧ ના કેસના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૩, ૪, ૬ માં રહેલી જોગવાઈઓ કોઈ શંકાને સ્થાન આપતી નથી કે શુલ્કની ચુકવણી માટેની જવાબદારી માલિક પર મૂકાશે છે, થિયેટરના મુલાકાતીઓ પર નહીં. શુલ્ક વસૂલ કરવા માટે માલિક સરકારના પ્રતિનિધિ તરીકે કાર્ય કરતો નથી.

અપીલકર્તા માલિક દ્વારા પ્રાપ્ત કુલ રકમ પર કલમ ૩ (૧)(બી)(૨) દ્વારા નિર્ધારિત પદ્ધતિ મુજબ ગણવામાં આવેલ શુલ્ક ચૂકવવા માટે જવાબદાર હતો. માલિકો પાસેથી મનોરંજન શુલ્ક વસૂલ કરવાની પદ્ધતિમાં કેટલીક કઠિનાઈ સામેલ છે. અધિનિયમમાં અંગત રીતે અંતર્નિહિત છે કે માલિકને “મનોરંજન શુલ્કની ચુકવણી” માટેની જવાબદારી મુલાકાતીઓ પર પસાર કરવાની હકદારી છે. પરંતુ મુલાકાતી તો માત્ર ટિકિટ પર ચોંટાડવામાં આવેલા સ્ટેમ્પ દ્વારા દર્શાવાતી રકમ જ ચૂકવે છે. મુલાકાતી પાસેથી પોતે પ્રાપ્ત કરેલી કુલ રકમ પર મનોરંજન શુલ્ક ચૂકવનાર માલિક કદી પણ મુલાકાતી પાસેથી સંપૂર્ણ મનોરંજન શુલ્ક વસૂલ કરી શકશે નહીં. તેના દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર શુલ્કનો એક ભાગ ટિકિટ માટેના શુદ્ધ પ્રભારૂપે તેને પ્રાપ્ત થયેલી રકમમાંથી જ આવવો પડશે. કઠિનાઈનો પ્રશ્ન કાયદેસરની જોગવાઈથી વિમુખ થવાનું સમર્થન આપી શકતો નથી.

૨૪. હંસરાજ ગોરધનદાસ વિરુદ્ધ એચ. એચ. દવે, આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર એન્ડ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, સુરત અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૭૦ એસ.સી. ૭૫૫ માં, એવું ધારણ કરવામાં આવ્યું છે કે કરલાદક અધિનિયમમાં કોઈપણ આશયગમ્ય અર્થઘટન માટે સ્થાન નથી, તે સુસ્થાપિત છે. સમગ્ર બાબત સંપૂર્ણપણે અધિસૂચનાની ભાષા દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે. જો કરદાતા મુકિતની જોગવાઈની અંદર આવે, તો મુકિત

આપનાર સત્તાધિકારીના કોઈ અનુમાનિત આશયનો આધાર લઈને તેને તેનો લાભ નકારી શકાય નહીં.

૨૫. દિલ્હી કલોથ એન્ડ જનરલ મિલ્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ કમિશનર ઑફ સેલ્સ ટેક્સ, ઈન્દોર, ૧૯૭૧ (૨૮) એસ.ટી.સી. ૩૩૧ માં, એમ.પી. જનરલ સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમ, ૧૯૫૮ ની કલમ ૪ હેઠળ (તેમા કલમ ૭-એ નો ૧૯૬૩ માં સમાવેશ થવા પહેલાં), વેચાણ કર ચૂકવવાની જવાબદારી વેપારીની હોય છે. ખરીદદારે કર ચૂકવવાની કોઈ જવાબદારી નથી. અધિનિયમમાં એવી કોઈ જોગવાઈ નથી કે જે ખરીદદારોના કોઈ પણ વર્ગ પાસેથી વેચાણ કર તરીકે વસૂલ કરવા માટે કોઈ કાનૂની સત્તા આપે. જો વેપારી પોતાનો કરનો ભાર પોતાના ખરીદદારો પર મૂકે, તો તે માત્ર વેચાયેલ માલના ભાવમાં સંબંધિત કર ઉમેરીને જ એવું કરી શકે. તેવી સ્થિતિમાં, ચૂકવવાપાત્ર કર સહિત માલ માટે નક્કી કરાયેલ ભાવ, ખરીદદારે ખરીદેલા માલ માટે આપેલ મૂલ્યવાન પ્રતિફળ બને છે. જો એવું હોય, તો વેપારીએ પોતાના ખરીદદારો પાસેથી વસૂલ કરેલ કર, અધિનિયમની કલમ ૨(ઓ) માં વ્યાખ્યાયિત “વેચાણ કિંમત” નો ભાગ બની જાય છે. કોઈ વસ્તુનો ભાવ નિયંત્રિત ન હોય, ત્યાં સુધી ખરીદદાર અને વેચનાર માટે ચૂકવવાપાત્ર ભાવ અંગે પરસ્પર સંમતિ કરવી હંમેશા ખુલ્લી હોય છે. આપું કરતી વખતે, વેપારી માટે સરકારને પોતે ચૂકવવાપાત્ર

કરને ભાવમાં સમાવવામાં લેવું ખુલ્લું હોય છે. જો તે આવું કરે, તો એવું કહી શકાય નહીં કે તે પોતે ચૂકવવાપાત્ર કર પોતાના ખરીદદારો પાસેથી વસૂલ કરે છે. કરનો આકારણ અને વસૂલી કાયદા દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે, કરાર દ્વારા નહીં. જ્યાં સુધી એવો કોઈ કાયદો નથી કે જે વેપારીને પોતાના ખરીદદાર અથવા વેચનાર પાસેથી કર વસૂલ કરવાની સત્તા આપે, ત્યાં સુધી એવું કહેવા માટે કોઈ કાનૂની આધાર નથી કે વેપારીને પોતે ચૂકવવાપાત્ર કર પોતાના ખરીદદાર અથવા વેચનાર પાસેથી વસૂલ કરવાનો અધિકાર છે. વેપારી દ્વારા પોતાના ગ્રાહકો પાસેથી જે કંઈ વસૂલી કરવામાં આવે, તે વેચાયેલા માલ માટેનું મૂલ્યવાન પ્રતિફળ તરીકે જ ગણાવી શકાય.

૨૬. મદ્રાસના સંયુક્ત વાણિજ્યિક કર અધિકારી, વિભાગ ૩ વિરુદ્ધ મેસર્સ સ્પેન્સર એન્ડ કંપની અને અન્ય, (૧૯૭૫) ૨ એસસીસી ૩૫૮માં, એવું ધારણ કરવામાં આવ્યું છે કે મદ્રાસ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૧૯૩૭ની કલમ ૨૧-એ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જે વેચાણકર આ કલમ વિદેશી દારૂના વેચનારને ખરીદદારમાંથી વસૂલ કરવા ફરજ પાડે છે, તે કર ખરીદદાર પરનો છે અને વેચનાર પરનો નથી. આ જ બાબતને કારણે, જેના ઉપર અપીલકર્તાઓના વકીલે આધાર રાખ્યો હતો તે અધિકરણો અમારી સમક્ષના કેસોમાં લાગુ પડતા નથી. કલમ ૨૧-એ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કર દારૂની કિંમત પર છે અને તે કર ખરીદદારે ચૂકવવાનો છે. વેચનારને ખરીદદારમાંથી

તે કર વસૂલ કરવાનો છે, જે તેને સરકારને જમા કરાવવાનો છે. કલમ ૨૧- એ વેચનારને સરકાર માટે કરના વસૂલાતકર્તા તરીકે સ્થાપિત કરે છે, અને તેથી આ કલમ હેઠળ તેણે કરરૂપે વસૂલ કરેલી રકમ તેની આવકફેરનો ભાગ બની શકતી નથી. મદ્રાસ સામાન્ય વેચાણકર અધિનિયમ, ૧૯૫૯ હેઠળ, વેપારી પર પોતાની તરફથી ચૂકવવાપાત્ર વેચાણકર પોતાના ગ્રાહકમાંથી વસૂલ કરવાની કોઈ વૈધાનિક ફરજ નથી, અને જ્યારે વેપારી પોતાની ઉપર ચૂકવવાની જવાબદારી ધરાવતો કરનો જથ્થો ગ્રાહક પર પસાર કરે છે, ત્યારે તે રકમ માલના ભાવ તરીકે રહેતી બંધ થતી નથી, ભલે "ભાવને એક્સ સાથે ખરીદી કર ઉમેરેલો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હોય". પરંતુ આ અપીલોમાં સંબંધિત આકારણધારકો દ્વારા વૈધાનિક ફરજ હેઠળ વસૂલ કરાયેલી રકમો મદ્રાસ સામાન્ય વેચાણકર અધિનિયમ, ૧૯૫૯ હેઠળ તેમના કરપાત્ર આવકફેરનો ભાગ બની શકતી નથી.

૨૭. સાયનાઈડ્સ કેમિકલ્સ કંપની વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૦૦ (૧૧૮)

એસટીસી ૨૨૮ માં, આ અદાલતે એવો નિર્ધાર કર્યો હતો કે મુક્તિ પ્રોત્સાહનનો વિકલ્પ પસંદ કરનાર એકમને મુક્તિના અવધિ દરમિયાન મર્યાદા સુધી કરની ચુકવણીમાંથી સંપૂર્ણ મુક્તિ અપાયેલી હતી અને સાથે જ તેને પોતાની દ્વારા કરવામાં આવેલી વેચાણ પર કર વસૂલવાનો અથવા એકત્રિત કરવાનો હક પણ ન હતો, અર્થાત્, તેની દ્વારા વસૂલવામાં આવેલ

વેચાણકીમતનો કોઈ ભાગ એવી વેચાણ ઉપર ચુકવવાપાત્ર કરના કોઈ તત્વનું નિર્માણ કરતો ન હતો. કરપાત્ર વળતર નક્કી કરવાની પણ કોઈ અવકાશ ન હતી, કારણ કે એકમ દ્વારા વાસ્તવમાં કર ચુકવવાપાત્ર જ ન હતો. જ્યાં કર વાસ્તવમાં ચુકવવાપાત્ર ન હોય, પરંતુ અન્ય કોઈ હેતુ માટે, એટલે કે એકમ દ્વારા ભોગવવામાં આવેલી મુકિતની હદ જાણી તેને મુકિત મર્યાદા સામે સમાયોજિત કરવા માટે લાગુ પડનારા કરની ગણતરી કરવા હેતુસર, કલ્પિત રીતે નક્કી કરવાનું હોય, ત્યાં નિયમ ૫૦ની કોઈ ભૂમિકા ન હતી. અસેસી દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ નિયમ ૫૦(૨) ને અમલમાં મૂકવાનો પરિણામ એ થાય કે યોજનામાં નિર્ધારિત કરાયેલ મુકિતની સમગ્ર મૂળભૂત રચનામાં જ ફેરફાર થઈ જાય. તેથી, ટ્રિબ્યુનલ આ બાબતમાં યોગ્ય હતું કે અસેસીની વેચાણો કરમુક્ત હોવાથી ગુજરાત વેચાણ કર નિયમો, ૧૯૭૦ ના નિયમ ૫૦ તથા કેન્દ્રિય વેચાણ કર અધિનિયમની કલમ ૮-એ ની જોગવાઈઓનો આશ્રય લેવામાં આવી શકતો નથી.

૨૮. મદ્રાસ રબર ફેક્ટરી લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય, ૧૯૮૧ ઇ.એલ.ટી. ૮૦૪ (દિલ્હી) માં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જો મુકિત સંબંધિત જાહેરનામામાં એવી કોઈ શરત સમાવિષ્ટ ન હોય કે તેનો લાભ ગ્રાહકને પસાર કરવો જોઈએ, તો ઉત્પાદક મુકિત જાહેરનામાનો લાભ પોતાના પાસે રાખી શકે છે. વધુમાં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે મુકિત

જાહેરનામાનો લાભ લેવા માટેની શરતો તે જાહેરનામાનો જ ભાગ હોવી જોઈએ અને વહીવટી નિર્દેશો, માર્ગદર્શિકા, પ્રેસ નોંધો અથવા વેપાર સૂચનાઓ દ્વારા તેમાં ફેરફાર કરી શકાય નહીં.

૨૯. સ્ટેટ ઓફ ઝારખંડ અને અન્ય વિરુદ્ધ ટાટા કમિન્સ લિમિટેડ અને અન્ય, ૨૦૦૬ (૧૪૫) એસટીસી ૩૪૦ માં એવું નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે કોઈ અધિનિયમ હેઠળ કરની ચુકવણીમાંથી અપાતી મુક્તિ એ કરદાયિત્વમાંથી મુક્તિ છે. તેથી, આવી દરેક મુક્તિ-અધિસૂચનાનું કડક રીતે વાંચન કરવું પડે. જોકે, જ્યારે કોઈ આસેસીને ઔદ્યોગિક નીતિની એક શરત તરીકે પછાત વિસ્તારમાં ઉદ્યોગ સ્થાપવા બદલ કરમુક્તિનું વચન આપવામાં આવે છે, ત્યારે અમલીકરણ માટેની અધિસૂચનાઓનું વાંચન ઔદ્યોગિક નીતિના પરિપ્રેક્ષ્યમાં કરવું પડે. આવી સ્થિતિમાં, ઔદ્યોગિક નીતિ દ્વારા અભિપ્રેત હેતુઓને ધ્યાનમાં રાખીને મુક્તિ-અધિસૂચનાઓનું ઉદાર રીતે વાંચન કરવું પડે અને કરદાયિત્વમાંથી મુક્તિના કેસની જેમ કડક અર્થમાં નહીં.

૩૦. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક વિરુદ્ધ બાલાજી કમ્પ્યુટર્સ અને અન્ય, ૨૦૦૭ (૨) એસ.સી.સી. ૭૪૩ માં, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે, નિર્ધારિત ન્યાયસિદ્ધાંતો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે મુક્તિ અંગેની જાહેરખબરમાં

વપરાયેલી ભાષા અને જેઓ બાબતો અંગે મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, તે બાબતોને તે સંદર્ભમાં સમજવાની હતી જેમાં મુક્તિ અંગેની જાહેરખબર બહાર પાડવામાં આવી હતી. જો કોઈ એવી શંકા હોય કે મુક્તિ અંગેની જાહેરખબરમાં વપરાયેલી ભાષાથી બે અર્થ નીકળી શકે છે અને તે સ્પષ્ટ નથી તથા સંદિગ્ધ છે, તો કમ્પ્યુટરના ભાગો અને કમ્પ્યુટર પરિઘીય ઉપકરણો પર કરની વસુલાતમાંથી મુક્તિ આપીને આકારણીધારકને લાભદાયક પડે તેવી વ્યાખ્યા સ્વીકારવી યોગ્ય અને વાજબી ગણાય.

૩૧. મનોરંજન કરના ઉપઆયુક્ત, ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા તા. ૧૦.૦૮.૨૦૦૪ના રોજ જવાબમાં સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. આ સોગંદનામાના આધારે અને શ્રી નાણાપટ્ટીની રજૂઆતોનો વિચાર કરતાં, વિદ્વાન એડવોકેટ જનરલ શ્રી કમલ બી. ત્રિવેદીએ અન્ય બાબતો સાથે રજૂ કર્યું હતું કે, ગુજરાત રાજ્યની પર્યટન નીતિ હેઠળ, ૧૧ મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમા હોલોએ જૂન ૨૦૦૪ સુધી માત્ર રૂપિયા ૧૦૦ કરોડ જેટલો જ લાભ ઉપભોગ કર્યો હતો. મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમાના અન્ય કિસ્સાઓ પણ છે. આ અરજીમાં બે મુખ્ય પ્રશ્નો સામેલ છે :- (૧) પર્યટન વિભાગ દ્વારા પ્રસ્તાવિત લાભની રકમ ખૂબ ઓછી છે અને (૨) મનોરંજન કરના આયુક્ત દ્વારા લાભની ગણતરી અયોગ્ય છે. ગુજરાત મનોરંજન કર અધિનિયમ, ૧૯૭૭ની કલમ ૨૯ હેઠળ, (સંક્ષેપમાં 'મનોરંજન અધિનિયમ') કોઈપણ મનોરંજન અથવા

મનોરંજનનો કોઈપણ વર્ગ કરની ચુકવણીમાંથી સંપૂર્ણ અથવા આંશિક મુક્તિ પામી શકે છે. તેથી, કરમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે, કરલાભ નહીં. તેનો અર્થ એવો થાય છે કે, હાલના કેસમાં જેવી કરમુક્તિ આપવામાં આવી છે તે રાજ્ય દ્વારા આપવામાં આવેલ મંજૂરી મુજબ કરમુક્ત ગણાશે, એટલે કે દર્શકો પાસેથી કોઈ કર વસૂલવો નહીં જોઈએ. તેથી, જો મલ્ટિપ્લેક્સ દર્શકો પાસેથી કર વસૂલે અને તે રાજ્ય સરકારને અદા ન કરે, તો તે માત્ર જાહેર હિતના વિરુદ્ધ કૃત્ય જ નહીં ગણાય, પણ અન્યાયી સમૃદ્ધિ તેમજ સંબંધિત તમામ પાસેથી, જેમાં દર્શકો પણ સમાવેશ થાય છે, ગેરકાયદેસર રીતે રકમ ઉપાડવા સમાન ગણાશે. કારણ કે આ કેસ રાજ્ય દ્વારા આપવામાં આવેલી મુક્તિ સંબંધિત છે, તેથી કોઈપણ શીર્ષક હેઠળ કોઈપણ પ્રકારના વિભાજનનો પ્રશ્ન અસંગત રહેશે અને સંબંધિત બાબત એટલી જ રહેશે કે, થિયેટર વેચાણ દીઠ ટિકિટનો ભાવ જ વસૂલી શકે અને તે સિવાય કોઈ અન્ય કર અથવા શુલ્કનો ઘટક વસૂલી શકશે નહીં, કારણ કે તેમ કરવા નો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી.

૩૨. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી કે મનોરંજન અધિનિયમની કલમ ૩ (૧) મુજબ, મનોરંજન માટે કરવામાં આવતી દરેક ચુકવણી અથવા પ્રવેશ માટે રાજ્ય સરકારને કરની વસૂલાત અને ચુકવણીની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. અધિનિયમ મુજબ, જે શહેર / નગર / સ્થળોની વસ્તી ૧ લાખથી

ઓછી હોય ત્યાં ૪૫% કર વસૂલપાત્ર છે અને જ્યાં વસ્તી ૧ લાખથી વધુ હોય ત્યાં કરની વસૂલાત ૫૦% છે. મનોરંજન અધિનિયમની કલમ ૩ ની ઉપકલમ (૪) અનિવાર્ય બનાવે છે કે, અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી, દરેક ટિકિટ, પાસ વગેરેમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણીની રકમ અને કલમ ૩ હેઠળ ચુકવવાપાત્ર કરની રકમ દર્શાવવામાં આવશે. આ કાયદેસરની સ્થિતિ તથા આવશ્યકતા હોવા અને આ અરજીમાં ૪ વિધિનો પડકાર કરવામાં આવેલો નથી તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા, સ્પષ્ટ છે કે કિંમત અને કરના ઘટકો દર્શાવવાના જ રહે; પરંતુ વર્તમાન કેસમાં, અધિનિયમ હેઠળ જે રીતે જોગવાઈ છે તે મુજબ મુક્તિ આપવામાં આવી હોવાથી, નિઃસંદેહ તે લાભનો ઉપભોગ ગણાશે અને તેથી તેનો અન્ય કોઈ અર્થઘટન થઈ શકતો નથી. વધુમાં દલીલ કરવામાં આવી કે મનોરંજન કર અધિનિયમની કલમ ૨૯ ખાસ જોગવાઈ કરે છે કે રાજ્ય સરકાર રાજપત્રમાં સૂચના દ્વારા, સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે, કોઈપણ મનોરંજન અથવા મનોરંજનના વર્ગને કરની ચુકવણીમાંથી મુક્ત કરી શકે છે. આમ, મનોરંજન અધિનિયમની કલમ ૨૯ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના સરકારી ઠરાવ સાથે તા. ૧૪.૦૨.૧૯૯૭ની સૂચના વાંચતાં, મલ્ટિપ્લેક્સોને મંજૂર કરાયેલ રકમ અથવા નિર્ધારિત સમયગાળા માટે, જેમાંથી જે પહેલું થાય તે સુધી, મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે. તેથી, તે વાંચનથી મનોરંજન અધિનિયમની કલમ ૩

ને કલમ ૨૯ સાથે વાંચવાથી આ બાબત સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ થાય છે કે થિયેટરના માલિકો અધિનિયમ હેઠળ જે માન્ય હોય તે મુજબ ક્યારેય વસૂલાત કરી શકતા નથી. જો જાહેરનામાના બળે કરની રકમમાંથી મુકિત આપવામાં આવી હોય, તો એક વાર મુકિતનો દાવો કરવામાં આવ્યા બાદ માલિકને ન તો કર આદાય કરવાનો, ન વસૂલ કરવાનો કે ન કરની રકમ વસૂલવાનો અધિકાર રહેશે, અને ન તો તેઓ એવી કોઈ રીત માટે જોગવાઈ કરી શકશે કે જેમાં દાવો કરાયેલ કરમુકિતના પરિપ્રેક્ષ્યમાં કોઈપણ કર સંબંધિત લાભપ્રાપ્તિની કોઈ ગણતરી અથવા અર્થઘટન કરવામાં આવે.

૩૩. શ્રી ત્રિવેદીએ આગળ દલીલ કરી કે જો મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિકોની આ દલીલ સાચી માનવામાં આવે કે રૂપિયા ૧૦૦/- પ્રવેશ માટેના ભાડા તરીકે વસૂલવામાં આવે છે, જેમાં રૂપિયા ૫૦ જેટલી કરરકમનો સમાવેશ થાય છે, તો તે નિશ્ચિતરૂપે મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિકોને કરમાફીના લાભની પરિધિની બહાર લઈ જશે, કારણ કે જે કર માફ કરવામાં આવ્યો હોય તે ક્યારેય વસૂલ કરી શકાય નહીં અને પરિણામે, માફીના પ્રોત્સાહન યોજનાની શરતો મુજબ તેનો લાભ લઈ શકાય નહીં. તેથી, થિયેટરના માલિકો દ્વારા વસૂલ કરવામાં આવતી રૂપિયા ૧૦૦ ની રકમ માત્ર ટિકિટના પ્રવેશ ભાડા તરીકે જ ગણાશે, જેમાં કોઈપણ કર, લાદ, સેસ અથવા કરપ્રકૃતિના અન્ય કોઈ જાવકનો કોઈ ઘટક સમાવિષ્ટ નથી. અધિનિયમની

કલમ ૩(૪) ને તા. ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ ના પરિપત્ર સાથે વાંચતાં પણ સ્થિતિ એવી હોવી જોઈએ નહીં. મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિકો માફીનો લાભ માંગતાં વખતે એવું કહી શકે નહીં કે માફીના લાભ માટે અધિસૂચનાની શરત ક્રમાંક ૧ અને ૨ ને અવગણવાની છે. મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિકો માટે મનોરંજન કર અને અધિસૂચનાની ચાર દીવાલની અંદર રહી તેનું પાલન કરવું તથા તેમાં નિર્ધારિત શરતોનું અનુસરણ કરવું ફરજિયાત છે. કોઈપણ શરતનો ભંગ અથવા કાયદા, અધિસૂચના અને પરિપત્રનું અપાલન થાય તો આપવામાં આવેલી માફીનો ઇનકાર અને/અથવા સમાપ્તિ થશે. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં મનોરંજન કર અધિનિયમ હેઠળ સરકારના ઠરાવ / અધિસૂચના / પરિપત્ર મુજબ માફીનો દાવો કરવામાં આવે છે અને જ્યાં, ઉદાહરણ તરીકે, પ્રવેશ માટે રૂપિયા ૧૦૦/- વસૂલવામાં આવે છે, ત્યાં તેને કર સિવાયની પ્રવેશફી તરીકે મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિક / સ્વામીને વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલ ચુકવણી તરીકે જ ગણવી પડશે.

૩૪. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી કે અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોને જે રીત અને પદ્ધતિ હતી તેની સમજ અપાઈ હતી અને તે બાબત જનતાને પણ જાણ કરવામાં આવી હતી. તેથી, આ અરજી ચલાણક્ષમ નથી અને ઘડવામાં આવેલ મુદ્દો અરજદારને ક્યાંય પહોંચાડતો નથી તેમજ અરજદાર કોઈ બાબતનો આશરો લઈ અન્યાયપૂર્વક પોતાને સમૃદ્ધ બનાવી શકતા નથી

વગેરે. કાનૂન વિરુદ્ધ કોઈ પ્રતિબંધક અવરોધ લાગુ પડી શકતો નથી અને વધુમાં એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી કે કરવામાં આવેલ મૂડીરોકાણને મુક્તિનો લાભ ભોગવવાની રીત અને પદ્ધતિ સાથે સાંકળવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી. જ્યાં સુધી મુક્તિની અંતર્વસ્તુનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી તે કોઈપણ રીતે પ્રભાવિત થઈ નથી અને રાજ્યએ ભોગવવાની મુક્તિની અંતર્વસ્તુમાં કોઈ ઘટાડો કર્યો નથી કે કોઈ મર્યાદા મૂકી નથી. તેથી એવી દલીલ કરવામાં આવી કે અરજદારના કોઈ હક્કનો, તો મૂળભૂત હક્કનો તો પ્રશ્ન જ નથી, ભંગ થયો નથી અને તેથી આ અરજી નામંજૂર થવા પાત્ર છે.

૩૫. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં પ્રતિવાદી નં. ૪ તરફથી રજૂ કરાયેલા જવાબી સોગંદનામાનો સંદર્ભ આપ્યો, જેમાં અરજીની જાળવણીક્ષમતા અંગે પ્રાથમિક વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે અરજદાર એસોસિએશન પોતાની વિવિધ સભ્યોનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી હોવાનો આક્ષેપ કરે છે અને આ અરજી તેના સભ્યો માટે તથા તેમની તરફથી પ્રતિનિધિત્વક્ષમતા હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે. અરજદાર એસોસિએશનના દરેક સભ્યનું માલિકીહક કાં તો ભાગીદારી પેઢી પાસે છે અથવા કંપની પાસે છે અને તેમની પૈકી દરેક વ્યક્તિ તમામ વિગતો આપી સ્વતંત્ર મૂળ અરજી દાખલ કરી શકતી હતી. આ વાંધાના પ્રતિસાદરૂપે જ, અનુસંધાને, અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યો દ્વારા અલગ અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૩૬. શ્રી ત્રિવેદીએ આગળ દલીલ કરી કે ઈ.સ. ૧૯૯૫માં ગુજરાત સરકારે તેના માહિતી, પ્રસારણ અને પર્યટન વિભાગમાં તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના ઠરાવ દ્વારા પર્યટન પ્રકલ્પો માટે ૧૯૯૫-૨૦૦૦ની પ્રોત્સાહક પેકેજ યોજના અમલમાં મૂકી હતી, જેમાં પર્યટનને ‘ઉદ્યોગ’નો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો જેથી તેમને તમામ નાણાકીય તથા બિન-નાણાકીય પ્રોત્સાહનો ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય. નવી પર્યટન નીતિના મુખ્ય હેતુઓમાંનો એક હેતુ એવો હતો કે પર્યટનની સંભાવના ધરાવતા વિસ્તારોમાં વધુ મૂડીરોકાણ આકર્ષીને પર્યટન ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહન આપવું અને રોજગારીની તકો ઊભી કરવી. ત્યારબાદ રાજ્ય સરકારે તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ અને ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ના બે ઠરાવો બહાર પાડ્યા હતા. તા. ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ના ઠરાવના આધારભૂત નીતિમાં અનુગામી રીતે પાત્રતાના માપદંડો, પર્યટન એકમોની શ્રેણીઓ, ઉક્ત એકમોને ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહનો તથા ઉક્ત પ્રોત્સાહનો માટેની પાત્રતાની અવધિ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે.

૩૭. ઉક્ત ઠરાવની કલમ ૭માં પર્યટન એકમોની શ્રેણીઓ માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, જેમાં ઉપકલમ (૨)માં એવી જોગવાઈ છે કે જેઓનું સ્થિર મૂડી રોકાણ ૯૦ લાખથી વધુ હોય તેવા એકમો મોટા પાયાના પર્યટન એકમોની શ્રેણીમાં આવશે અને પાત્રતાનો સમયગાળો અને/અથવા કર રજાના

વર્ષોની સંખ્યા ૮ વર્ષ રહેશે. ઉક્ત ઠરાવની કલમ ૧૧માં પ્રોત્સાહનોનો દાવો કરવાની પ્રક્રિયા તથા પર્યટન નિયામક દ્વારા અસ્થાયી નોંધણી પ્રમાણપત્ર આપવાની પદ્ધતિનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૩માં મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણી પર લાદવાના કરના દરની કલ્પના કરવામાં આવી છે. જે શહેરની વસ્તી ૧ લાખથી વધુ હોય તે માટે ૫૦% કર રજા છે અને જે શહેરની વસ્તી ૧ લાખથી ઓછી હોય તે માટે ૪૫% છે. તમામ મનોરંજન એકમો માત્ર મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણી તરીકે રૂ.૧૦૦ વસૂલ કરી રહ્યા છે. એક દષ્ટાંત આપવામાં આવ્યો છે, જેના હેઠળ મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણી રૂ.૨૦૦ છે, કલમ ૩(૧) અનુસાર કરના ૫૦% ઘટાડ્યા બાદ વસૂલપાત્ર રકમ રૂ.૧૦૦ રહે છે. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જો પ્રવેશ માટેની ચુકવણી રૂ.૨૦૦/- હોય અને તેમાંથી કરના ૫૦% ઘટાડવામાં આવે, તો નેટ વસૂલપાત્ર રકમ રૂ.૧૦૦/- થાય છે, જે અધિનિયમ, પર્યટન નીતિ ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦ અને અધિસૂચનાની જોગવાઈઓના બળે વસૂલ કરવામાં આવતી નથી.

૩૮. તેથી, શ્રી ત્રિવેદીએ એવી દલીલ રજૂ કરી કે મલ્ટિપ્લેક્સના માલિકો મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેના ચુકવણાં બદલ અધિનિયમ હેઠળ જે મંજૂર હોય તેટલું જ વસૂલ કરી શકે અને જો કરની રકમ અધિસૂચના દ્વારા મુક્ત

કરાયેલ હોય, તો માલિક તે કરરકમ લાદવા, વસૂલવા અથવા આકારવા માટે પાત્ર રહેશે નહીં. મનોરંજન કરના ચુકવણામાંથી મળતી મુકિતથી દર્શકોને સીધો જ કરમુકિતનો લાભ મળે છે અને તે જ રીતે મનોરંજન એકમોના માલિકોને વધુ દર્શકોનો લાભ મળે છે, કારણ કે કરમુકિતને કારણે વધુ લોકો મનોરંજન એકમ તરફ આકર્ષિત થશે. વધુમાં એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે અધિનિયમની કલમ ૨૯ હેઠળ, કોઈપણ મનોરંજન અથવા મનોરંજનના કોઈપણ વર્ગને કરના ચુકવણામાંથી સંપૂર્ણ અથવા આંશિક મુકિત આપી શકાય છે. તેથી, માત્ર નિશ્ચિત અવધિ માટે કરમુકિત આપવામાં આવી છે અને તેને કરલાભ તરીકે નામ આપવામાં આવી શકે નહીં અથવા એવું માનવામાં આવી શકે નહીં. તેનો અર્થ એ થાય છે કે વર્તમાન કેસમાં જેવી કરમુકિત છે તે રાજ્ય દ્વારા આપવામાં આવેલા અનુદાન મુજબ કરમુક્ત હશે, એટલે કે દર્શકો પાસેથી કોઈ કર વસૂલ કરવો જોઈએ નહીં. જો મનોરંજન એકમો દર્શકો પાસેથી કર વસૂલે અને તેને રાજ્યને પાઠવે નહીં, તો તે માત્ર જાહેર હિતના વિરુદ્ધ વર્તન જ ગણાશે નહીં, પરંતુ અયોગ્ય સમૃદ્ધિ પણ ગણાશે.

૩૯. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી કે જો અરજદાર એસોસિયેશનનો આ તર્ક સ્વીકારવામાં આવે કે રૂ.૧૦૦/- પ્રવેશ માટેની ચુકવણી તરીકે વસૂલવામાં આવે છે જેમાં રૂ.૫૦ કરની રકમનો સમાવેશ થાય છે, તો તે સાચું હોય, તો

નિશ્ચિતપણે તે મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિકોને મુક્તિના લાભના ક્ષેત્રથી બહાર લઈ જશે, કારણ કે એકવાર કરમુક્તિ આપવામાં આવે પછી તે જ રકમ વસૂલ કરી શકાતી નથી અને/અથવા એકત્રિત કરી શકાતી નથી. જે બાબત ધ્યાનમાંથી રહી ગઈ છે તે એ છે કે મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ દર્શકો અને/અથવા પ્રેક્ષકોને આપવામાં આવે છે, મનોરંજન એકમોને નહીં, કારણ કે ઉક્ત લાભ જનસામાન્યના હિતમાં આપવામાં આવે છે જેથી વધુને વધુ દર્શકો આકર્ષાય અને તે દ્વારા એકમોને વધુ પ્રોત્સાહન મળે.

૪૦. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં એવી દલીલ કરી કે કલમ ૩ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા, મનોરંજન કરની ગણતરી મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણીના શુલ્કને કુલ અથવા સંયુક્ત ગણતાં કરવામાં આવે છે, અર્થાત દર્શકો પાસેથી માલિકોને સિનેમા થિયેટરમાં પ્રવેશ બાબતે તેમજ મનોરંજન કરના હિસાબે જે રકમ પ્રાપ્ત થાય છે તે બંનેને સમાવીને, અને આવી સંયુક્ત રકમ પર કાયદેસર ટકાવારી લાગુ કરીને ચુકવવાપાત્ર મનોરંજન કરની રકમ નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે. જ્યારે કરની ગણતરી કલ્પિત રીતે કરવી જરૂરી હોય અને ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહક રાહતની રકમ સામે તે નામે દાખલ કરવો પડતો હોય, ત્યારે ગણતરી માટે અપનાવવાની પદ્ધતિ જુદી હોવી આવશ્યક નથી, કારણ કે કલ્પિત રીતે ઉપભોગમાં લેવાયેલી મુક્તિની રકમની

ગણતરી કરવા માટે પણ મનોરંજન શુલ્કની ગણતરી એવી રીતે કરવી પડશે કે પ્રવેશ માટેની ચુકવણીમાં લાદવામાં આવેલ કર કલ્પિત રીતે સમાવવામાં આવેલ ગણાય, જેથી તેમાંથી મનોરંજન કર તરીકે એવી રકમના ૫૦% ની કપાત કર્યા પછી, માલિકને પ્રવેશ માટે તે જે વસૂલ કરે છે તે ૧૦૦% રકમ બાકી રહે.

૪૧. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે જો કોઈ મનોરંજન એકમ નીતિ અને જાહેરનામાંઓના કોઈ લાભનો ઉપભોગ કરવા ઈચ્છુક હોય, તો તેવા કિસ્સામાં મનોરંજન એકમોએ ઉક્ત નીતિ અને જાહેરનામાંઓમાં નિર્ધારિત કરાયેલ આવશ્યકતાઓને અનુરૂપ થવું પડશે. મનોરંજક એકમોએ જાહેરનામાંમાં ઉદ્દેખિત શરતોનું કડકપણે પાલન કરવું પડશે અને એકવાર ઉક્ત જાહેરનામાની શરતો અને નિયમો સ્વીકારી લીધા બાદ, કરમુક્તિનો લાભ મેળવવાના હેતુસર, તેઓ હવે આ બહાને પાછા ફરી શકતા નથી કે મનોરંજન કર તરીકે મનોરંજક એકમો જે વસૂલ કરે છે તે રાજ્ય સરકાર દ્વારા વસૂલ કરી શકાતું નથી. કોઈપણ શરતનો ભંગ અથવા અધિનિયમ, જાહેરનામાંઓ અને પરિપત્રોની કોઈપણ જોગવાઈના પાલનમાં નિષ્ફળતા, આપવામાં આવેલી મુક્તિના સમાપનનું પરિણામ લાવશે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર સંઘ ઠરાવોની શરતોનું પોતાનાં સુવિધા મુજબ ભ્રામક અર્થઘટન કરીને કરમુક્તિના બહાને તેના કથિત

સભ્યોને અન્યાયપૂર્ણ રીતે સમૃદ્ધ કરી શકતો નથી. કાયદા વિરુદ્ધ પ્રતિબંધનો પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકતો નથી અને કરમુક્તિના મૂલ્યાંકન તથા ગણતરીની પદ્ધતિ અને રીત સાથે કરવામાં આવેલા રોકાણને સાંકળવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી. અરજદાર સંઘના સભ્યો તેમની કરજવાબદારીમાંથી બચી રહ્યા છે, જે તેઓ અન્યથા પણ ચૂકવવા બાધ્ય છે, કારણ કે તેમના એકમો માટે કરરજાની મર્યાદા પહેલેથી જ પૂર્ણ થઈ ચૂકી છે.

જરૂર.શ્રી ત્રિવેદીએ, તેથી, એવી દલીલ કરી કે નીતિ ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦ના ખ ૬ ૮નું યોગ્ય અર્થઘટન, યોજનાની તથા અધિનિયમની સંબંધિત જોગવાઈઓ સાથે વાંચવામાં આવેલ દસ્તાવેજ, અને તેમજ ૧૪.૦૨.૧૯૯૭ના ઠરાવ દ્વારા જારી કરાયેલ મુક્તિ સૂચનામાં નિર્ધારિત શરતોના પ્રકાશમાં, નીચેની સત્તાઓ માટે તેવા મનોરંજન કરનું કલ્પિત મૂલ્યાંકન કરવું આવશ્યક બને છે, જે અન્યથા મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરના માલિકો દ્વારા દર્શકો પાસેથી તેમને પ્રાપ્ત થયેલ હોવાની આક્ષેપિત ટિકિટની કિંમતના આધારે વાસ્તવમાં ચૂકવવાપાત્ર હોત, અથવા જેમ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે તેમ પાત્ર મૂડીરોકાણની રકમ સમાયોજિત ન થાય ત્યાં સુધી અથવા નિશ્ચિત અવધિ પૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધી, જેમાંથી જે અગાઉ થાય તે સુધી, તે જ મનોરંજન કર સામે લેવામાં આવેલ અગ્રિમ ગણાય, અથવા અન્યથા.

૪૩.અરજદાર એસોસિએશનની તરફેથી પ્રતિઉત્તરરૂપ સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. આ પ્રતિઉત્તર સોગંદનામાના આધારે અને શ્રી ત્રિવેદીની રજૂઆતોનો જવાબ આપતાં, શ્રી નાણાવટીએ પ્રતિઉત્તરમાં રજૂ કર્યું કે ૧૯૯૫ થી ૨૦૦૦ વચ્ચેના સમયગાળા માટે પ્રવાસન પરિયોજનાઓ માટે પ્રોત્સાહનના નવા પેકેજ યોજના અમલમાં લાવતી તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ ની અધિસૂચના રાજ્ય સરકાર દ્વારા નવી પ્રવાસન નીતિના આધારે બહાર પાડવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રવાસનને 'ઉદ્યોગ' નો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો. અરજદાર એસોસિએશનના તમામ સભ્યોએ ઉપરોક્ત પ્રવાસન નીતિના આધારે ગુજરાત રાજ્યની અંદર કરોડો રૂપિયાનું મૂડીરોકાણ કરીને મનોરંજન સંકુલોની સ્થાપના કરી છે, જેના દ્વારા રાજ્ય સરકારે પ્રવાસન પરિયોજનાઓ માટે પ્રોત્સાહનોની પેકેજ યોજના અમલમાં મૂકી હતી. ઉક્ત અધિસૂચના હેઠળ, ૫ થી ૧૦ વર્ષના કર રજા સ્વરૂપે પ્રોત્સાહનો ઉપલબ્ધ કરવામાં આવ્યા છે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા વસૂલ કરી શકાય તેવા મનોરંજન કર અને અન્ય કરોના સંદર્ભમાં, મૂડીરોકાણના ૧૦૦% સુધીની એકમો. મનોરંજન શુલ્ક ચૂકવવાની જવાબદારી મનોરંજન સંકુલોના માલિક ઉપર છે. કરનો ભાર સિનેમા-પ્રેક્ષકો ઉપર નથી. તેથી, ટિકિટ ખરીદનાર મનોરંજન શુલ્ક ચૂકવતો નથી, કારણ કે અધિનિયમ હેઠળ મનોરંજન કર ચૂકવવાની જવાબદારી માલિક ઉપર છે. આ તથ્યોના

પ્રકાશમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે નવી પ્રોત્સાહન પેકેજ યોજનાની જાહેરાત કરતી અધિસૂચના બાદ જારી કરાયેલા તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ અને ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ ના વિવાદિત પરિપત્રો સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર છે. વધુમાં, એવી પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઉક્ત યોજના અનુસાર સ્થાપિત કરાયેલા મનોરંજન સંકુલો પ થી ૧૦ વર્ષના ગાળામાં સંપૂર્ણ કરાહત મેળવવા હકદાર છે અને ઉક્ત પ્રોત્સાહનો પર્યટન નીતિ હેઠળ મનોરંજન સંકુલોને ઉપલબ્ધ છે. ઉક્ત પ્રોત્સાહન નીતિનો હેતુ પર્યટન ક્ષેત્રમાં મૂડીરોકાણને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. હકીકતમાં, યોજનાની પ્રસ્તાવના પોતે જ જાહેર કરે છે કે યોજનાનો હેતુ પર્યટનની સંભાવના ધરાવતા વિસ્તારોમાં વધુ મૂડીરોકાણ આકર્ષીને પર્યટન ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહિત કરવાનો છે. વધુમાં, છૂટની માત્રા કરાયેલા મૂડીરોકાણ સાથે જોડાયેલી છે, જેનાથી પણ નીતિનો હેતુ રોકાણકારને લાભ આપવાનો છે તે સ્પષ્ટ થાય છે. વિવાદિત પરિપત્ર એ ખોટી માન્યતા પર આધારિત છે કે કરમુક્તિનો લાભ સીધો દર્શકોને જ મળવો જોઈએ. તેથી, વિવાદિત પરિપત્રો ગેરકાયદેસર અને સત્તા બહારના છે, કારણ કે તે નીતિના હેતુના વિરુદ્ધ જાય છે અને તેથી તેઓ રદ કરવા યોગ્ય છે. વધુમાં, એવી પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે અન્યથા પણ, વર્તમાન અરજીમાં વિવાદ માત્ર કલમ ૩ (એ) ની વ્યાખ્યા સુધી મર્યાદિત છે, જે અન્ય બાબતો ઉપરાંત મનોરંજન સંકુલમાં પ્રવેશ માટેના કરની જોગવાઈ કરે છે. ઉક્ત કલમનું એવું

અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે કે મનોરંજન શુલ્ક વસૂલ કરવાની જવાબદારી માલિકની છે, જેનો અર્થ એવો થાય છે કે માલિક પ્રવેશ ફી તરીકે જે પણ રકમ વસૂલ કરે છે તે અધિનિયમની કલમ ૩ માં દર્શાવેલ દર મુજબ ગણવાની રહેશે. જોકે, વર્તમાન કેસમાં, આવી રીતે ગણાયેલી રકમ ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહનમાંથી કલ્પિત રીતે કપાત કરવાની છે. પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓનો એવો દાવો છે કે મનોરંજન સંકુલનો માલિક, કરચુકવણીમાંથી મુક્તિ હોવા છતાં, દર્શકો પાસેથી કર વસૂલ કરે છે અને તેથી માલિક કર ચૂકવવા જવાબદાર બને છે, કારણ કે પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓના મત મુજબ મનોરંજન કરની ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ દર્શકો અને/અથવા પ્રેક્ષકોને ઉપલબ્ધ છે, મનોરંજન એકમોને નહીં. આ દલીલ રાજ્ય સરકારની મૂળભૂત નીતિ સાથે સુસંગત નથી, જેમાં પ્રોત્સાહનનો લાભ માલિકને આપવામાં આવે છે, દર્શકોને નહીં, અને તે અધિનિયમની જોગવાઈઓથી પણ પર છે, કારણ કે કર ચૂકવવાની જવાબદારી માલિક ઉપર છે, ભલે તે દર્શકો પાસેથી તે વસૂલ કરે કે ન કરે. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે નીતિ બાદ જારી કરાયેલા વિવાદિત પરિપત્રો ગેરકાયદેસર છે અને તેઓ રદ કરવા યોગ્ય છે.

૪૪. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી કે અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોને ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહનમાંથી રાજ્ય સરકાર જે સૂત્રના આધારે કરની કલ્પિત

કપાત કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે તે ગેરકાયદેસર છે અને તે યોજનાના હેઠળ અન્યથા ઉપલબ્ધ લાભ નકારવા સમાન બનશે. કરમુક્તિ અંગેની અધિસૂચનાનું અર્થઘટન તેમાં સમાવિષ્ટ બાબતોના પ્રકાશમાં કરવું આવશ્યક છે. કર રજાના પ્રોત્સાહન મેળવવા માટે જોડાયેલી એકમાત્ર શરત એ હતી કે ઉક્ત અધિસૂચનામાં નિર્દિષ્ટ કરાયેલી રકમનું રોકાણ કરીને નીતિ હેઠળ નિર્ધારિત વિસ્તારમાં પર્યટન પ્રકલ્પ (મનોરંજન સંકુલ) સ્થાપિત કરવામાં આવે. ઉપરોક્ત નીતિના આધારે અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા પ્રગટ કરાયેલા પ્રોત્સાહનો આપવાના નિર્વિવાદ તથા જાહેર વચન પર આધાર રાખીને, અરજદાર એસોસિએશનના સભ્યોએ કરોડો રૂપિયાનું રોકાણ કરીને રાજ્યના વિવિધ ભાગોમાં મનોરંજન સંકુલો સ્થાપિત કર્યા છે.

૪૫. શ્રી નાનાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે પર્યટન માટે પ્રોત્સાહનો અંગેની નવી પેકેજ યોજના ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, ઉક્ત સૂચનાની કલમ ૩ ના ઉપખંડો (એ), (બી) અને (સી) માં દર્શાવેલ શરતો પૂર્ણ થવા પર પ્રોત્સાહનો આપવાની જોગવાઈ કરે છે. આ બાબત વિવાદિત નથી કે અરજદાર સંઘના તમામ સભ્યોએ ઉક્ત તમામ શરતોનું પાલન કર્યું છે અને જાહેર કરાયેલ ઉક્ત નીતિના આધારે કરોડો રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું છે. તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ ની ઉક્ત યોજનાની કોઈપણ શરતનો ભંગ અરજદાર સંઘના સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવ્યો નથી. તેથી, જાહેર કરાયેલ નીતિ પછી

બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રો પર આધાર રાખીને યોજનાનો લાભ નકારવો પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓને ખુલ્લો નથી. જ્યારે ટેક્સ હોલિડેઈના સ્વરૂપમાં કોઈ લાભ અથવા રાહત અથવા મુક્તિ નિશ્ચિત શરતોની પૂર્ણાહુતિ પર મંજૂર કરવામાં આવે અને જે પક્ષને એવો લાભ અથવા રાહત અથવા મુક્તિ આપવામાં આવી હોય તે પક્ષ દ્વારા એવી શરતો પૂર્ણ કરવામાં આવે, ત્યારે માત્ર ઉક્ત નીતિ પછી બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રોના આધારે તેવા વ્યક્તિને એવો લાભ અથવા રાહત અથવા મુક્તિ નકારી શકાય નહીં. પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓ રોકાણને આપવામાં આવેલા વચનોથી પીછેહઠ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે, જેના આધારે અરજદાર સંઘના સભ્યોએ કરોડો રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું છે. વિવાદિત પરિપત્રો યોજનાના મૂળ હેતુ અને ભાવનાને અતિક્રમિત કરી શકતા નથી. ઉપર જણાવ્યા મુજબ યોજનાનો હેતુ એકમના પ્રકારને આધારે ૫ થી ૧૦ વર્ષના સમયગાળા માટે ટેક્સ હોલિડેઈ આપવાનો છે. વિવાદિત પરિપત્રોના સ્વરૂપમાં આપવામાં આવેલી આંતરિક સૂચનાઓ, જેઓ નીતિ દ્વારા આપવામાં આવેલ લાભ છીનવી લેવાનો અસરકારક પરિણામ આપે છે, તેથી ગેરકાયદેસર છે અને રદ કરવામાં આવવા યોગ્ય છે.

૪૬. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ કરનો દર પ્રવેશ-કીમત પર ગણવાનો પ્રાવધાન કરવામાં આવ્યો છે, જે

અધિનિયમની કલમ ૨(જી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે. તેમાં મનોરંજનમાં હાજરી આપવા અથવા હાજરી આપતા રહેવા માટે મુલાકાતીને શરતરૂપે કરવાપાત્ર તમામ ચૂકવણીઓનો સમાવેશ થાય છે. તેથી, કર સ્થૂલ વસૂલાત પર ભરપાત્ર છે, એટલે કે ટિકિટની કીમત + કર, અને શુદ્ધ વસૂલાત પર નહીં, એટલે કે માત્ર ટિકિટની કીમત પર નહીં. વધુમાં, કલમ ૩ હેઠળ મનોરંજન શુલ્ક ચૂકવવાની જવાબદારી માલિકની છે. આ દૃષ્ટિએ, જો માલિક ટિકિટ માટે રૂ. ૧૦૦ વસૂલ કરતો હોય, તો તે અધિનિયમની કલમ ૨(જી) સાથે વાંચવાની કલમ ૩ હેઠળ નિર્ધારિત મુજબ ૫૦% કરના દરે કરરૂપે રૂ. ૫૦ ચૂકવવા માટે જવાબદાર બનશે. જોકે, પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓ આક્ષેપિત પરિપત્રો પર આધાર રાખીને રૂ. ૧૦૦/- વસૂલ કરી રહ્યા છે, જેમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે કરમુક્તિનો લાભ દર્શકો માટે છે. પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓની ઉક્ત કાર્યવાહી જાહેર કરાયેલ નીતિ અને અધિનિયમની જોગવાઈઓના વિરોધમાં છે.

૪૭. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે ગુજરાત મનોરંજન કર નિયમો, ૧૯૭૯ના નિયમ ૩(૧), જે અન્ય બાબતો ઉપરાંત ફોર્મ ૧માં ટિકિટ જારી કરવાની રીત અને શરતો અંગે જોગવાઈ કરે છે, તે અયોગ્ય, મનસ્વી અને ભેદભાવપૂર્ણ છે. ઉક્ત નિયમ મુજબ માલિકે મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટે ફોર્મ ૧માં ટિકિટ જારી કરવી આવશ્યક છે, જેમાં અન્ય બાબતો ઉપરાંત, કર રજા

ભોગવી રહેલા માલિકને પણ ટિકિટમાં કરની ચુકવણીની વિગતો સહિત વિવિધ વિગતો દર્શાવવી ફરજિયાત બનાવવામાં આવી છે, જ્યારે આવી વિગતો લાગુ પડતી નથી. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે નિયમો અને ફોર્મ અધિનિયમની જોગવાઈઓથી પર છે.

૪૮. પ્રતિવાદી નં. ૪ તરફથી રૂ.૨૦૯.૨૦૦૮ના રોજ વધુ સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. આ સોગંદનામાના આધારે, શ્રી ત્રિવેદીએ રજૂ કર્યું હતું કે અધિનિયમની કલમ ૩ ની ઉપકલમ (૪) મુજબ, મલ્ટિપ્લેક્સ એકમના માલિક માટે એ સુનિશ્ચિત કરવું ફરજિયાત છે કે તેના મલ્ટિપ્લેક્સ એકમમાં કોઈ મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટે જારી કરવામાં આવતી દરેક ટિકિટ, પાસ અથવા અન્ય દસ્તાવેજમાં (૧) આવા મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણીની રકમ અને (૨) આવા પ્રવેશ માટેની તેવી ચુકવણી પર ચૂકવવાપાત્ર કરની રકમ દર્શાવેલી હોવી જોઈએ. ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ એવી કોઈ અન્ય જોગવાઈઓ નથી કે જે મલ્ટિપ્લેક્સ એકમના માલિકને ઉપરોક્ત ફરજમાંથી મુક્ત કરે. સામાન્ય પરિસ્થિતિઓમાં, કોઈપણ દર્શક કોઈ મલ્ટિપ્લેક્સ એકમમાં મનોરંજનમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે ટિકિટ ખરીદે છે, જે તેને પ્રવેશ શુલ્ક + મનોરંજન કર + અધિભાર, જો હોય તો, ની ચુકવણી પર જારી થઈ શકે છે. આ રીતે વસૂલ કરાયેલી રકમમાંથી, પ્રવેશ શુલ્ક દર્શાવતો એક ભાગ માલિક દ્વારા રાખવામાં આવે છે, જ્યારે મનોરંજન

કર તરીકે વસૂલ કરાયેલી બાકીની રકમ મલ્ટિપ્લેક્સ એકમ દ્વારા રાજ્ય સરકારને ચૂકવવાની રહે છે. આમ, તમામ વ્યવહાર હેતુઓ માટે, મનોરંજન કર આબકારી / સીમાશુલ્કની ચૂકવણી જેવો જ છે, જે પરોક્ષ કરવેરાના સ્વરૂપનો છે, કારણ કે તેનો બોજ મલ્ટિપ્લેક્સ એકમના માલિક દ્વારા નહીં પરંતુ દર્શક દ્વારા વહન કરવામાં આવે છે. જો મલ્ટિપ્લેક્સ એકમ પ્રવેશ શુલ્ક તરીકે રૂ. ૧૨૦ વસૂલવા માંગે, તો તે મનોરંજન કર તરીકે સમાન રકમ એટલે કે રૂ. ૧૨૦ પણ વસૂલશે, જેથી તેની કુલ રકમ એટલે કે રૂ. ૨૪૦/- માંથી તે ૫૦% મનોરંજન કર એટલે કે રૂ. ૧૨૦/- રાજ્ય સરકારને ચૂકવી શકે અને બાકી રહેલી રકમ તેની પાસે રહી શકે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યારે કરનો દર કુલ રકમના ૫૦% જેટલો હોય, ત્યારે રૂ. ૧૨૦/- ની સમાન રકમને રૂ. ૧૨૦/- ના મૂળ ચોખ્ખા ટિકિટ દરમાં કલ્પિત રીતે ઉમેરવી પડે અને રૂ. ૧૨૦/- નો એવો કલ્પિત કર ઘટક જ લાભ મેળવવા પાત્ર બનશે અને પ્રશ્નસ્થ સૂચનાઓ તથા સરકારી ઠરાવો મુજબ સમાયોજિત કરવા યોગ્ય બનશે. શ્રી ત્રિવેદીએ રજૂ કર્યું હતું કે વર્તમાન કેસમાં, સ્વીકાર્ય રીતે, પ્રશ્નસ્થ નીતિના પ્રોત્સાહક લાભો માટે પાત્ર પક્ષકારોને અધિનિયમની કલમ ૨૯ હેઠળ તે હેતુસર જારી થયેલી સૂચના દ્વારા મનોરંજન કરની ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, તેનો અર્થ એવો થાય છે કે આવા પક્ષકારોને સરકારને કોઈ મનોરંજન કર ચૂકવવાનો નહોતો અને પરિણામે, તેઓ દર્શકો પાસેથી કોઈ મનોરંજન કર વસૂલવાના પણ નહોતા.

જ્યારે કરની ગણતરી કલ્પિત રીતે કરીને ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહક રકમ સામે ઉધારવામાં આવવાની હોય, ત્યારે અપનાવવાની ગણતરીની પદ્ધતિ અલગ હોવી જરૂરી નથી, કારણ કે મેળવેલી મુક્તિની રકમની પણ કલ્પિત ગણતરી કરવા માટે મનોરંજન કરને પ્રવેશ શુલ્કની રકમ જેટલો જ કલ્પિત રીતે ગણવો પડશે, જેથી તેમાંથી આવી રકમના ૫૦% મનોરંજન કર તરીકે કપાત કર્યા પછી માલિકને પ્રવેશ શુલ્કની રકમ બાકી રહે.

૪૯. શ્રી ત્રિવેદીએ અરજદારના સભ્યોમાંથી એકના (૧) મલ્ટિપ્લેક્સ એકમ અને (૨) સામાન્ય સિનેમા થિયેટરના ટિકિટોની નકલો બાજુબાજુ રજૂ કરીને આ પાસાને ઉજાગર કર્યો. ઉક્ત બે ટિકિટોમાં દર્શાવેલ દરોની તુલના કરતા, તેમની રજૂઆત મુજબ, આ બાબત અત્યંત સ્પષ્ટ થાય છે કે સામાન્ય સિનેમા થિયેટરના કિસ્સામાં, જ્યાં મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિ ઉપલબ્ધ નહોતી, ત્યાં સંબંધિત સમયમાં દરખાસ્ત મુજબ આ સ્થિતિ હતી, જે ચાર્જિસ બાબતે નીચે મુજબ હતી :-

પ્રવેશ દર :-

રૂ.૧૪.૫૦

મનોરંજન કર :-

રૂ.૧૪.૫૦

વધારાશુલ્ક :-

રૂ.૦૧.૦૦

કુલ રૂપિયા ૩૦.૦૦

૫૦. આ દરો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સામાન્ય સિનેમા થિયેટરના માલિક, જેને મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી નથી, તે પોતાની માટે પ્રતિ ટિકિટ રૂ. ૧૪.૫૦ પ્રવેશશુલ્ક વસૂલવા માટે ૫૦% મનોરંજન કર, અર્થાત્ રૂ. ૧૪.૫૦ જેટલી સમકક્ષ રકમ, વસૂલવાનો છે. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, જો મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિ તેને લાગુ પડતી હોત, તો તે સ્થિતિમાં તે દર્શકો પાસેથી મનોરંજન કર તરીકે જણાવેલ રૂ. ૧૪.૫૦ ની રકમ વસૂલ કરી ન હોત.

૫૧. શ્રી ત્રિવેદીએ રજૂ કર્યું કે જો આ સમાનતા મલ્ટીપ્લેક્સ એકમોના કેસમાં લાગુ કરવામાં આવે, તો ટિકિટ પરથી, દર્શકો પાસેથી વસૂલવામાં આવતા શુલ્ક અંગે, જ્યાં મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ છે, નીચે મુજબની સ્થિતિ સ્પષ્ટ થાય છે :-

પ્રવેશ દર :- રૂપિયા ૧૨૦

મનોરંજન કર :- રૂપિયા ૦.૦૦

વધારાનો શુલ્ક :- રૂપિયા ૦.૦૦

કુલ રૂપિયા ૧૨૦

આ માહિતી સૂચવે છે કે મલ્ટિપ્લેક્સ એકમ મનોરંજન કર તરીકે કોઈ રકમ વસૂલ કરતું નથી અને તે પોતાની પાસે પ્રવેશ શુલ્ક તરીકે માત્ર રૂ. ૧૨૦/- નો જ નેટ દર રાખે છે. જો મનોરંજન કરમાંથી છૂટ તેને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી ન હોત, તો તે દર્શકો પાસેથી મનોરંજન કર તરીકે વધુ રૂ. ૧૨૦/- વસૂલ કરત, જેથી તે રૂ. ૨૪૦/- ની કુલ રકમનું ૫૦% બને; અને તેથી, જ્યારે આપું મલ્ટિપ્લેક્સ એકમ પ્રસ્નાધીન પ્રોત્સાહન યોજનાના અધિન કાર્યરત હોય, ત્યારે પ્રતિ ટિકિટ રૂ. ૧૨૦/- ની રકમ તેની સંચિત પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે સમાયોજિત કરવી આવશ્યક બને છે. અરજદારને એવું કહેવાનો હક નથી કે ઉપરોક્ત પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે સમાયોજન કરવા માટે રૂ. ૧૨૦/- ના ૫૦% એટલે કે રૂ. ૬૦/- ગણવા જોઈએ.

આ બાબત અદાલત સમક્ષ ફોર્મ નં. ૩ ની નકલ, એટલે કે અરજદાર એસોસિએશનના ઉક્ત સભ્યો દ્વારા અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ નિયત અધિકારી અને મામલતદાર સમક્ષ ૦૧.૦૪.૨૦૦૫ થી ૦૭.૦૪.૨૦૦૫ દરમિયાન માટે દાખલ કરાયેલ પરત રજૂ કરીને પણ સમજાવવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રવેશ શુલ્ક તરીકે વસૂલ કરાયેલ રકમ (તેની કૉલમ નં. ૪ માં દર્શાવ્યા મુજબ) અને ચુકવાપાત્ર કરની રકમ, પરંતુ

મુકિતની કિંમત તરીકે સમાયોજિત કરાયેલ રકમ (તેની કૉલમ નં. ૫ માં દર્શાવ્યા મુજબ) સહિતની વિવિધ વિગતોનો સમાવેશ થાય છે. કૉલમ નં. ૪ અને ૫ માં દર્શાવેલી વિગતોનું માત્ર અવલોકન કરતાં ૪ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારે પણ કલ્પિત રીતે તે કરબાકીનું હિસાબ કરીને અને તે ૪ રીતે પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે તેનું સમાયોજન કર્યું હતું, જે રીતે તેની ચર્ચા કરવામાં આવી છે. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તા. ૨૦.૧૦.૧૯૯૯ની પ્રેસ નોંધ અથવા તા. ૦૫.૧૨.૨૦૦૦નું પરિપત્ર, જે આ રિટ અરજીના અભિલેખ પર પહેલેથી જ ઉપલબ્ધ છે, તે મનોરંજન કરના ચુકવણીમાંથી મુક્ત એવા મલ્ટિપ્લેક્સ એકમોના કિસ્સામાં કરબાકીની કલ્પિત ગણતરી સંબંધે રાજ્ય સરકારની નીતિના પુનરોચ્ચાર સિવાય બીજું કંઈ નથી.

ગુજરાતી ફિલ્મ તરીકે ઓળખાતી “સાચો સાથવારો સાજનનો” ને મનોરંજન કરમાંથી મુકિત આપતું તા. ૧૯.૦૬.૨૦૦૦નું પાત્રતા પ્રમાણપત્રની નકલ તેમજ તા. ૨૫.૦૬.૨૦૦૦નું કાયદેસર ફોર્મ ક્રમાંક ૧૭ની નકલ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી છે, જેમાં કુલ પ્રાપ્તી તથા સરકારને ચૂકવવાપાત્ર કરની રકમ સંબંધિત કૉલમોમાં દર્શાવેલ વિગતોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, જેનાથી સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે કરની રકમના સમાયોજન કરવાની પદ્ધતિ એકસરખી જ છે, ખાસ કરીને જ્યારે મનોરંજન કરની ચૂકવણીમાંથી મુકિત હોય ત્યારે.

પર. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી કે અરજીકર્તા એસોસિએશન દ્વારા પ્રતિ ટિકિટ રૂ. ૧૨૦/-ના પ્રવેશ શુલ્કમાંથી ૫૦% એટલે કે રૂ. ૬૦/- સંચિત પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે સમાયોજિત કરવા માટે ગણતરી કરવાની જે ભૂમિકા લેવામાં આવી છે, તે સ્વીકાર્ય હોઈ શકે નહીં, કારણ કે તે સ્થિતિમાં અરજીકર્તા ખૂબ જ લાંબા ગાળે મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિના લાભનો ઉપભોગ કરતો રહેશે, જે માત્ર સતત અમલમાં રહેલી પ્રથા અને કાનૂની જોગવાઈઓના વિરુદ્ધ જ નહીં પરંતુ જાહેર હિતના પણ વિરુદ્ધ થશે, જેના પરિણામે રાજ્યના જાહેર ખજાનાને પ્રતિકૂળ અસર પડશે અને તેથી આવી સ્થિતિને આ અદાલત માન્ય રાખી શકે નહીં. તેથી, સ્વીકાર્યા વિના માત્ર એ રીતે માન્ય ધરીએ કે અરજીકર્તાના સભ્યો મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિના પ્રોત્સાહક લાભ મેળવવા હકદાર છે, તો પણ તે સ્થિતિમાં કરજવાબદારીની ધારિત ગણતરી અને તેનું પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે સમાયોજન, ભૂતકાળની પ્રથા તથા કાનૂનની જોગવાઈઓ મુજબ, જેમ રાજ્ય સરકાર દ્વારા સમયાંતરે જાહેર કરવામાં આવ્યું છે તેમ, અમલમાં મૂકવું આવશ્યક છે.

પર.પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૪ ની તરફથી દાખલ કરવામાં આવેલ વધુ સોગંદનામા અંગે અરજદાર એસોસિએશન તરફથી પ્રતિજવાબી સોગંદનામું તા. ૨૩.૯.૨૦૦૮ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. આ સોગંદનામાના

આધારે શ્રી નાણાવટીએ રજૂ કર્યું કે બોમ્બે એન્ટરટેઇન્મેન્ટ ડ્યુટી એક્ટ, ૧૯૨૩ ની કલમ ૩, જે એન્ટરટેઇન્મેન્ટ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૩ સાથે સમાન વિષયવસ્તુ ધરાવે છે, તેનું અર્થઘટન લિબર્ટી ટોકીઝના પ્રકરણમાં, જે ૧૯૭૧ (૧) એસ.સી.સી. ૪૭૧ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે કર્યું છે. તે પ્રકરણમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે અધિનિયમ હેઠળ ડ્યુટીની ચુકવણી કરવાની જવાબદારી માલિક પર મૂકવામાં આવી છે, થિયેટરના મુલાકાતીઓ પર નહિ. ડ્યુટી વસૂલવા માટે માલિક સરકારના એજન્ટ તરીકે કાર્ય કરતો નથી. મનોરંજન ડ્યુટી એ એવી ચુકવણી છે, જે મુલાકાતીઓને મનોરંજનમાં હાજરી આપવા અથવા હાજરી ચાલુ રાખવા સક્ષમ બનાવવા માટેની શરતરૂપે માલિકે કરવી આવશ્યક હોય છે. ગુજરાત એન્ટરટેઇન્મેન્ટ ટેક્સ એક્ટની કલમ ૩ ઉપકલમ ૧, જે આકારણીની કલમ છે, તેનો સાદો અભિપ્રાય સ્પષ્ટ કરે છે કે મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટે કરાતી દરેક ચુકવણી પર કર આકારવામાં આવશે અને રાજ્ય સરકારને ચૂકવવામાં આવશે. અધિનિયમની કલમ ૨ (જી) (૨) હેઠળ પ્રવેશની ચુકવણીનો અર્થ એવો નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો છે કે મનોરંજનના સ્થળે બેઠક અથવા અન્ય આવાસ માટે કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કરાતી કોઈપણ ચુકવણી.

૫૪. આ જોગવાઈના પ્રકાશમાં, શ્રી નાણાવટીએ રજૂ કર્યું કે મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટે થતી દરેક ચુકવણી પર કર ચૂકવવાનો રહે છે. અરજદાર

એસોસિયેશનના તમામ સભ્યોના મામલે, તેથી પ્રવેશ શુલ્કની ચુકવણીને એવી પ્રાપ્તિ તરીકે ગણવાની રહે છે જેના ઉપર કરની ગણતરી કરવાની થાય. ઉદાહરણ તરીકે, જો કોઈ મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરનો માલિક પ્રવેશ શુલ્ક તરીકે રૂપિયા ૧૦૦/- વસૂલે છે અને મનોરંજન કર તરીકે રૂપિયા ૦/- દર્શાવે છે, તો કરની ગણતરીના હેતુસર, આકારણી કલમના અર્થમાં, રકમ માત્ર રૂપિયા ૧૦૦/- જ ગણાશે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા ટિકિટના ભાવ અને કરની કલ્પિત ગણતરી કરીને જે અર્થઘટન રજૂ કરવાની કોશિશ કરવામાં આવે છે, તેને કોઈ કાનૂની આધાર નથી. મનોરંજન કર અધિનિયમની કલમ ૩ અને અન્ય જોગવાઈઓ મુજબ મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટે થતી દરેક ચુકવણી પર રાજ્ય સરકારને ૫૦% અથવા ૪૫% (વર્ષ ૨૦૦૫ - ૦૬ માટે) ના દરે કર વસૂલવામાં આવશે અને ચૂકવવામાં આવશે. આ દૃષ્ટિએ, જો મલ્ટિપ્લેક્સનો માલિક મનોરંજન માટે આવતા વ્યક્તિ પાસેથી સંયુક્ત રીતે પ્રવેશ શુલ્ક અને મનોરંજન કર મળીને રૂપિયા ૧૦૦/- વસૂલતો હોય, તો તેના પક્ષે કોઈ મુક્તિ ન હોય તેવી સ્થિતિમાં, ટિકિટનો ખર્ચ રૂપિયા ૧૦૦/- થાય તે માટે તેને રૂપિયા ૫૦/- ના પ્રવેશ શુલ્ક ઉપર રૂપિયા ૫૦/- કર તરીકે વસૂલવાનો રહેશે. એવું કહેવું ખોટું થશે કે કારણ કે મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરનો માલિક કોઈ મનોરંજન કર વસૂલતો નથી, પરંતુ પ્રવેશ શુલ્ક તરીકે રૂપિયા ૧૦૦/- વસૂલે છે, તેથી તે રૂપિયા ૧૦૦/- પોતાની પાસે રાખી લે છે અને તેથી તેને રૂપિયા ૧૦૦/- ના પ્રવેશ શુલ્ક

ઉપર રૂપિયા ૧૦૦/- કર તરીકે ચૂકવવાનો રહેશે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો એવો તર્ક કે જ્યારે કરનો દર કુલ રકમનો ૫૦% હોય ત્યારે રૂપિયા ૧૦૦/- ની મૂળ શુદ્ધ ટિકિટ દર ઉપર સમાન એવી રૂપિયા ૧૦૦/- ની રકમ કલ્પિત રીતે ઉમેરવાની રહે છે, તે અધિનિયમની જોગવાઈઓથી પર છે અને તેથી તેને કોઈ કાનૂની આધાર નથી.

૫૫. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી કે રાજ્ય સરકારનો સમગ્ર તર્ક એ આધાર પર હોવાનું જણાય છે કે મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિનો લાભ દર્શકને જવાનો છે અને મલ્ટિપ્લેક્સના માલિકને નહીં. આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને પ્રોત્સાહક નીતિ બંનેના વિરુદ્ધ છે અને તેથી કાયદેસર રીતે ટકાઉ નથી. પ્રોત્સાહક નીતિ રાજ્ય સરકારે ઉદ્યોગોને ઉપલબ્ધ તમામ રાજસ્વ સંબંધિત અને અરાજસ્વ સંબંધિત લાભો, રાહતો અને સવલતો ઉપલબ્ધ કરાવવાના હેતુથી જાહેર કરી હતી. પર્યટન નીતિના આધારે અને પર્યટન ક્ષમતા ધરાવતા વિસ્તારોમાં વધુ મૂડીરોકાણ આકર્ષીને પર્યટન ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહન આપવા તથા રોજગારની તકો ઊભી કરવા માટે રાજ્ય સરકારે પર્યટન પ્રકલ્પો માટે પ્રોત્સાહનના નવા પેકેજ યોજનાનો અમલ કર્યો હતો. નીતિના કલમ ૮ માં ૧૦૦% મૂડીરોકાણ સુધી ૫ થી ૧૦ વર્ષ સુધીની કર રજાની જોગવાઈ કલ્પવામાં આવી છે. સમગ્ર નીતિ કરમુક્તિનો લાભ રોકાણકર્તાને જવાનો છે તેવું પ્રતિપાદિત કરે છે. હકીકતમાં, અધિનિયમની

જોગવાઈઓ અનુસાર પણ, કારણ કે કર એવી ચુકવણી છે જે દર્શકોને મનોરંજનમાં હાજરી આપવા અથવા હાજરી ચાલુ રાખવા સક્ષમ બનાવવા માટે શરતરૂપે માલિકે કરવી આવશ્યક છે, તેથી કરની ચુકવણીમાંથી મુકિતનો લાભ અનિવાર્ય રીતે મલ્ટિપ્લેક્સના માલિકને ઉપલબ્ધ થશે.

૫૬. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી કે મુકિત અંગેની સૂચના એટલે કે રાજ્ય સરકારની નીતિ સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ છે. આ નીતિ રોકાણકારને લાભ આપવાનો પરિચિંતન કરે છે. અધિનિયમની જોગવાઈઓ સ્પષ્ટ કરે છે કે મનોરંજન કરની ચુકવણીનો ભાર ઉદ્યોગસાહસિક પર છે. વિવાદિત પરિપત્રો મુકિત સૂચનાની જોગવાઈઓના વિરોધમાં છે અને મુકિતની હદથી આગળ જઈને તથા તેના વિરોધાભાસી રીતે કાર્ય કરે છે, પરિણામે મુકિતના વ્યાપને મર્યાદિત કરે છે. કાયદા હેઠળ આ અનુમત્ય નથી. મુકિત સૂચના સ્પષ્ટપણે રોકાણકાર એટલે કે મલ્ટિપ્લેક્સના માલિકને લાભ આપવાનો પરિચિંતન કરે છે અને મુકિત સૂચનાને સ્પષ્ટ કરવા માટે કથિત રીતે બહાર પાડવામાં આવેલા વિવાદિત પરિપત્રો તારીખ ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ અને ૦૫/૦૭.૧૨.૨૦૦૦ ગેરકાયદેસર છે અને મુકિત સૂચનાના વિરોધમાં છે, કારણ કે તેઓ પાછલી અસરથી મુકિત સૂચનાના વ્યાપને મર્યાદિત કરે છે. સમાન પરિસ્થિતિમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્ટેટ ઓફ મધ્ય પ્રદેશ અને અન્ય વિરુદ્ધ જી. એસ. ડાલ એન્ડ ફ્લોર મિલ્સ, અહેવાલિત ૧૯૯૨

(સપ્લિ.) (૧) એસ.સી.સી. ૧૫૦, ના કેસમાં નિર્ધારિત કર્યું છે કે કાર્યપાલક સૂચનાઓ/પરિપત્રો કાનૂની જોગવાઈના વિરોધમાં જઈ શકતા નથી જેથી આવી જોગવાઈના પ્રભાવને ક્ષીણ કરી શકાય.

૫૭. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે, ગુણદોષના આધારે પણ વાંધાજનક પરિપત્રો રદ કરવામાં આવવા યોગ્ય છે. ફોર્મ ૧૭, જે અધિનિયમની કલમ ૩ હેઠળ કર ચૂકવવાનો બને ત્યારે, મફત પાસ તરીકે ન આપવામાં આવેલ ટિકિટોના નોંધપોથીના ફોર્મ તરીકે છે, તેમાં કતાર ૨ હેઠળ મનોરંજન કર સહિત ટિકિટની કિંમત દર્શાવવાની સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે, જે આ બાબત પણ દર્શાવે છે કે મનોરંજન કર કુલ આવક પર ચૂકવવાનો થાય છે અને કરની કલ્પિત રીતે ગણતરી કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી. મલ્ટિપ્લેક્સ એસોસિયેશનના થોડાક સભ્યો દ્વારા રજૂ કરાયેલા વળતરો દર્શાવે છે કે તેઓ કર સહિતની ટિકિટની કિંમત દર્શાવતા આવ્યા છે અને વસૂલાત પર કરની ગણતરી કરીને લાગુ પડતા દરના આધારે મુકિત માંગતા આવ્યા છે. શરૂઆતથી જ એસોસિયેશનના સભ્યો કરપાત્ર બનેલી વસૂલાતના આધારે ગણવામાં આવેલા કર મુજબ માસિક વળતરો દાખલ કરતા આવ્યા છે અને પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓએ પણ કોઈ વાંધા વિના તે સ્વીકાર્યા છે. મેસર્સ ઇનોક્સ મલ્ટિપ્લેક્સના કિસ્સામાં, મામલતદાર, વડોદરાએ કુલ વસૂલાતના આધારે કરની ગણતરી કરીને આકારણી આદેશ

કર્ચો છે, અર્થાત્ ઉદાહરણરૂપે ૧૯.૦૯.૨૦૦૩ થી ૨૫.૯.૨૦૦૩ વચ્ચેના સમયગાળા માટે કુલ વસૂલાત રૂપિયા ૧૦,૩૦,૭૪૬/- છે. મામલતદારે ૫૦% ના દરે ચૂકવવાના નેટ કર તરીકે રૂપિયા ૫,૧૫,૩૭૩/- ની આકારણી કરી છે. મેસર્સ ઈનોક્સ એન્ટરટેઇનમેન્ટ લિમિટેડ, વડોદરાને રૂપિયા ૫૫૪.૪૫ લાખની રકમ માટે તદર્થ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું. રૂપિયા ૫૫૪.૪૫ લાખની મર્યાદા સુધીના કરની રકમની ગણતરી કરવા માટે, મામલતદારે કુલ વસૂલાતના ૧૦૦% ને ધ્યાનમાં લીધા છે, અર્થાત્ રૂપિયા ૪,૩૨,૨૬૮/- ની કુલ વસૂલાત પર મામલતદારે રૂપિયા ૪,૩૨,૨૬૮/- પર કરની આકારણી કરી છે.

૫૮. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે રાજ્ય સરકારના સત્તાધિકારીઓના પોતાના અભિપ્રાય મુજબ પણ, એકવાર કોઈ એકમ તેની મર્યાદા સમાપ્ત કરી દે ત્યારબાદ કરની ગણતરી કુલ વસૂલાત પર કરવામાં આવે છે, એટલે કે જો કોઈ એવું એકમ, જેણે પોતાની મર્યાદા સમાપ્ત કરી દીધી હોય, પ્રવેશ ફી તરીકે રૂ. ૧૦૦/- વસૂલ કરતું હોય અને કરનો દર ૫૦% હોય, તો સત્તાધિકારીઓ માત્ર રૂ. ૫૦/- ને જ મનોરંજન કર તરીકે આંકી રહ્યા છે. વધુમાં, જ્યાં સુધી તે મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરોનો પ્રશ્ન છે, જેઓને નિર્વિવાદ રીતે મુક્તિની જાહેરનામાનો કોઈ લાભ મળતો નથી, તેઓ પણ રૂ. ૧૦૦/- વસૂલ કરી રહ્યા છે અને આંકવામાં આવેલ તથા

ચૂકવવામાં આવેલ કર પણ માત્ર કુલ વસૂલાત પર જ છે, એટલે કે જો કરનો દર ૨૦% હોય, તો રૂ. ૧૦૦/- પર આંકવામાં આવેલ કર રૂ. ૨૦/- થાય છે, એટલે કે નેટ રૂ. ૮૦/-, મનોરંજન કર રૂ. ૨૦/- – પ્રવેશ રૂ. ૧૦૦/- . વધુમાં, તથ્યાત્મક રીતે પણ, પ્રતિ ટિકિટ સરેરાશ કિંમત રૂ. ૬૦/- (એટલે કે રૂ. ૪૦ – ૬૦ – ૮૦, કુલ રૂ. ૧૮૦/- ને ૩ થી ભાગ કરતાં = રૂ. ૬૦) હોય ત્યારે, સભ્યોમાંથી એક એટલે કે દેવી મલ્ટિપ્લેક્સના મામલે પ્રતિ ટિકિટ કુલ સરેરાશ ખર્ચ રૂ. ૭૫/- થાય છે. તેવી જ રીતે, બીજા એક સભ્ય એટલે કે એમ/એસ. વાઈડ એંગલ મલ્ટિપ્લેક્સના મામલે, પ્રતિ ટિકિટ સરેરાશ કિંમત રૂ. ૧૦૮/- હોય ત્યારે, ઉક્ત સભ્યને પ્રતિ ટિકિટ રૂ. ૧૦૫/- જેટલી રકમ ખર્ચવી પડે છે. રાજ્ય દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, તો સમાન પદ્ધતિ પર કાર્યરત તમામ મલ્ટિપ્લેક્સ માલિકોને ફરજિયાતપણે એટલી જ રકમ પોતાના ખિસ્સેથી ચૂકવવી પડશે અથવા એટલી જ રકમ તેમની ઉપલબ્ધ મર્યાદામાંથી સમાયોજિત કરવામાં આવશે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે અપાયેલી મુકિતમાં ૫૦% જેટલો અથવા કરના દર મુજબ જેટલો ટકા બને તેટલો ઘટાડો થઈ જશે.

૫૯. રાજ્યના તા. ૨૨.૦૯.૨૦૦૮ના પ્રસ્તાવો માટેનું એક પરિશિષ્ટ તા. ૨૬.૦૯.૨૦૦૮ના રોજ દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. તેના આધારે, શ્રી

ત્રિવેદીએ રજૂ કર્યું કે તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ અને ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના સરકારી ઠરાવોમાં મનોરંજન કરમાંથી છૂટછાટની માત્રા પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે કેવી રીતે સમાયોજિત કરવામાં આવશે (અર્થાત્ કલ્પિત રીતે કે અન્યથા) તે બાબતનો ક્યારેય વિચાર કરવામાં આવ્યો નહોતો. તે દષ્ટિએ, અરજદારોની એ દલીલ કે ઉક્ત ઠરાવોમાં લાભોની માત્રા નક્કી કરવામાં આવી હોવાથી, રાજ્યને તા. ૨૩.૧૧.૨૦૦૦ના પત્રવ્યવહાર અને તા. ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ના પરિપત્ર દ્વારા તે માત્રામાં ઘટાડો કરવાની પરવાનગી નહોતી, તે ગૌણ બની જાય છે; કારણ કે, ઉક્ત બે દસ્તાવેજો દ્વારા જે નક્કી કરવામાં આવ્યું તે વર્તમાન નીતિ અને/અથવા પ્રથાનું માત્ર સ્પષ્ટીકરણ અને/અથવા પુનરોચ્ચાર જ છે, જેમાં મનોરંજન કરમાંથી છૂટછાટની રકમની માત્રા (અર્થાત્ કુલ રકમના ૫૦%) ને પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે સમાયોજિત કરવા માટે કલ્પિત રીતે ગણતરી કરવાની પ્રથા અનુસરાતી હતી, અને જે ૧૯૭૭થી જ અમલમાં હતી, જ્યારે ગુજરાત મનોરંજન કર અધિનિયમ, ૧૯૭૭, બોમ્બેના સ્થાને અમલમાં આવ્યો હતો. મનોરંજન શુલ્ક અને જાહેરાત કર અધિનિયમ, ૧૯૨૩. ઉપરોક્ત પાસું વર્તમાન અરજીમાં રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા અનુવર્તી સોગંદનામામાં તેમજ અરજીકર્તાના પ્રતિઉત્તરમાં પણ સ્પષ્ટપણે પ્રગટ થાય છે. તેથી, ઉપરોક્ત સ્પષ્ટીકરણથી અગાઉના ઠરાવોની વ્યાપ્તિમાં કપાત કરવામાં આવી છે એવું દલીલ કરવું તથ્યતઃ ખોટું છે. તેથી, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સરકાર દ્વારા

નિશ્ચિત સમયગાળા માટે લાભની નિશ્ચિત માત્રાની જાહેરાત કરવામાં આવી હોય અને જણાવેલ નિશ્ચિત સમયગાળો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં લાભની માત્રામાં ઘટાડો કરવામાં આવે, એવા કેસોમાં વચનબદ્ધ અવરોધના સિદ્ધાંતના અમલીકરણ સંબંધિત (૨૦૦૮) ૨ એસ.સી.સી. ૭૭૭ માં અહેવાલિત ચુકાદા જેવા વિવિધ ચુકાદાઓ લાગુ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી. વર્તમાન કેસ એવો નથી જેમાં લાભની કોઈ માત્રામાં ઘટાડો કરવામાં આવ્યો હોય અથવા તેની ગણતરીમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હોય.

૬૦. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી હતી કે ગુજરાત એન્ટરટેઇનમેન્ટ્સ અધિનિયમ, ૧૯૭૭ ની કલમ ૨(જી) ને કલમ ૩(જ) સાથે વાંચતાં સમાવાયેલ જોગવાઈઓ બોમ્બે એન્ટરટેઇનમેન્ટ ડ્યૂટી એન્ડ એડવર્ટાઇઝમેન્ટ્સ ટેક્સ અધિનિયમ, ૧૯૨૩ માં ક્યારેય અસ્તિત્વમાં નહોતી. તેથી, અનુગામી અધિનિયમની જોગવાઈઓ સાથે સંબંધિત ઉક્ત ચુકાદાનો આધાર લેવાઈ શકતો નથી.

૬૧. શ્રી ત્રિવેદીએ વધુમાં દલીલ કરી કે ૦૧.૧૦.૨૦૦૫ થી અમલમાં, કલમ ૨ (જી) માં, જે 'પ્રવેશ માટેની ચુકવણી' સંબંધિત પાસા સાથે સંબંધિત છે, તેમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં 'કર સહિતની ચુકવણી' શબ્દોના સ્થાને 'કર વિના ચુકવણી' એમ વાંચાય તે રીતે ફેરફાર કરવામાં આવ્યો.

આને ધ્યાનમાં લેતાં, પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે તેના સમાયોજનના હેતુસર પ્રવેશ શુલ્કની રકમને કર સમકક્ષ ગણીને કલ્પિત રીતે વિચારવાની અગાઉની પદ્ધતિમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો. આ સંદર્ભે, ૦૧.૧૦.૨૦૦૫ થી અમલમાં, અનુસરાતી પ્રથા એવી રહી છે કે ટિકિટમાં દર્શાવેલ નેટ રકમના ૫૦% ના દરે ગણતરી કરવામાં આવે, અને આ ટકાવારી ૦૧.૦૪.૨૦૦૬ થી વધુ ઘટાડીને ૨૫% કરવામાં આવી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ૦૧.૧૦.૨૦૦૫ પહેલાં, પાત્ર મૂડીરોકાણ સામે સમાયોજન કરવા માટે કરના ઘટકની કલ્પિત ગણતરી કરવામાં આવતી હતી (અર્થાત્ ટિકિટમાં દર્શાવેલ કુલ રકમના ૪૫% અથવા ૫૦%), અને ૦૧.૧૦.૨૦૦૫ થી તે પદ્ધતિનો ત્યાગ કરીને ટિકિટમાં દર્શાવેલ નેટ રકમના નિશ્ચિત ટકાવારીના આધારે ગણતરી કરવાની પદ્ધતિ અમલમાં મૂકવામાં આવી. આ પરિસ્થિતિમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તમામ અરજદારોને તાત્કાલિક જરૂરી મનોરંજન કરની રકમની ચુકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપતાં આ અરજીઓ નામંજૂર થવા પાત્ર છે.

૬૨. પક્ષકારો તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા બાદ અને તેમના રજૂઆતોનો લેખિત નોંધ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી તથા વિષયસંબંધિત નિર્ધારિત ન્યાયપ્રસંગોના પ્રકાશમાં વિચાર કર્યા પછી, અદાલત સમક્ષ જે બાબત સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના રોજ ગુજરાત

સરકારે પર્યટનને ઉદ્યોગનો દરજ્જો આપી અને “પર્યટનની સંભાવના ધરાવતા વિસ્તારોમાં વધુ મૂડીરોકાણ આકર્ષવા અને રોજગારની તકો ઊભી કરવા”ના દષ્ટિકોણથી પર્યટન યોજનાઓ માટે વિવિધ આર્થિક તથા બિન-આર્થિક પ્રોત્સાહનો આપતી એક યોજના જાહેર કરી હતી. યોજનાના પરિશિષ્ટ એમાં આશરે ૧૦૦ પ્રકારના વ્યાવસાયિક પ્રકલ્પોને પર્યટન પ્રકલ્પો તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યા છે. મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમા સંકુલનો સમાવેશ કરતી મનોરંજન યોજનાઓ, યોજનામાં આવરી લેવામાં આવેલા પર્યટન પ્રકલ્પોમાંથી એક છે. અરજીકર્તા સંઘના કેટલાક સભ્યોએ યોજનાની હેઠળ આ પ્રોત્સાહનો માટે અરજી કરી હતી અને તેઓ પાત્ર ઠર્યા હોવાનું માનવામાં આવી તેમને પ્રોત્સાહન યોજનાનો લાભ આપવામાં આવ્યો છે. યોજનાની કલમ ૮ જાહેર કરે છે કે “૫ થી ૧૦ વર્ષ સુધીની કર રજા” વિવિધ કરોના સંદર્ભે ઉપલબ્ધ રહેશે, જેમાં “મૂડીરોકાણના ૧૦૦% સુધી મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિ”નો સમાવેશ થાય છે. ઉક્ત કલમમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે મનોરંજન સંકુલનો માલિક એવા આકારણીધારકને, તેના દ્વારા કરાયેલા પાત્ર મૂડીરોકાણના ૧૦૦% મૂલ્ય સામે ૧૦૦% સુધી કરની સરભરાઈ ન થાય ત્યાં સુધી, અધિનિયમ હેઠળ તેના દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ રહેશે. હાલની અરજીમાં ઊભો થયેલો પ્રશ્ન એ છે કે ઉપલબ્ધ કર પ્રોત્સાહનો, એટલે કે પાત્ર મૂડીરોકાણના ૧૦૦% સામે સરભરાઈ કરવા માટે “કર”ની રકમ કેવી રીતે

નિર્ધારિત કરવી. આ મુદ્દો ગુજરાત મનોરંજન કર અધિનિયમની કાનૂની જોગવાઈના સંદર્ભમાં ઊભો થયો છે. અધિનિયમની કલમ ૩ને આદાયી કલમ માનવામાં આવી છે. એવો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો છે કે કર ચૂકવવાની જવાબદારી સિનેમાગૃહના મુલાકાતીઓ પર નહીં પરંતુ માલિક પર મૂકવામાં આવી છે. માલિક કર વસૂલવા માટે સરકારના પ્રતિનિધિ તરીકે કાર્ય કરતો નથી. મનોરંજન શુલ્ક એવી ચુકવણી છે, જે મુલાકાતીઓને મનોરંજનમાં હાજરી આપવા અથવા હાજરી ચાલુ રાખવા સક્ષમ બનાવવા માટેની શરતરૂપે માલિકે કરવી જરૂરી છે.

કલમ ૩, જે કર લાદે છે, તેમાં ઉપભોક્તા પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલી “કુલ” ચુકવણી પર કરની વસૂલાત કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, જે કલમ ૩ના શબ્દોથી સ્પષ્ટ થાય છે અને તેમ જ ૧૯૭૧ (૧) એસ.સી.સી. ૪૭૧માં કરવામાં આવેલ અર્થઘટન મુજબ પણ સ્પષ્ટ થાય છે.

કરદાયિત્વના નિર્ધારણ માટેની આંકણીયોગ્ય કિંમત એ મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટે લેવામાં આવેલી અને તેના પર ચૂકવવાપાત્ર કર સહિત પ્રાપ્ત થયેલ ચુકવણી છે, ભલે આ રકમનો ભાગાવાર વિભાજન કેવો પણ હોય.

મનોરંજન કર એક કરલાદક ઉપાય હોવાથી, અને કલમ ૩ આરોપક કલમ હોવાથી, તેનું કડક અર્થઘટન કરવું આવશ્યક છે અને, તેથી, કર ચૂકવવાની જવાબદારી અધિનિયમમાં જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેનાથી પરે વિસ્તારી શકાતી નથી.

મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમાઓ દ્વારા જારી કરાયેલ ટિકિટોમાં દર્શાવવામાં આવે છે કે દર્શકો પાસેથી મનોરંજન કરના નામે અથવા તે ખાતેથી કંઈપણ વસૂલ કરવામાં આવતું નથી. તેથી, મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમાઓના કેસમાં, આ રકમ પર કલમ ૩ હેઠળ કર લાગશે. જારી કરાયેલ ટિકિટોમાં, પ્રવેશ માટેની ચુકવણી મનોરંજનમાં પ્રવેશ તરીકે દર્શાવવામાં આવી છે, કર “૦” તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો છે, સેવા શુલ્ક “૦” તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યું છે અને માલિક દ્વારા વસૂલપાત્ર તથા માલિકને ચૂકવપાત્ર કુલ રકમ રૂ.૧૦૦/- છે. તેથી, કરદાયિત્વની ગણતરી આ રકમ એટલે કે રૂ.૧૦૦/- પર કરવી પડશે, જે દર્શકો પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલી પ્રવેશ માટેની ચુકવણીના ૫૦% જેટલી થશે.

પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ, આવી કરબાધ્યતાને પ્રોત્સાહન મર્યાદા સામે સમાયોજિત કરવા માટે મુક્તિની શરત તરીકે કરબાધ્યતાની ગણતરી કરવાની કોઈ વિશેષ પદ્ધતિ નિર્ધારિત કરવામાં આવી નથી. આ પદ્ધતિ

પ્રથમ વખત પડકારાયેલા પરિપત્રો દ્વારા નવેમ્બર / ડિસેમ્બર, ૨૦૦૦માં નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે.

૬૩. રાજ્ય સરકારની તરફથી ઉઠાવવામાં આવેલ દલીલ એ અનુમાન પર આધારિત છે કે મનોરંજનમાં પ્રવેશ માટેની ચુકવણી રૂ.૨૪૦/- હશે. તેના આધારે ૫૦% દરે કરની કલ્પિત જવાબદારી રૂ.૧૨૦/- તરીકે નક્કી કરવામાં આવે છે. તેમ છતાં, જ્યારે પ્રવેશ માટેની ચુકવણી રૂ.૧૨૦/- હોય છે, ત્યારે ચુકવણીના ૫૦% દરે કરજવાબદારી રૂ.૬૦/- થશે, કારણ કે નેટ રૂ.૧૨૦/- પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી, પ્રવેશ માટેની કોઈ કલ્પિત ચુકવણી, તેના પર ભરપાઈપાત્ર કરની કલ્પિત ઉમેરણી, કલ્પિત કરજવાબદારી સાથે તેને ઉમેરીને કલ્પિત કુલ ચુકવણી ગણવી અને પછી પ્રોત્સાહન મર્યાદા સામે સમાયોજિત કરવામાં આવે તો કરજવાબદારીની ગણતરી કરવી, એવો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી, કારણ કે તે કલમ ૩માં સમાવિષ્ટ આકારણી જોગવાઈ તથા પ્રોત્સાહન યોજનાના આધારનો ભંગ કરનાર થશે.

૬૪. તેથી, વિવાદિત બે પરિપત્રોને એવી રીતે વાંચી શકાય નહીં કે તેઓ ધારા ૩ સાથે અસંગત કરજવાબદારીની ગણતરી કરવાની પદ્ધતિ નિર્ધારિત કરે. જો તે મૂળ યોજનામાં સુધારો હોય, તો તે અનુમત્ય નથી અને માનનીય

સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૦૮ (૨) એસ.સી.સી. ૭૭૭ અને ૧૯૯૨ (સપ્.) (૧) એસ.સી.સી. ૧૫૦ માં પ્રતિપાદિત કરેલ વચનબંધ અવરોધના સિદ્ધાંતોના આંચકામાં આવશે. મનોરંજનના માલિકોએ જાહેરાતની શરતોના આધારે અને અધિનિયમની ધારા ૩ મુજબ તેમને ઉપલબ્ધ લાભની ગણતરી કરીને મૂડીરોકાણ કર્યું છે. વચનબંધ અવરોધના સિદ્ધાંતો અનુસાર, ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહન રકમ સામે સમાયોજનની ગણતરી કરવા માટે કરજવાબદારીની ગણતરીનો આધાર બદલવામાં સરકાર અવરોધિત છે. તે જાહેર વિશ્વાસના ભંગ સમાન પણ ગણાશે.

૬૫. રાજ્યની આ દલીલ કે મુકિતનો લાભ ગ્રાહક સુધી પહોંચાડવાનો અભિપ્રાય ધરાવે છે, ભલે તે દૃષ્ટિએ યોગ્ય જણાતી હોય, છતાં તે મુકિત અંગેની અધિસૂચનાના સંદર્ભમાં બંધબેસતી નથી. આ બાબત સુસ્થાપિત છે કે જો સુધી મુકિત અંગેની અધિસૂચનામાં એવી સ્પષ્ટ શરત સમાવિષ્ટ ન હોય, તો એવી શરત અનુમિત કરી શકાતી નથી.

૬૬. માલિકો દ્વારા જારી કરવામાં આવતી ટિકિટોને સત્તાધિકારી દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવે છે. જ્યારે સત્તાધિકારીઓની મંજૂરી મુજબ જારી કરાયેલ ટિકિટોમાં કરનું ઘટક "૦" દર્શાવવામાં આવે છે, ત્યારે તેનો અનિવાર્ય અર્થ એ થાય છે કે દર્શકો પાસેથી કર તરીકે કંઈપણ વસૂલવામાં આવતું નથી તે

બાબતે સત્તાધિકારીઓ સંતોષ પામ્યા છે. તેથી, દર્શકો પાસેથી કરૂપે કોઈ રકમ પ્રાપ્ત થાય છે એવી ધારણા કરવા માટે કોઈ અવકાશ રહેતો નથી. આવી ક્વાયત અનુમત્ય નથી. કલ્પિત કર ઉમેરવો અને કર પ્રોત્સાહન માટે કલ્પિત કુલ રકમ નિર્ધારિત કરવી, મુક્તિ અંગેની અધિસૂચના અથવા અધિનિયમની જોગવાઈઓમાં કલ્પવામાં આવેલ નથી. નોંધવા જેવી બાબત એ છે કે (૧) મનોરંજન માટે કોઈ વૈધાનિક રીતે નિશ્ચિત કિંમત નક્કી કરાયેલ નથી અને તેથી, વૈધાનિક રીતે નિશ્ચિત પ્રવેશના માનક દરમાંથી કરનો કોઈ ઘટક કપાત કરીને એવો નિષ્કર્ષ દર્શાવવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી કે તેનો લાભ દર્શકોને પસાર કરવામાં આવ્યો છે (૨) તમામ મલ્ટિપ્લેક્સ સિનેમાઓએ પ્રોત્સાહન યોજના જાહેર થયા પછી જ વ્યાવસાયિક કામગીરી શરૂ કરી છે અને પ્રોત્સાહનોનો લાભ દાવો કર્યો છે. તેથી, મનોરંજનમાં પ્રવેશ આપવા માટે અગાઉની કોઈ કિંમત એવો માપદંડરૂપે ઉપલબ્ધ નથી, જેના સાથે તુલના કરીને એવું દર્શાવી શકાય કે મુક્તિનો લાભ જાળવી રાખવામાં આવ્યો નથી અને પ્રવેશદર ઘટાડીને તે દર્શકોને પસાર કરવામાં આવ્યો છે, (૩) પ્રવેશનો અધિકાર સંપૂર્ણપણે એ પર આધારિત છે કે ખરીદનાર અથવા દર્શક મનોરંજનમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે કેટલી કિંમત આપવા તૈયાર છે અને બજારની શક્તિઓ શું છે. આવા માપદંડના અભાવે, જ્યારે માલિક જાહેરાત કરે છે કે મનોરંજન કરૂપે કંઈપણ પ્રાપ્ત થતું નથી, ત્યારે તે મુક્તિ અધિસૂચનાની શરત માટે પૂરતું છે.

જે પરિપત્રો અરજદારને કલ્પિત કરબાધ્યતા સહિતની કલ્પિત કિંમતને આકારણીયોગ્ય મૂલ્ય તરીકે સ્વીકારવા અને સરભરાના હેતુ માટે કરબાધ્યતાની ગણતરી કરવા ફરજ પાડે છે, તે ગેરકાયદેસર છે, અધિનિયમની જોગવાઈઓ અને મુક્તિ અધિસૂચનાના વિરુદ્ધ છે અને વચનબદ્ધ પ્રતિબંધના સિદ્ધાંતોના પ્રહારે આવે છે. તેથી, અરજદાર એસોસિએશન આ હદ સુધી સફળ થાય છે.

૬૭. આ અમને અરજીઓના આ સમૂહમાં ઉઠાવવામાં આવેલા બીજા મહત્વના મુદ્દા તરફ લઈ જાય છે. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન ક્રમાંક ૧૮૬૯૨/૨૦૦૫ તથા અન્ય અનુસંગી મામલાઓ, એટલે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન ક્રમાંક ૧૮૬૮૯ થી ૧૮૬૯૧, ૧૮૬૯૩ થી ૧૮૬૯૯ અને ૧૮૭૭૬ તથા ૧૪૩૯૪, બધી/૨૦૦૫માં, અરજદારોએ પર્યટન કમિશનર દ્વારા “ન્યૂ પેકેજ સ્કીમ ઓફ ઇન્સેન્ટિવ્ઝ ફોર ટુરિઝમ પ્રોજેક્ટ્સ ૧૯૯૫-૨૦૦૦” ની કલમ ૧૦ હેઠળ સમયવધારો મંજૂર કરવા ઇનકાર કરતાં તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ના સમાન આદેશને પડકાર્યો છે. ઉક્ત નિર્ણયને મનનના અભાવના આધારે અને એ કારણે પડકારવામાં આવ્યો હતો કે તેમાં અરજદારોએ કરેલી સમયવધારાની અરજીના વિચારણા હેતુ માટે અસંગત એવા બાહ્ય તથ્યોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા છે અને એ જ નિર્ણય અનુમાનાધારિત છે તથા સ્થાપિત તથ્યો પર આધારિત નથી.

૬૮. અરજદારો તરફથી શ્રી નાણાવટીયે રજૂઆત કરી કે પર્યટન કમિશનરે યોજનાની જોગવાઈઓનો વિચાર કર્યા વિના ૨૭.૦૨.૨૦૦૫ તારીખનો એક સામૂહિક આદેશ પસાર કર્યો છે, જે અયોગ્ય રીતે મોડો કરવામાં આવેલો છે. રાજ્યમાં ૨૬.૦૧.૨૦૦૧ના રોજ આવેલ ભૂકંપ અને (૨) રાજ્યમાં ૨૮.૦૨.૨૦૦૨થી થયેલ વ્યાપક સામ્પ્રદાયિક દંગાઓના કારણે પ્રકલ્પ પૂર્ણ થવામાં થયેલ વિલંબના આધારે અરજદારોએ સમયવધારો આપવા કરેલ વિનંતી, આ અદાલતે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૫૫૭૪/૨૦૦૪માં આપેલ સૂચનાઓના અનુસંધાને પર્યટન કમિશનરે ૨૭.૦૨.૨૦૦૫ના સામૂહિક આદેશથી નામંજૂર કરી છે; આ અરજી અરજદારોએ તેમની સંસ્થા મારફતે દાખલ કરી હતી. ૨૭.૦૨.૨૦૦૫ના સામૂહિક આદેશમાં દર્શાવ્યા મુજબ સમયવધારાની અરજી નામંજૂર કરવા માટેના કારણો આ મુજબ છે: (૧) પ્રકલ્પની વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવા માટે પૂરતો સમય/સમયવધારો અગાઉથી જ આપવામાં આવ્યો છે, (૨) સમયમર્યાદામાં વધુ વધારો કરવાથી રાજ્યના રાજકોષ પર અયોગ્ય ભાર પડશે, અને (૩) રાજ્યમાં આવશ્યકતા કરતાં વધુ સંખ્યામાં મલ્ટિપ્લેક્સોની બહુવિધતા.

૬૯. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે ઉક્ત યોજનાની કલમ ૧૦ હેઠળ અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલી સમયવધારાની વિનંતી નકારતી વખતે, સમયવધારો ન્યાયસંગત ઠરાવે તેવા વ્યક્તિગત કેસોના તથ્યોનો જરાય વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી અને સમયવધારા માટેની બધી અરજીઓને પ્રવાસન કમિશનર દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી છે, હેતુ માટે સંબંધિત ન હોય તેવા બાહ્ય પરિબલોને ધ્યાનમાં લઈને.

૭૦. શ્રી નાનાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે પૂરતો સમયવધારો અગાઉથી જ આપવામાં આવ્યો છે એવો આધાર હકીકતની દૃષ્ટિએ ખોટો છે, કારણ કે ૧૩ પૈકી કોઈપણ ૧ કેસમાં, રને બાદ કરતાં, એટલે કે દેવી મલ્ટીપ્લેક્સ અને સિટી પ્લસ ફન વર્લ્ડ પ્રા. લિ., તાત્કાલિક નોંધણી પ્રમાણપત્રની પ્રારંભિક અવધિથી આગળ સમયવધારો આપવામાં આવ્યો નથી. કોઈપણ સ્થિતિમાં, ઉક્ત યોજના હેઠળ સમયવધારો મંજૂર કરવાની સક્ષમ સત્તા સ્વીકાર્ય રીતે રાજ્ય સ્તરીય સમિતિ છે, જેણે વ્યક્તિગત કેસોની તપાસ કર્યા બાદ અને ભૂકંપ તથા સામ્પ્રદાયિક રમખાણોના કારણે પ્રોજેક્ટો પૂર્ણ કરવામાં યોગ્ય કારણ હતું તે હકીકતનો વિચાર કર્યા પછી, તારીખ ૪.૪.૨૦૦૨, ૨૧.૦૮.૨૦૦૨ અને ૧૮.૦૨.૨૦૦૩ના રોજ યોજાયેલ તેની બેઠકોમાં સમયવધારાની ભલામણ કરી હતી. હકીકતમાં, તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૦૩ની તેની બેઠકમાં રાજ્ય સ્તરીય સમિતિએ નોંધ્યું હતું કે

પાઈપલાઈન કેસોમાં માન્યતા અવધિના સમયવધારા અંગે વિચારણા કરવા બાબતે, ઉદ્યોગ અને ખાણ વિભાગના મુખ્ય સચિવે સમિતિને જાણ કરી હતી કે સરકાર પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવાની છેલ્લી તારીખમાં શિથિલતા લાવવા અંગે નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં છે, જે તારીખ ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના સરકારી ઠરાવ દ્વારા પાઈપલાઈન કેસો માટે ૩૧.૦૭.૨૦૦૨ તરીકે નક્કી કરવામાં આવી હતી.

૭૧. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે સમયની વધુ મુદતવૃદ્ધિ આપવાથી સરકારી ખજાનાં પર અતિરિક્ત ભાર પડશે એવો આધાર પણ ભ્રાંત અને અયોગ્ય છે, વિશેષ કરીને જ્યારે સ્વીકાર્ય રીતે ૧૧ મલ્ટિપ્લેક્સને સમયવૃદ્ધિ આપવામાં આવી નથી. કોઈપણ સ્થિતિમાં, એક વખત ટીઆરસી મંજૂર કર્યા પછી, સત્તાવાળાઓ માટે આવા આધાર પર મુદતવૃદ્ધિ માટેની અરજી નામંજૂર કરવી ખુદ્દી નથી. હકીકતમાં પણ, ઠરાવ હેઠળ કલ્પાયેલા હતા તેના કરતાં ઘણાં ઓછા મલ્ટિપ્લેક્સ સ્થાપિત થયાં છે અને તેથી પણ સમયમર્યાદા વધારવાથી સરકારી ખજાનાં પર ભાર પડશે એવો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. સંબંધિત સમયે અંદાજે ૧૦૮ ટીઆરસી જારી કરવામાં આવ્યા હતા, જેમાંથી માત્ર ૨૨ મલ્ટિપ્લેક્સે વ્યાવસાયિક કામગીરી શરૂ કરી છે. આ હકીકતનું રાજ્ય સરકારે ખંડન કર્યું નથી.

૭૨.તે જ રીતે, રાજ્યમાં આવશ્યકતા કરતાં વધુ મલ્ટીપ્લેક્સ સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે એવો આધાર અસ્પષ્ટ છે અને કોઈપણ તથ્યોથી સમર્થિત નથી. કોઈપણ સ્થિતિમાં, ઉક્ત આધાર અવધિ-વધારો મંજૂર કરવા માટે ગૌણ અને અપ્રસંગિક છે.

૭૩. રાજ્ય સરકારે પોતાના જવાબમાં એવો દાવો કરીને ઉક્ત મુદતવધારાની અરજીના નામંજૂરને યોગ્ય ઠેરવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે કે તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦નો ઠરાવ સ્પષ્ટપણે કલમ (બી) ના ઉપખંડ ૩ અને ૪ માં સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરે છે અને તેમાં સ્પષ્ટ શરત પણ રાખવામાં આવી છે કે પાઈપલાઈન એકમોને વધુ કોઈ મુદતવધારો અથવા શિથિલતા આપવામાં આવશે નહીં અને નિર્ધારિત સમયમર્યાદા (૩૧.૦૭.૨૦૦૨)ની અંદર પ્રકલ્પો પૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ રહેનાર પાઈપલાઈન એકમો ૧૯૯૫-૨૦૦૦ની નીતિ મુજબ કોઈપણ પ્રોત્સાહન, તદર્થ હોય કે અંતિમ, મેળવવા પાત્ર રહેશે નહીં.”

૭૪. શ્રી નાણાવટીએ રજૂ કર્યું કે જ્યારે કોઈ કાયદેસરની સત્તાધિકારી નિશ્ચિત કારણોના આધારે આદેશ કરે છે, ત્યારે તેની માન્યતા તે મુજબ દર્શાવાયેલા કારણોના આધારે જ આંકવામાં આવવી જોઈએ અને સોગંદનામા અથવા અન્ય કોઈ રીતે નવા કારણો ઉમેરીને તેને પૂરક બનાવી શકાતી નથી.

પ્રવાસન કમિશનરે, સમયવધારા માટેની અરજી નામંજૂર કરતી વખતે, તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઉક્ત ઠરાવનો ઉલ્લેખ કર્યો નહોતો અને તે આધાર પર સમયવધારા માટેની અરજીઓ નામંજૂર પણ કરી નહોતી. તેથી, રાજ્ય સરકાર માટે વિવાદિત આદેશમાં દર્શાવવામાં ન આવેલા આધાર પર તેના નિર્ણયને યોગ્ય ઠેરવવું ખુદ્દુ નથી.

૭૫. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે અન્યથા પણ, દિનાંક ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ નો વિવાદિત નિર્ણય અતિશય વિલંબિત છે અને તેને અરજદારો વિરુદ્ધ અમલમાં મુકવો અન્યાયી અને અસમાનતાપૂર્ણ રહેશે. અરજદારો પ્રકલ્પો પૂર્ણ કરવા માટેનો સમય વધારવા સત્તાવાળાઓ સમક્ષ સતત રજૂઆતો / અરજીઓ કરતા રહ્યા, કારણ કે મુખ્યત્વે ૨૬.૦૧.૨૦૦૧ ના રોજ ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલ ભૂકંપ અને ૨૮.૦૨.૨૦૦૨ ના રોજ થયેલા સાંપ્રદાયિક રમખાણોને કારણે વિલંબ થયો હતો. ઉક્ત અરજીઓ / રજૂઆતો નકારવામાં આવી ન હતી અને હકીકતમાં, તે વિચારાધીન હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું હતું. તેથી, તમામ અરજદારોએ સમયવધારો મંજૂર થશે તેવી અપેક્ષામાં નોંધપાત્ર મૂડીરોકાણ કરતા રહ્યા અને પોતાના પ્રકલ્પો પૂર્ણ કરીને વાણિજ્યિક કામગીરી શરૂ કરી દીધી હતી. આ બાબત ખાસ કરીને તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં સંબંધિત છે કે રાજ્ય સ્તરીય સમિતિ, જે ઉક્ત યોજનાની હેઠળ સક્ષમ સત્તા છે, તેણે પોતાની ૦૪.૦૪.૨૦૦૨,

૨૧.૦૯.૨૦૦૨ અને ૧૯.૦૨.૨૦૦૩ ની બેઠકોમાં, વ્યક્તિગત પ્રકલ્પોની ભૌતિક પ્રગતિનું અવલોકન કરીને અને વિલંબ ભૂકંપ તથા સાંપ્રદાયિક રમખાણોને કારણે થયો હોવાની હકીકત ધ્યાનમાં લઈને, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં સમયવધારાની ભલામણ કરી હતી. કારણ કે ઉક્ત ભલામણો સ્વીકાર્ય રીતે ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ પછી કરવામાં આવી હતી, સક્ષમ સત્તા એટલે કે એસ.એલ.સી.ને આ બાબતની જાણ હતી, તેમ છતાં તેણે સમયવધારાની ભલામણ કરી હતી. આથી સ્પષ્ટ રીતે સ્થાપિત થાય છે કે પ્રકલ્પ પૂર્ણ કરવા માટેનો સમય યોજનાની ખંડ ૧૦ હેઠળ વધારી શકાય એવો છે. હકીકતમાં, દેવી મલ્ટિપ્લેક્સ અને સિટી પ્લસ ફ્રન વર્લ્ડ પ્રા. લિ.ના કેસોમાં, એસ.એલ.સી.એ ઉક્ત યોજનાની ખંડ ૧૦ હેઠળ વાસ્તવમાં છ મહિનાનો સમયવધારો આપ્યો હતો. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે દિનાંક ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ નો નિર્ણય વચનઆધારિત પ્રતિબંધના સિદ્ધાંતોને આઘાત પહોંચાડે છે. આ હેતુ માટે, તેમણે (૧) યુ.પી. પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ સંત સ્ટીલ્સ એન્ડ એલોયઝ (પી) લિ., ૨૦૦૮ (૨) એસ.સી.સી. ૭૭૭, (૨) સધર્ન પેટ્રોકેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કો. લિ. વિરુદ્ધ ઇલેક્ટ્રિસિટી ઇન્સ્પેક્ટર અને અન્ય, ૨૦૦૭ (૫) એસ.સી.સી. ૪૪૭ અને (૩) સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ નેસ્લે ઇન્ડિયા લિમિટેડ, ૨૦૦૪ (૬) એસ.સી.સી. ૪૬૫.

૭૬. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે અરજદારો સમયવધારા તથા ઉક્ત યોજનામાંથી પ્રાપ્ત થતા લાભો મેળવવા હકદાર છે. રાજ્ય સરકારે પ્રોત્સાહનો આપવાના જે વચનો આપ્યા હતા, તેના પર વિશ્વાસ રાખીને જ અરજદારોએ પ્રકલ્પો માટે કરોડો રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું છે. ગુજરાત રાજ્યમાં ૨૬.૦૧.૨૦૦૧ના રોજ આવેલ ભૂકંપ તથા ૨૮.૦૨.૨૦૦૨ના રોજ થયેલા સામ્પ્રદાયિક દંગાઓ જેવી, અરજદારોના નિયંત્રણની બહાર રહેલી અનિર્વચનીય પરિસ્થિતિઓને કારણે જ પ્રકલ્પો નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં પૂર્ણ થઈ શક્યા નહોતા. માન્ય રાખીએ કે જેમાં વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓ શરૂ થવી જરૂરી હોય એવી આંતરિક સમયસૂચિ સમાયેલ હોય, તો પણ રાજ્ય સરકારને એવી સમયમર્યાદા વધારો કરવાની સત્તા છે. આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ થવો જોઈએ, કારણ કે વિલંબ દેવી આપત્તિ અથવા અરજદારોના નિયંત્રણની બહારના કારણોને કારણે થયો છે. રાજ્ય સરકારે ૨૭.૦૩.૨૦૦૧ના રોજ એક પરિપત્ર બહાર પાડ્યો હતો, જેના મુજબ તમામ બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ ઘડવામાં આવનારા નિયમનને આધીન રહેશે. ઉક્ત પરિપત્રના અનુસંધાને ઉક્ત નિયમનો માત્ર ૧૮.૦૫.૨૦૦૨ના રોજ ઘડીને બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ આશરે ૩ થી ૪ મહિનાના અંતરે બાંધકામની યોજનાઓને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. દરમિયાન, ૨૮.૦૨.૨૦૦૨ના રોજ વ્યાપક પ્રમાણમાં સામ્પ્રદાયિક દંગાઓ થયા હતા. કેટલીક એકમો ભૂકંપના કેન્દ્રસ્થાન એવા ગાંધીધામમાં છે અને

કેટલીક સૌથી વધુ અસરગ્રસ્ત દંગાગ્રસ્ત વિસ્તારો, અર્થાત્ નરોડામાં છે. તેથી, અરજદારોનો પ્રકલ્પ તથા સમાન પરિસ્થિતિ ધરાવતા અન્ય પ્રકલ્પો ઉક્ત અવધિને બાકાત રાખવા હકદાર છે. આ હેતુસર, શ્રી નાણાવટીએ નીચેના નિર્ણયોમાં આધાર મૂક્યો: (૧) ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ફાઇનાન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ. કેનાનોર સ્પિનિંગ એન્ડ વીવિંગ મિલ્સ લિમિટેડ અને અન્ય, ૨૦૦૨ (૫) એસ.સી.સી. ૫૪, (૨) હાઇટેક ઇલેક્ટ્રોથર્મિક્સ એન્ડ હાઇડ્રોપાવર લિ., વિ. કેરળ રાજ્ય અને અન્ય, ૨૦૦૩ (૩) એસ.સી.સી. ૭૧૬, (૩) મહંમદ ગાઝી વિ. એમ.પી. રાજ્ય અને અન્ય, ૨૦૦૦ (૪) એસ.સી.સી. ૩૪૨, (૪) બરેલી ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી વિ. મેથોડિસ્ટ ચર્ચ ઓફ ઇન્ડિયા, ૧૯૮૮ (સપ્લ.) એસ.સી.સી. ૩૪૨, (૫) રાજકુમાર દે અને અન્ય વિ. તારાપદા દે અને અન્ય, ૧૯૮૭ (૪) એસ.સી.સી. ૩૯૮, (૬) એસ.સી.એ. નં. ૨૪૨૩૩/૨૦૦૭ – એસ્સાર ઓઇલ લિમિટેડ વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, જેમાં ૨૨.૦૪.૨૦૦૮ના રોજ નિર્ણય આપવામાં આવ્યો, (૭) એક્સપ્રેસ હોટેલ્સ વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૪૯૭૭/૨૦૦૬, જેમાં ૧૮.૧૦.૨૦૦૭ના રોજ નિર્ણય આપવામાં આવ્યો, અને (૮) રોલકોમ એન્જિ. કો. લિ., વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૨૦૩૩/૨૦૦૪, જેમાં ૨.૩.૨૦૦૬ના રોજ નિર્ણય આપવામાં આવ્યો.

૭૭. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી કે કથિત ૧૩ પાઈપલાઈન કેસોમાંથી, અરજદારોના જણાવ્યા મુજબ, ૯ મલ્ટિપ્લેક્સ પાઈપલાઈન કેસોની શ્રેણીમાં આવતા નથી અને તેથી, તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના પરિપત્રમાં નિર્ધારિત સમયપત્રક તેઓને લાગુ પડતું નથી. સરકારના ધ્યાનમાં બે પ્રકારના કેસો હતા (૧) એવા કેસો જેમાં તાત્કાલિક નોંધણી પ્રમાણપત્રો જારી કરવામાં આવ્યા છે અને (૨) એવા કેસો જેમાં તાત્કાલિક નોંધણી પ્રમાણપત્રો જારી થવાના છે. ખંડ (બી) ફક્ત એવી એકમોને લાગુ પડે છે જેઓને તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ પહેલાં જ ટી.આર.સી. જારી કરવામાં આવ્યા છે. ખંડ (બી) ના ઉપખંડ ૨ માં પાઈપલાઈન કેસોની વ્યાખ્યા એવી એકમો તરીકે કરવામાં આવી છે જેઓને ટી.આર.સી. જારી કરવામાં આવ્યું છે અને જેઓએ તા. ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ સુધી અથવા તે પહેલાં વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિઓનો પ્રારંભ કર્યો નથી. ઉપખંડ ૬ પણ એવી એકમોને લાગુ પડે છે જેઓને તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ સુધી અથવા તે પહેલાં ટી.આર.સી. જારી કરવામાં આવ્યા છે. તેથી, સરકારે “જારી કરાયેલા ટી.આર.સી.ની માન્યતાની અવધિ” શબ્દસમૂહનો ઉપયોગ કર્યો છે. જો તેમાં એવી એકમોનો પણ સમાવેશ કરવાનો આશય હોત જેઓ માટે ટી.આર.સી. આગળ જારી થવાના હતા, તો ઉપયોગમાં લેવાયેલા શબ્દો “જારી કરાયેલા ટી.આર.સી. અને હવેથી જારી થઈ શકે તેવા ટી.આર.સી.” એવા હોત.

“હવેથી જારી થઈ શકે તેવા ટી.આર.સી.” શબ્દોના લોપથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના રોજ સરકારના ધ્યાનમાં ફક્ત એવા જ કેસો હતા જેઓને ટી.આર.સી. જારી કરવામાં આવ્યા હતા અને જેઓએ વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિઓનો પ્રારંભ કર્યો ન હતો.

૭૮. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં દલીલ કરી કે મલ્ટિપ્લેક્સોએ ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ પહેલાં ટી.આર.સી. માટે અરજી કરી હતી અને તેમને ૧૦.૦૭.૨૦૦૦ થી ૧૮.૧૨.૨૦૦૧ દરમિયાન વિવિધ તારીખોએ ટી.આર.સી. જારી કરવામાં આવ્યા હતા. આ ૯ મલ્ટિપ્લેક્સો પાઈપલાઈન કેસોની વ્યાખ્યામાં આવતાં નથી અને તેથી ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવમાં સમાવાયેલ કથિત સમયપત્રક જણાવેલ ૯ મલ્ટિપ્લેક્સોને લાગુ પડતું નથી. જણાવેલ યોજના પોતે જ પ્રકલ્પના અમલીકરણમાં વિલંબ થવાના કિસ્સામાં સમયવધારો આપવા માટેની પ્રક્રિયાનું વિસ્તૃતપણે નિર્ધારણ કરે છે. જણાવેલ યોજનાની કલમ ૧૦, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, પ્રોત્સાહનો માટે પર્યટન એકમોના નોંધણીકરણની પ્રક્રિયાની જોગવાઈ કરે છે. જણાવેલ કલમમાં જોગવાઈ છે કે યોજનાનો લાભ મેળવવા પાત્ર પર્યટન એકમ પર્યટન નિયામક સમક્ષ અરજી કરશે અને તે અરજીની તપાસ કરશે તથા અસ્થાયી અને કાયમી નોંધણી આપશે. કલમ ૧૦ની ઉપકલમ (એ) માં જોગવાઈ છે કે પર્યટન નિયામક પ્રથમ તબક્કામાં પાત્ર એકમોને બે વર્ષ સુધી અસ્થાયી નોંધણી

આપશે. આગળ ઉપકલમ (બી) હેઠળ વધુમાં જોગવાઈ છે કે જો આપું એકમ પ્રારંભિક માન્યતાકાળ દરમિયાન વ્યાવસાયિક કામગીરી શરૂ કરવાની સ્થિતિમાં ન હોય, તો પ્રકલ્પના અમલીકરણમાં સંબંધિત એકમને થયેલી મુશ્કેલીઓની તપાસ કર્યા પછી એક વખતે છ મહિના સુધી, કુલ બે વર્ષના સમયગાળા માટે, સમયવધારો મંજૂર કરવાની સત્તા ધરાવતી રાજ્ય સ્તરીય સમિતિ સમક્ષ તે એકમે પ્રગતિ અહેવાલ સાથે અરજી કરવી પડશે. ઉપકલમ (સી) માં, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, એવી પરિસ્થિતિ માટે જોગવાઈ છે કે જો કોઈ એકમને પરિચ્છેદ (બી) હેઠળ સમયવધારો આપવામાં આવ્યા પછી પણ તે કાર્યરત થઈ શકતું ન હોય, તો તેને વિલંબના કારણોની સરકારને જાણ કરવી પડશે. આવી અરજી પર્યટન નિયામકને મોકલવાની રહેશે, જે પ્રકલ્પોની ભૌતિક તપાસ કરશે અને સરકારને નિર્ણય માટે અહેવાલ આપશે. જો પર્યટન નિયામક પ્રકલ્પોને અમલમાં મૂકવા માટે લેવાયેલા પગલાં પૂરતા હોવાનું સંતોષ પામે, તો તે સરકારને જાણ કરશે. આવા અહેવાલ પ્રાપ્ત થયા બાદ, રાજ્ય સરકારને કેસના ગુણદોષના આધારે નોંધણીનો સમયવધારો આપવાનો અથવા તેને નકારવાનો નિર્ણય કરવાની સત્તા રહેશે.

૭૯. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું હતું કે પ્રતિવાદી સત્તાવાળાઓએ યોજના હેઠળ અરજદારોને કાયદેસર રીતે ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહનો તેમને નકારીને,

અરજદારોને આપવામાં આવેલ આશ્વાસન અને વચનોને ક્ષીણ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. હકીકતમાં, રાજ્ય સ્તરીય સમિતિએ તેની ૦૪.૦૪.૨૦૦૨, ૨૧.૦૯.૨૦૦૨ અને ૧૯.૦૨.૨૦૦૩ના રોજ યોજાયેલી બેઠકોમાં સમયવધારો મંજૂર કરવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. સમયવધારો મંજૂર કરવાની સત્તા અને અધિકાર ધરાવતી રાજ્ય સ્તરીય સમિતિના ઉક્ત નિર્ણય છતાં, પ્રવાસન કમિશનરે ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ના રોજ વિવાદિત આદેશ પસાર કરીને સમયવધારા માટેની અરજી નામંજૂર કરી હતી. પ્રવાસન કમિશનરનો નિર્ણય અપ્રસંગિક આધારોએ લેવાયેલો છે અને તેને કાયદાનો અધિકાર પ્રાપ્ત નથી. જ્યારે કોઈ કરદાતાને ઔદ્યોગિક એકમ અથવા પ્રવાસન પ્રકલ્પ સ્થાપવા માટે, ઔદ્યોગિક નીતિના એક અંગરૂપે, કરમુક્તિ આપવાનું વચન આપવામાં આવે છે, ત્યારે અમલ માટે બહાર પાડવામાં આવેલી અધિસૂચનાને ઔદ્યોગિક નીતિના પરિપ્રેક્ષ્યમાં વાંચવી અને તેનું અર્થઘટન કરવું આવશ્યક બને છે. વર્તમાન કેસમાં, નીતિમાં મનોરંજન સંકુલોને સમયપત્રક તથા સમયવધારાની આંતરિક વ્યવસ્થા સાથે મુક્તિ આપવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે. આવા કેસોમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યા મુજબ, ઔદ્યોગિક નીતિ દ્વારા કલ્પિત હેતુ ધ્યાનમાં રાખીને મુક્તિ સંબંધિત અધિસૂચનાઓને ઉદાર રીતે વાંચવી જરૂરી છે. વ્યાવસાયિક કામગીરી શરૂ કરવા માટેની અવધિનો વધારો ન કરવાનો નિર્ણય પણ વચનબદ્ધ પ્રતિબંધના સિદ્ધાંતોના આઘાતમાં આવશે. યોજના ની કલમ ૧૦

હેઠળ સમયવધારો મંજૂર થવા બાબતે અરજદારોના હિતમાં ઉપાર્જિત હક ઊભો થયો હતો, જે રાજ્ય સરકાર દ્વારા રૂ.૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવ બહાર પાડી દૂર કરી શકાય તેમ નહોતો.

૮૦. શ્રી નાણાવટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે, જ્યાં સુધી જૂથ બી માં દર્શાવવામાં આવેલા મલ્ટિપ્લેક્સનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી, કોઈપણ સ્થિતિમાં, ભલે તેઓને પાઈપલાઈન કેસ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હોય, તથાપિ તા. રૂ.૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવ હેઠળ નિર્ધારિત સમયપત્રકને પ્રતિજ્ઞા-નિરોધના સિદ્ધાંતોના આધારે લાગુ કરી શકાય નહીં. જૂથ-બીમાં દર્શાવવામાં આવેલા ઉક્ત ચાર અરજદારોએ મૂળ યોજના કલમ ૧૦ની જોગવાઈઓ મુજબ સમયવધારો આપવામાં આવશે તેવી અપેક્ષા પર નોંધપાત્ર રકમનું મૂડીરોકાણ કર્યું છે. સમયવધારાની જોગવાઈ ધરાવતી મૂળ યોજનાએ અરજદારોના હિતમાં ચોક્કસ પરિસ્થિતિઓમાં સમયવધારા માટે એસ.એલ.સી. સમક્ષ જવા હકનું સર્જન કર્યું હતું, અને તે હક તા. રૂ.૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવ દ્વારા પૂર્વલક્ષી અસરથી છીનવી શકાય તેમ નહોતું. તેથી, પ્રતિજ્ઞા-નિરોધના સિદ્ધાંતો લાગુ પડશે, કારણ કે અરજદારોએ સક્ષમ સત્તાધિકારીની ભલામણોના અનુસંધાને પોતાની સ્થિતિમાં ફેરફાર કર્યો હતો, અને આવી ભલામણો ઉક્ત યોજનાની કલમ ૧૦ મુજબ કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત યોજનાની કલમ ૧૦ હેઠળ

સમયવધારો મેળવવાનો અરજદારોનો હક સંચિત હક છે, અને તેને તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવ જેવી કોઈપણ અનુવર્તી જોગવાઈ દ્વારા દૂર કરી શકાય તેમ નહોતું. અરજદારોએ તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના ઠરાવના આધારે કાર્યવાહી કરી છે અને તે આધાર પર નોંધપાત્ર મૂડીરોકાણ કર્યું છે. ઉક્ત ઠરાવે ટી.આર.સી.ની પ્રારંભિક માન્યતા અવધિથી આગળ વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ થવાની કલ્પના કરી હતી અને તેથી સંભવતઃ યોજનાની અમલ અવધિ, અર્થાત્ ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ પછી પણ. તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવ જેવી કોઈપણ અનુવર્તી જોગવાઈ, જે આ હેતુ માટેની સમયમર્યાદા કાપે છે અથવા વધુ સમયવધારો ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં એવી જોગવાઈ કરે છે, તે પ્રતિજ્ઞા-નિરોધના સિદ્ધાંતના આધારે તેમજ અયોગ્ય, અતાર્કિક અને અસંવિધાનિક હોવાથી અમાન્ય ગણાશે. કોઈપણ સ્થિતિમાં, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તા. ૨૮.૦૭.૨૦૦૨થી આગળ સમયવધારો મંજૂર કર્યો છે અને તેથી પ્રતિવાદીને ઉક્ત ઠરાવ પર આધાર રાખવાની મંજૂરીપાત્રતા છે.

૮૧. શ્રી નાણાવટીયે વધુમાં રજૂ કર્યું કે આ અદાલતના નિર્દેશ અનુસંધાને, રાજ્ય સરકારે પર્યટન કમિશનરે ઉદ્યોગો અને ખાણ વિભાગના મુખ્ય સચિવને જારી કરેલ દિનાંક ૨૪.૦૮.૨૦૦૨નું પત્ર નોંધપોથી પર રજૂ કર્યું છે. ઉક્ત દિનાંક ૨૪.૦૮.૨૦૦૨નું પત્ર, તેના શબ્દોમાં, ભૂકંપ અને સાંપ્રદાયિક હુલ્લડોને ધ્યાનમાં રાખીને સમયવધારાની જરૂરિયાતને માન્ય રાખે છે અને

તેમાં સુધારાની ભલામણ કરે છે સરકારી ઠરાવ તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦. ઉક્ત પત્ર સાથે, સરકારે પ્રવાસન કમિશનરને સંબોધિત ઉદ્યોગો અને ખાણ વિભાગના અંડર સેક્રેટરીનો તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫નો એક પત્ર પણ નોંધ પર રજૂ કર્યો છે. ઉક્ત તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ના પત્રના વાંચન પરથી એવું જણાય છે કે યોજનાનો સમયવધારો ન આપવા સરકારનો નિર્ણય છે. જ્યારે યોજનાનો સમયવધારો આપવામાં આવે છે, ત્યારે પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવાની અવધિ લંબાવવાનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવતો નથી, કારણ કે તે સ્વયંપ્રેરિત રીતે લંબાયેલી ગણાય છે. જોકે, વ્યાપારી કામગીરીના પ્રારંભ માટેની અવધિ લંબાવવાનો મુદ્દો, યોજનાની કલમ ૧૦ હેઠળ યોજનાની અમલકારી અવધિના સમયવધારાથી સ્વતંત્ર રીતે નક્કી કરવો પડે. વ્યાપારી કામગીરીના પ્રારંભ માટેની અવધિ લંબાવવાની આ સત્તા, કોઈપણ સ્થિતિમાં, એસ.એલ.સી. પાસે ઉપલબ્ધ છે અને ઉક્ત અવધિ દરમિયાન બનેલી ઘટનાઓ, અર્થાત્ ૨૬.૦૧.૨૦૦૧ના ભૂકંપ અને ૨૮.૦૨.૨૦૦૨ના સામ્પ્રદાયિક દંગલોના પરિપ્રેક્ષ્યમાં, તેનો ઉપયોગ થવો જ જોઈતો હતો. યોજનામાં ઉપલબ્ધ વિવેકાધીન સત્તાનો અસંગત વિચારણાઓના આધાર પર ઉપયોગ ન કરવો પણ ગેરકાયદેસર છે અને તેથી પણ, વ્યાપારી કામગીરીના પ્રારંભ માટેની અવધિ ન લંબાવવાની કાર્યવાહી ગેરકાયદેસર છે. ઉક્ત તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ના પત્રમાં સમાવાયેલ

કથિત નિર્ણય, કોઈપણ સ્થિતિમાં, તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ના આક્ષેપિત આદેશ જારી કરવાનો આધાર નથી.

૮૨. શ્રી નાણાપટ્ટીએ વધુમાં રજૂ કર્યું કે યોજના માટેની અમલવારી અવધિ ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ પછી માત્ર મલ્ટીપ્લેક્સ માટે ન વધારવાનો રાજ્ય સરકારનો નિર્ણય પણ ભેદભાવપૂર્ણ છે અને ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ થી પ્રભાવિત થાય છે. તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના સરકારી ઠરાવ પછી, સમયાંતરે સમગ્ર નીતિ/યોજનાની અમલવારી અવધિ વધારતાં ઠરાવો બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા. ઉક્ત યોજનામાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે કરમુક્તિ/કર રજા સ્વરૂપે પ્રોત્સાહન પર્યટન એકમોને, કરવામાં આવેલા રોકાણના ૧૦૦% ના આધારે, ૫ થી ૧૦ વર્ષ સુધીની અવધિ માટે ઉપલબ્ધ છે. તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ પછી, સરકારે તા. ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ અને ૩૦.૦૯.૨૦૦૦ના બે ઠરાવો બહાર પાડ્યા હતા, જેઓ દ્વારા અન્ય બાબતો ઉપરાંત, યોજનાની અમલવારી અવધિ અનુક્રમે તા. ૩૦.૦૯.૨૦૦૦ અને ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ સુધી વધારવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તા. ૩૧.૦૩.૨૦૦૧ અને ૧૨.૦૭.૨૦૦૧ના ઠરાવો બહાર પાડીને, ઉપરોક્ત તમામ પર્યટન પ્રકલ્પો માટે, મલ્ટીપ્લેક્સ સિનેમાઓ સિવાય, યોજનાની અમલવારી અવધિ અનુક્રમે તા. ૩૦.૦૬.૨૦૦૧ અને ૩૦.૦૯.૨૦૦૧ સુધી વધારવામાં આવી હતી. આ રીતે, તા. ૨૬.૦૧.૨૦૦૧ના રોજ આવેલ

ભૂકંપને કારણે બે ઠરાવો બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા. અરજદારોના તમામ પ્રકલ્પો “પ્રતિષ્ઠિત પર્યટન એકમો” અથવા “વિશાળ પાયાના પર્યટન એકમો” ની શ્રેણીમાં આવતા હોવા છતાં, અને આવા પ્રકલ્પોના અમલીકરણ માટે નોંધપાત્ર સમય આવશ્યક હોવા છતાં, સરકારે હોટેલ, વોટર પાર્ક, ગોલ્ફ કોર્સ અથવા થીમ પાર્ક વગેરે જેવાં તમામ પર્યટન પ્રકલ્પોને લાભ વિસ્તરાવતાં ઠરાવો બહાર પાડ્યા, પરંતુ મલ્ટીપ્લેક્સ થિયેટરોને તેમાંથી બાકાત રાખ્યા. યોજનાની કલમ ૧૦ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ ન કરવો અને માત્ર મલ્ટીપ્લેક્સ થિયેટરો માટે જ નીતિનો સમયવધારો ન આપવાનો રાજ્ય સરકારનો આ કૃત્ય ભેદભાવપૂર્ણ છે અને તે સંદર્ભે યોગ્ય નિર્દેશો જારી કરીને આ અદાલતે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવો આવશ્યક છે.

૮૩.ઉપરોક્ત હકીકતો અને સ્થિર થયેલી કાનૂની સ્થિતિના આધાર પર, શ્રી નાણાવટીએ જોરદાર રજૂઆત કરી કે વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓના પ્રારંભ માટે સમયવધારો મંજૂર ન કરવાનો રાજ્ય સરકારનો નિર્ણય સર્વથા અન્યાયી, અયોગ્ય, ગેરકાયદેસર છે અને તેને રદ કરવો યોગ્ય છે.

૮૪. શ્રી કમલ ત્રિવેદી, વિધાવંત એડવોકેટ જનરલ, આ તમામ અરજીઓમાં હાજર રહ્યા હતા. લગભગ તમામ અરજીઓમાં જવાબરૂપે સોગંદનામું દાખલ

કરવામાં આવ્યું છે. તેમણે વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓના પ્રારંભ અંગે સમયવધારો આપવા માટે રાજ્ય સરકારને કોઈપણ દિશાનિર્દેશ જારી કરવા સામે દઢ વિરોધ નોંધાવ્યો. તેમણે રજૂ કર્યું કે તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના ઠરાવ દ્વારા પર્યટન પ્રકલ્પો માટેની “ન્યૂ પેકેજ સ્કીમ ઓફ ઇન્સેન્ટિવ્ઝ ફોર ટુરિઝમ પ્રોજેક્ટ્સ, ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦” નામની પર્યટન નીતિ અમલમાં મુકવામાં આવી હતી અને તેમાં સ્પષ્ટપણે નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે તેની અમલાવધિ ૦૧.૦૮.૧૯૯૫થી શરૂ થઈ ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ સુધી રહેશે. ઉક્ત નીતિ હેઠળ, પાત્ર મલ્ટિપ્લેક્સ એકમોને ઉપરોક્ત અવધિ માટે તેમના પાત્ર મૂડીરોકાણના ૧૦૦% સુધી મનોરંજન કરની ચુકવણીમાંથી મુક્તિના પ્રોત્સાહનનો હક હતો.

૮૫. ગુજરાત મનોરંજન કર અધિનિયમ, ૧૯૭૯ ની કલમ ૨(જી) માં ‘પ્રવેશ માટેની ચૂકવણી’ શબ્દસમૂહની વ્યાખ્યા એવી કરવામાં આવી છે કે તેમાં મનોરંજનના સ્થળે પ્રવેશ અપાયેલ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલી, કર સંકળાયેલી કોઈપણ ચૂકવણીનો સમાવેશ થાય છે, જ્યારે ઉક્ત અધિનિયમની કલમ ૩(જ) એ આદેશ આપે છે કે, ઉક્ત અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, દરેક ટિકિટ, પાસ વગેરેમાં તેમાં પ્રવેશ માટેની ચૂકવણીની રકમ તથા કલમ ૩ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર કરની રકમ દર્શાવેલી હોવી જોઈએ. તેથી, મનોરંજન કર પરોક્ષ

કરના સ્વરૂપનો છે, જેમાં મલ્ટિપ્લેક્સ એકમ દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ કર દર્શકો પાસેથી તે જ રકમ વસૂલ કરીને પરત મેળવવામાં આવે છે. આ દૃષ્ટિએ, ઉક્ત કરમાંથી મુક્તિ પ્રાપ્ત કરનાર એકમ વધુ દર્શકોના પ્રવેશને પ્રોત્સાહિત કરશે, કારણ કે તે જમાંથી કરની રકમ વસૂલ કરવાની રહેતી નથી.

૮૬. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના અન્ય એક ઠરાવ દ્વારા, સરકારે વિલંબિત કિસ્સાઓને ‘પાઈપલાઈન કેસો’ તરીકે આવરી લેવા પ્રયત્ન કર્યો, જેમાં તાત્કાલિક નોંધણી પ્રમાણપત્ર (ટી.આર.સી.) જારી કરવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ ઉપરોક્ત નીતિનો અવધિ પૂર્ણ થાય તે પહેલાં, અર્થાત પ્રારંભે ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ સુધી અને ત્યારબાદ ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ સુધી, વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવામાં આવી નહોતી, અથવા એવા કિસ્સાઓ જેમાં ટી.આર.સી. માટેનો અરજીપત્રક અતિમર્યાદા તરીકે ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ સુધી, આવશ્યક અસરકારક પગલાંઓના પાલન સાથે, કરવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવે, તેના ખંડ બીના ઉપખંડો (૩) અને (૪) માં, નીચે મુજબના સ્પષ્ટ શરતી નિબંધ સાથે સમયમર્યાદા સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરી હતી.

"પાઈપલાઈન એકમોને કોઈ વધુ અવધિ-વધારો અથવા લાભપ્રાપ્તિ ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં અને નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં યોજનાઓ પૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ ગયેલાં પાઈપલાઈન એકમો ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦ ની નીતિ મુજબ કોઈપણ પ્રોત્સાહનો, એડહોક હોય કે અંતિમ, મેળવવા પાત્ર રહેશે નહીં."

આ ઉપરાંત, તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઉક્ત ઠરાવની કલમ (બી)ની ઉપકલમ (ક) સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે ઉક્ત ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦ની નીતિ હેઠળ જારી કરાયેલ ટી.આર.સી.ની માન્યતા અવધિ ટી.આર.સી. જારી થયાની તારીખથી અથવા ઉક્ત નીતિના પ્રવર્તમાન અવધિના સમાપ્તિની તારીખથી, જે પહેલાં આવે તે મુજબ, બે વર્ષ રહેશે.

૮૭. તા. ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ ના વધુ એક ઠરાવ દ્વારા, રાજ્ય સરકારે ઉપરોક્ત નીતિ – ૧૯૯૫ – ૨૦૦૦ ની સમયમર્યાદા તા. ૩૦.૦૯.૨૦૦૦ સુધી લંબાવી હતી, જેને બાદમાં તા. ૩૦.૦૯.૨૦૦૦ ના અન્ય એક ઠરાવ દ્વારા વધુમાં વધુ તા. ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ સુધી લંબાવવામાં આવી હતી.

૮૮. તા. ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ના પરિપત્ર દ્વારા, રાજ્ય સરકારે મુક્તિપ્રાપ્ત એકમો સંબંધે મનોરંજન કરના આકલન અને ગણતરીના મુદ્દા અંગે સ્પષ્ટતા કરી

હતી. આ પાસાઓ અંગે આ ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં પહેલેથી જ ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

૮૯. આ રીતે, ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ તારીખના બીજા ઠરાવ દ્વારા લેવામાં આવેલ નીતિગત નિર્ણય, ૨૮.૧૨.૧૯૯૫ તારીખના પ્રથમ ઠરાવ દ્વારા અગાઉ લેવામાં આવેલ નીતિગત નિર્ણયથી અલગ અને સ્વતંત્ર છે. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ તારીખના ઠરાવમાં ઉલ્લેખિત તે પૂર્વવર્તી નીતિગત નિર્ણયનો સંદર્ભ માત્ર ઉપલબ્ધ પ્રોત્સાહક લાભોની ઓળખ કરવા માટે જ છે. આ દૃષ્ટિએ, અરજદારોને ટીઆરસી જારી થયાની તારીખથી ચાર વર્ષના સમયગાળા માટે, અર્થાત્ ૦૯.૧૦.૨૦૦૫ સુધી, અને/અથવા ૩૦.૧૧.૨૦૦૨થી આગળની કોઈપણ તારીખ સુધી, વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિઓના પ્રારંભ માટેની અવધિ વધારવા બાબતે કોઈ રાહત મેળવવાનો હક નથી.

૯૦. આ પરસ્પર વિરોધી રજૂઆતો પર વિચારણા કર્યા પછી, અદાલતનો એવો અભિપ્રાય છે કે તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના પ્રથમ શાસકીય ઠરાવનું, તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના બીજા ઠરાવ સાથે અને તા. ૩૦.૦૯.૨૦૦૦ના અંતિમ ઠરાવ સાથે સંયુક્ત વાંચન સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે પ્રશ્નાધીન નીતિનો અમલકાળ અંતિમરૂપે તા. ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ના રોજ પૂર્ણ થયો હતો અને

પાઈપલાઈન એકમોના મામલે પ્રકલ્પ પૂર્ણ કરવા તથા વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ પ્રારંભ કરવા માટેની સમયમર્યાદા પણ વધુમાં વધુ તા. ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ સુધી જ લંબાવવામાં આવી હતી એમ કહી શકાય.

૯૧. જો મલ્ટિપ્લેક્સ એકમના કેસમાં જારી કરાયેલ ટી.આર.સી. કોઈ નિર્ધારિત કેસમાં ૧૦.૧૦.૨૦૦૧ તારીખનું હોય, તો તે સંજોગોમાં, ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના બીજા ઠરાવની કલમ (બી) ના ઉપખંડ (૬) અનુસાર, ઉક્ત ટી.આર.સી.ની માન્યતા લંબાવવામાં આવી ન હોત :

૧. ટી.આર.સી. જારી થયેલી તારીખથી બે વર્ષની અવધિ પૂર્ણ થયા બાદ, એટલે કે ૯.૧૦.૨૦૦૩ બાદ; અથવા

૨. ઉક્ત નીતિની અમલમાં રહેલી અવધિ સમાપ્ત થવાની તારીખ બાદ, એટલે કે ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ બાદ, જેમાંથી જે પહેલાં હોય. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, આવી પરિસ્થિતિમાં માન્યતાની અવધિ ક્યારેય ૩૦.૧૧.૨૦૦૨થી આગળ ગઈ હોત નહીં.

૯૨. ઉપર ઉલ્લેખિત ઠરાવોનું સંયુક્ત વાચન વધુમાં સૂચવે છે કે ઉક્ત નીતિનો પ્રારંભિક અંત ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ના રોજ થવાનો હતો. તેમ છતાં, પાઈપલાઈન પ્રકરણોમાં, વ્યાપક પાયાના અને પ્રતિષ્ઠિત પ્રોજેક્ટોના મામલામાં, ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના બીજા ઠરાવ દ્વારા વાણિજ્યિક કામગીરીના

પ્રારંભ માટેની સમયમર્યાદા ૩૧.૦૭.૨૦૦૨ સુધી લંબાવવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, ૩૧.૦૭.૨૦૦૦ અને ૩૦.૦૯.૨૦૦૦ના અનુવર્તી સરકારી ઠરાવો દ્વારા ઉક્ત નીતિના વધુ વિસ્તરણને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉક્ત સમયમર્યાદા વધુ લંબાવવામાં આવી હતી.

૯૩. આ રીતે, પાઈપલાઈનના કેસો તથા વિશાળ પાયાના અને પ્રતિષ્ઠિત પ્રકલ્પોના મામલામાં વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવાની સમયમર્યાદા ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ સુધી નિશ્ચિત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ઉક્ત સમયમર્યાદામાં ક્યારેય વધારો કરવામાં આવ્યો નહોતો. અરજદારો દ્વારા પ્રસ્તાવિત રીતે પ્રશ્નાસ્પદ ઠરાવોની જે વ્યાખ્યા રજૂ કરવામાં આવી રહી છે તે મુજબ વિવિધ કેસોમાં વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવાની સમયમર્યાદા અલગ-અલગ તારીખો સુધી વિસ્તૃત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે. સ્વીકારેલી સ્થિતિ એવી છે કે આ જુદી જુદી તારીખો ઉપરોક્ત છેલ્લે વિસ્તૃત કરવામાં આવેલી ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ ની સમયમર્યાદા કરતાં આગળની છે. ઉક્ત વ્યાખ્યાના સમર્થનમાં, અરજદારો એવો આધાર લેતા જણાય છે કે તેઓ ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના પ્રથમ ઠરાવના કલમ ૧૦ ની જોગવાઈઓ પર નિર્ભર છે અને એવો આક્ષેપ કરે છે કે સરકાર ૪ વર્ષના કુલ ગાળાના માટે ટી.આર.સી.ની માન્યતા અવધિ વધારો કરવા માટે બંધાયેલ છે, જેના અંદર પાઈપલાઈન એકમોના મામલામાં વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવામાં

આવવાની હતી. આ હેતુ માટે, અરજદારોએ દલીલ કરી હતી કે તેમના કેસમાં ટી.આર.સી. ૧૦.૧૦.૨૦૦૧ના રોજ જારી કરવામાં આવ્યું હતું અને તે તારીખથી ૪ વર્ષનો ગાળો ગણતા, તે ૯.૧૦.૨૦૦૫ સુધી ચાલતો, જ્યારે તેઓએ પહેલેથી જ ૨૭.૦૬.૨૦૦૩ અથવા ૨૫.૦૬.૨૦૦૪ના રોજ વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરી દીધી હતી.

૯૪. અરજદારો દ્વારા કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત વ્યાખ્યા, ઉક્ત નીતિ હેઠળ નિર્ધારિત સમયબિંદુ સુધી નિશ્ચિત પ્રોત્સાહક લાભોની ઉપલબ્ધિ માટે સમયમર્યાદા નક્કી કરતી વખતે રાજ્ય સરકારના સ્પષ્ટ આશયને માત્ર નિષ્ફળ બનાવે છે એટલું જ નહીં, પરંતુ તેવા ગંભીર પરિણામો પણ ઊભા થવાની શક્યતા છે કે જેમાં દરેક કેસમાં નીતિના અમલની સમયમર્યાદા ભિન્ન થઈ જાય, જે રાજ્ય સરકારનો ક્યારેય આશય હતો જ નહીં. આ ઉપરાંત, અરજદારોને માત્ર અનુવર્તી તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ ના ઠરાવ પર આધાર રાખીને પોતાને પાઈપલાઈન કેસો તરીકે ગણાવવાનો અને ત્યારબાદ વધુ વિસ્તરણ મેળવવાના હેતુસર પ્રથમ તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ ના ઠરાવની કલમ ૧૦ પર આધાર રાખવાનો અધિકાર નથી, કારણ કે તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ ના ઠરાવે યોજનાની સમાપ્તિ તારીખ પછી વેપારી પ્રવૃત્તિની શરૂઆતમાં કોઈ વધુ વધારો અથવા શિથિલતા સ્પષ્ટપણે પ્રતિબંધિત કરી

હતી. કોઈપણ પાઈપલાઈન કેસમાં અરજદારોમાંથી કોઈને પણ મનોરંજન કરમાંથી મુક્તિ મેળવવાનો હકદાર ગણાવી શકાય નહીં.

૯૫. તમામ અરજદારોને સવિસ્તાર જાણ હતી કે તેઓએ તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના અંતિમ ઠરાવ દ્વારા નિર્ધારિત અંતિમ મુદત પૂર્વે, એટલે કે તા. ૩૧.૦૭.૨૦૦૨ સુધીમાં, વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવી આવશ્યક હતી, જેથી તેઓ નિર્ધારિત પ્રોત્સાહક લાભો મેળવવા માટે તેની તરત બાદ જ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર માટે અરજી કરી શકતા.

૯૬. અરજદારો જેવા પ્રલંબિત પ્રકરણોને, તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના પ્રથમ ઠરાવમાં સમાવાયેલ ઉક્ત નીતિના બળ પર કાર્ય કરનારાઓની સમકક્ષ ગણાવી શકાય નહીં, કારણ કે એક તરફ તા. ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ના પ્રથમ ઠરાવ પર વિશ્વાસ રાખીને તેના લાભો મેળવવાનું પસંદ કરનારાઓ અને બીજી તરફ તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના અનુગામી ઠરાવના આધારે પ્રલંબિત પ્રકરણો તરીકે આગળ આવેલાઓ વચ્ચે સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ ભેદ છે; ખાસ કરીને ત્યારે, જ્યારે તેમને તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના બીજા ઠરાવ મુજબ અમલમાં મુકવાનાં શરતી આશ્વાસન અને/અથવા વચનની પ્રકૃતિ વિષે પૂરતી રીતે અવગત કરવામાં આવ્યા હતા.

૯૭. જ્યારે ૩૦.૧૧.૨૦૦૦ પછી નીતિઓ અસ્તિત્વમાં રહી નહોતી, જેના હેઠળ અરજદારોને ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ પહેલાં તેમની વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવી આવશ્યક હતી, અને અરજદારોએ તેવી રીતે તેમની વાણિજ્યિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરી નહોતી, ત્યારે તેઓ સ્પષ્ટપણે વિવાદિત પ્રોત્સાહન લાભો મેળવવા હકદાર નથી.

૯૮. પડકારાધીન તા. ૨૦.૦૭.૨૦૦૫ નો આદેશ હવે આક્ષેપિત કરી શકાય તેમ નથી, ખાસ કરીને જ્યારે અરજદારો તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ ના ઠરાવની જોગવાઈઓના વિરુદ્ધ વર્ત્યા છે. અરજદારો ઠરાવોની જોગવાઈઓથી બહાર કોઈપણ રાહત મેળવવા પાત્ર નથી, વિશેષ કરીને નિશ્ચિત સમયમર્યાદા અંગે.

૯૯. અન્યથા પણ, અરજદારોને પ્રોત્સાહનાત્મક લાભો મેળવવાનો હક નથી, કારણ કે તેમણે જે શરતોના આધાર પર ટી.આર.સી. જારી કરવામાં આવ્યું હતું તેનું ઉલ્લંઘન કર્યું છે, જેમાં સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે તેમણે યોજનાના અમલકાળ દરમિયાન વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરવી જોઈએ, ખાસ કરીને જ્યારે અરજદારોએ સ્વીકાર્ય રીતે તેમની વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ પછી શરૂ કરી છે.

૧૦૦. ઉપરોક્ત હકીકતીય પૃષ્ઠભૂમિ, પરસ્પર વિરુદ્ધ દલીલો તથા અદાલત સમક્ષ ઉલ્લેખિત વિવિધ ન્યાયનિર્ણયોમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, નીચે મુજબના પ્રસ્તાવો ઉદ્ભવ્યા હતા :—

૧૦૧. પ્રશ્નાધીન ઠરાવોની વ્યાખ્યા માટે, તે જ સિદ્ધાંતો લાગુ કરવાની જરૂર છે, જે ધારાસભ્ય જોગવાઈઓના કેસમાં લાગુ પડે છે, જેમાં આ મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે હેતુલક્ષી વ્યાખ્યા કરવી જોઈએ અને તેના કોઈપણ ભાગનું અલગથી અર્થઘટન કરવું જોઈએ નહીં અથવા પ્રશ્નાધીન ઠરાવોની ખામીઓ, અસ્પષ્ટતાઓ, અપરિષ્કૃતતાઓ અને અસમાનતાઓના આધાર પર ટીકા કરવી જોઈએ નહીં. એસ. ગોપાલ રેડ્ડી વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૨૧૮૪, ટાટા કન્સલ્ટન્સી સર્વિસિસ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ, (૨૦૦૫) ૧ એસ.સી.સી. ૩૦૮, પ્રમોટર્સ એન્ડ બિલ્ડર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ પુણે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન, (૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૧૪૩ ના કેસમાં આપેલ નિર્ણયોમાં આધાર મૂકવામાં આવે છે.

૧૦૨. રાજ્ય સરકારને કોઈ નિશ્ચિત નીતિ ચાલુ રાખવા અને/અથવા અપનાવવા માટે નિર્દેશ આપવો ન જોઈએ, કારણ કે આવા પાસાઓ ન્યાયિક સમીક્ષા માટે પાત્ર ન પણ હોઈ શકે. જો ૨૦.૧૨.૧૯૯૫ ના રોજ જાહેર કરવામાં

આવેલી નીતિમાં ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ ના રોજ લેવામાં આવેલા અન્ય નીતિ-
નિર્ણયથી ફેરફાર કરવામાં આવે, અને ત્યારબાદ ૦૫.૧૨.૨૦૦૦ તારીખના
પરિપત્ર દ્વારા કેટલીક સ્પષ્ટતાઓ જાહેર કરવામાં આવે, તો રાજ્ય સરકારની
કોઈ ભૂલ ગણાવી શકાય નહિ, ભલે તેણે પોતાના વિવેકમાં ચૂક કરી હોય
અથવા અપનાવવા માટે વધુ સારી અને વધુ સુબુદ્ધિપૂર્ણ નીતિ ઉપલબ્ધ
હોય, અને આવા વિષયોમાં નીતિગત ક્ષેત્રે, જો તે ન્યાયસંગત હોય અને
દુરાશયના કલંક તથા સંવિધાનિક ખાતરીઓના ભંગથી મુક્ત હોય, તો વધુ
સ્વતંત્ર અવકાશ હોવો જોઈએ. બાલ્ડો એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન વિ. યુનિયન
ઓફ ઇન્ડિયા, એ.આઈ.આર. ૨૦૦૨ એસ.સી. ૩૫૦ ના નિર્ણય પર
નિર્ભરતા રાખવામાં આવી છે.

૧૦૩. વર્તમાન કેસમાં વચનબંધ પ્રતિબંધના સિદ્ધાંતોના લાગુ પડવાનો કોઈ
પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી, કારણ કે આ એવો કેસ નથી કે જેમાં રાજ્ય સરકારે
નિર્ધારિત અવધિ માટે કેટલાક પ્રોત્સાહક લાભો આપવાની જાહેરાત કર્યા
પછી, સરકારના પ્રારંભિક વચન પર ભરોસો રાખીને પોતાની સ્થિતિમાં
ફેરફાર કરનારાઓના અહિતે, ઉક્ત અવધિ પૂર્ણ થાય તે પહેલાં જ અચાનક
તે લાભો પાછા ખેંચી લીધા હોય. આ એવા કેસો છે જેમાં અરજદારો પોતે જ
સંબંધિત ઠરાવોમાંથી ઉદ્ભવતી સમયમર્યાદા અંગેની શરતી વચનની
શરતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે. અરજદારોની આ નિષ્ફળતા માટે

રાજ્ય સરકારને પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે જવાબદાર ઠેરવી શકાય નહીં. આ સંદર્ભે સર્વોચ્ચ અદાલતના કાર્સિકા ટ્રેડિંગ વિ./ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૧૯૯૫) ૧ એસ.સી.સી. ૨૭૪ અને શ્રીજી સેલ્સ કોર્પોરેશન વિ./ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૧૯૯૭) ૩ એસ.સી.સી. ૩૯૮ ના નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવે છે.

૧૦૪. કરબાધ્યતામાંથી તેને મુક્તિ મળે તે હેતુથી જે વ્યક્તિ જોગવાઈમાંથી અપવાદ અથવા કરમાફીની છૂટનો આશરો લે છે, તેણે સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરવું જોઈએ કે તે ઉક્ત જોગવાઈના આવરણમાં આવે છે; અને શંકા અથવા દ્વિઅર્થતા હોય તેવા પ્રસંગે તેનો લાભ રાજ્યને જ જવો જોઈએ, કારણ કે આવા દરેક અપવાદ અથવા કરમાફીની છૂટથી અનુરૂપ રીતે સમુદાયના અન્ય સભ્યો પર કરનો બોજ વધે છે. આ સંદર્ભે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નોવાપાન ઇન્ડિયા લિમિટેડ વિ./સિ.સી.ઈ., ૧૯૯૪ સપ્. (૩) એસ.સી.સી. ૬૦૬ તેમજ લિબર્ટી ઓઈલ મિલ્સ (પી) લિ. વિ./સિ.સી.ઈ., (૧૯૯૫) ૧ એસ.સી.સી. ૪૫૧ ના કેસોમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવે છે.

૧૦૫.અરજદારો દ્વારા અન્ય બાબતો સાથે નીચેના પાસાઓ સંબંધિત અનેક ન્યાયપ્રમાણો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે:—

૧. મનોરંજન કરમાંથી મુકિતનો લાભ વિસ્તૃત કરવામાં રાજ્ય સરકાર પ્રતિજ્ઞાત્મક નિરોધના સિદ્ધાંતથી બંધાયેલ છે, કારણ કે અરજીકર્તાઓ સંબંધિત સરકારી ઠરાવો મુજબ રાજ્ય દ્વારા આપવામાં આવેલ વચન પર આધાર રાખી રહ્યા હતા અને વિશાળ મૂડીરોકાણ કરીને તેમણે પોતાની સ્થિતિમાં નોંધપાત્ર ફેરફાર કર્યો હતો.

૨. દૈવી આપત્તિના કૃત્યથી કોઈ મનુષ્યને હાનિ થવી ન જોઈએ અને કોઈને અસંભવ કાર્ય કરવા માટે કહેવું જોઈએ નહીં, અને તેથી અરજીકર્તાઓને શિથિલતા અને/અથવા મુદતવધારો આપવામાં આવવો જોઈએ હતો, ખાસ કરીને ભૂકંપ, રમખાણો વગેરે જેવી મધ્યવર્તી ઘટનાઓને ધ્યાનમાં લેતાં.

૩. જાહેરનામા દ્વારા આપવામાં આવેલી મુકિતમાં પ્રેસ-નોટો અને વેપાર સૂચનાઓ દ્વારા વધારાની શરતો મૂકીને ફેરફાર કરી શકાય નહીં.

અદાલતે આ ઉપરોક્ત પાસાઓ પર આ ચુકાદાના પૂર્વ ભાગમાં વિચારણા કરી છે. તેમ છતાં પણ, ચુકાદામાંથી કોઈ છૂટક અવલોકનો ઉપાડી લેવી અને વર્તમાન કેસના તથ્યો પર લાગુ પડતા તે ચુકાદાના અનુપાત-નિર્ણય

તરીકે તેને ઉજાગર કરવું માન્ય નથી. આ સંદર્ભમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અત્યંત સંક્ષિપ્ત અવલોકનો કર્યા છે :-

હરિયાણા ફાઇનાન્સિયલ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ જગદંબા ઓઇલ મિલ્સ, (૨૦૦૨) એસ.સી.સી. ૪૯૬ ના કેસમાં એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે અદાલતોએ, જે નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવે છે તેની તથ્યપરિસ્થિતિ સાથે સમક્ષના કેસની તથ્યપરિસ્થિતિ કેવી રીતે સુસંગત બેસે છે તેની ચર્ચા કર્યા વિના, તેવા નિર્ણયોમાં વિશ્વાસ મૂકવો નહીં. અદાલતોના અવલોકનોને ચુકિલડના સિદ્ધાંતો તરીકે કે ધારાની જોગવાઈઓ તરીકે વાંચવાના નથી. પરિસ્થિતિજન્ય લવચીકતા એવી છે કે એક વધારાની અથવા ભિન્ન હકીકત પણ બે કેસોના નિષ્કર્ષોમાં અત્યંત મોટો ફરક પેદા કરી શકે છે. કોઈ નિર્ણય પર આંધળો આધાર મૂકી કેસોનો નિકાલ કરવો યોગ્ય નથી. એક માત્ર મહત્વપૂર્ણ વિગત પણ સમગ્ર પરિપ્રેક્ષ્ય બદલી શકે છે.

૧૦૬. એસ. ગોપાલ રેડ્ડી વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૨૧૮૪ માં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કાયદાઓના અર્થઘટનનો એક સુપ્રસિદ્ધ નિયમ એવો છે કે કોઈ અધિનિયમમાં વપરાયેલ કોઈપણ અભિવ્યક્તિનું અર્થઘટન કરતી વખતે કર તથા સમગ્ર અધિનિયમના સંદર્ભને ધ્યાનમાં લેવો આવશ્યક છે. અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈનું

અર્થઘટન કરતી વખતે અદાલતોએ તે હેતુ તરફ ધ્યાન આપવું જોઈએ, જેને પ્રાપ્ત કરવાનો પ્રયત્ન વિધાન કરે છે. અધિનિયમનું અર્થઘટન કરવા માટે હેતુલક્ષી અભિગમ આવશ્યક છે.

૧૦૭. પ્રમોટર્સ એન્ડ બિલ્ડર્સ એસોસિએશન ઓફ પુણે વિરુદ્ધ પુણે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને અન્ય, (૨૦૦૭) ૬ એસ.સી.સી. ૧૪૩ માં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કાયદાની વ્યાખ્યા અંગેનો મૂળભૂત સિદ્ધાંત એવો છે કે જ્યારે કાયદાની ભાષા સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ હોય, ત્યારે અદાલતે કાયદામાં વપરાયેલા શબ્દોને અમલમાં મૂકવા જ જોઈએ. કાયદાનું અર્થઘટન કરતી વખતે, વિધાનમંડળે વાપરેલા દરેક અને પ્રત્યેક શબ્દને અસરકારક બનાવવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. જ્યાં અધિનિયમની ભાષા સ્પષ્ટ અને વ્યક્ત હોય, ત્યાં તેના પરિણામો જે કંઈ હોય તે છતાં, અદાલતે તેને અમલમાં મૂકવું જ જોઈએ.

૧૦૮. નોવોપાન ઇન્ડિયા લિમિટેડ, હૈદરાબાદ વિરુદ્ધ કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કર્ટમ્સ, હૈદરાબાદ, ૧૯૯૪ (૩) એસ.સી.સી. ૬૦૬ માં એવો નિર્ણય આપવામાં આવ્યો છે કે જ્યાં મુક્તિ સૂચનામાં આવરી લેવાયેલ વસ્તુઓ અંગે એક્સાઈઝ શુલ્કમાંથી મુક્તિનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં કોઈ નિશ્ચિત માલ એવી વસ્તુની શ્રેણીમાં આવે છે કે નહીં, તે બાબતનો

નિર્ણય કરીને નિર્ધારિત કરવું પડે છે અને તે નિર્ધારિત કરવાની કસોટી એ છે કે પ્રશ્નાધીન માલને સંબંધિત વેપારી વર્તુળોમાં અને સામાન્ય પ્રચલિત ભાષામાં તે રીતે માનવામાં આવે છે કે નહીં.

૧૦૯.ઉપરોક્ત તથ્યાત્મક પરિસ્થિતિ અને કાનૂની સ્થિતિના આધારે, સમયવધારો આપવા માટે કોઈ કેસ બનતો નથી અને તેથી, તેઓ પ્રશ્નાધીન યોજનાના અંતર્ગત મુક્તિ મેળવવા હકદાર નથી.

૧૧૦. જોકે, સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૩૩૭૧ ની ૨૦૦૪, ૧૩૫૬૬ ની ૨૦૦૪, ૪૩૧૯ ની ૨૦૦૬, ૧૧૯૭૧ ની ૨૦૦૬ અને ૧૫૯૬૨ ની ૨૦૦૬ ના અરજદારોના મામલા થોડા અલગ આધાર પર છે. આ અરજદારોએ યોજનાના અમલકાળ દરમિયાન તેમની વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ શરૂ કરી હતી. તેમનો મુખ્ય વિવાદ પાત્ર મૂડીરોકાણની રકમ અંગે છે. અદાલત તેમની દાવાઓની હકીકતી વિગતો અને સત્યતાની તપાસમાં જવા ઈચ્છુક નથી. તેથી, આ પાંચ મામલાઓ રાજ્ય સત્તાધિકારીઓને પરત મોકલવામાં આવે છે, આ દિશાનિર્દેશ સાથે કે તેઓ દ્વારા ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ સુધી કરવામાં આવેલ પાત્ર મૂડીરોકાણના મુદ્દાનો, તેમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર, યોજનાના અનુસાર અંતિમ પાત્રતા પ્રમાણપત્ર જારી કરવા અને, જે મુજબ સ્થિતિ હોય તે મુજબ, માંગ

ઉઠાવવા અથવા પરતફેર મંજૂર કરવા, આજથી શક્ય હોય તો છ અઠવાડિયાની અંદર નવેસરથી નિર્ણય કરે.

૧૧૧.ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતા, અમારો અભિપ્રાય છે કે પ્રતિવાદી – રાજ્ય, અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યોના પાત્ર મૂડીરોકાણની કપાતના હેતુસર ટિકિટના મૂલ્યની સંપૂર્ણ રકમને મૂડીમૂલ્ય તરીકે ગણવામાં ન્યાયસંગત નથી. અમારો વધુ એવો અભિપ્રાય છે કે અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યો દ્વારા દર્શકોને મલ્ટિપ્લેક્સ થિયેટરોમાં પ્રવેશની પરવાનગી આપતી વખતે વસૂલ કરવામાં આવેલી રકમમાં કરનો એક ઘટક પણ સામેલ હોય છે અને તેથી, અરજદાર એસોસિયેશનના સભ્યો દ્વારા આમ વસૂલ કરાયેલ કરના લાગુ દરની જ રકમ યોજનાનાં અંતર્ગત પાત્ર રોકાણ સામે કપાત માટે ગણવામાં આવવી જરૂરી છે. ટિકિટના મૂલ્યની સંપૂર્ણ રકમને પાત્ર મૂડીરોકાણની કપાતના હેતુસર મૂડીમૂલ્ય તરીકે ગણી શકાય નહીં. અમારો વધુ એવો અભિપ્રાય છે કે જેમ સભ્યોએ નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં, એટલે કે ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ના રોજ અથવા તે પહેલાં, અનુવર્તી તા. ૨૮.૦૬.૨૦૦૦ના ઠરાવ મુજબ પોતાનો પ્રકલ્પ શરૂ કર્યો નથી અને જેના કારણે આવા કેસોને પાઈપલાઈન કેસ તરીકે ગણવામાં આવ્યા છે, તેઓ યોજનાના લાભના હકદાર નથી અને સમયવધારા માટે તેમની રજૂઆત નકારતા પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પસાર કરાયેલા

આદેશમાં કોઈ ખામી નથી. અમારો વધુ એવો અભિપ્રાય છે કે જે સભ્યો યોજનાના લાભના હકદાર છે તેઓ માત્ર નિર્ધારિત સમયમર્યાદા, એટલે કે ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ની અંદર તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા મૂડીરોકાણની જ રકમનો દાવો કરવા હકદાર છે. આ સમયમર્યાદા પછી તેમના દ્વારા થયેલો કોઈપણ ખર્ચ અથવા ૩૦.૧૧.૨૦૦૨ પછી આવા પાત્ર પ્રકલ્પમાં તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલ રોકાણ પાત્ર રોકાણ તરીકે ગણી શકાય નહીં. તેથી, પ્રતિવાદી સત્તાધિકારીઓને આ ચુકાદો અને આદેશનો અમલ કરવા અને આ ચુકાદામાં અહીં આપવામાં આવેલી દિશાનિર્દેશો અનુસાર દરેક કેસનો નિર્ણય કરીને અરજદારો સામે માંગણી ઉઠાવવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. આમ ઉઠાવવામાં આવેલી માંગણી, તે અંગેની તારીખથી છ અઠવાડિયાની અંદર એસોસિયેશનના સભ્યો દ્વારા ચૂકવવાની રહેશે.

૧૧૨.ઉપરોક્ત નિર્દેશો અને અવલોકનોને આધિન રહીને, આ તમામ અરજીઓ અને/અથવા તેમાં કરવામાં આવેલી અરજીઓનો તદનુસાર નિકાલ કરવામાં આવે છે.

સહી/-

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. એ. પુજ]

સહી/-

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રાજેશ એચ. શુક્લા]

*The translation of this judgment has been provided by
M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.